

FRANCISCO MARINS

AZ ARANYBÁNYÁK TITKA

FRANCISCO MARINS AZ ARANYBÁNYÁK TITKA
DELFIN KÖNYVEK
Szerkeszti RÓNASZEGI MIKLÓS
Előkészületben
E. NESBITT
HÁRMAN A VASÚT MENTÉN CHRISTIAN VULPIUS
HARAMIÁK KAPITÁNYA
MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ BUDAPEST 1968

FRANCISCO MARINS AZ ARANYBÁNYÁK TITKA

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ BUDAPEST 1968

A háromkötetes regény eredeti címei EXPEDICAO AOS MARTIROS VOLTA A SERRA MISTERIOSA O BUGRE-DE-CHAPEAU-DE-ANTA
A rövidített angol fordítás címe THE MYSTERY OF THE GOLD MINES University of London Press Ltd 1962

Angolból fordította TAVASZY SÁNDOR

CSERGEZÁN PÁL rajzaival

MÁSODIK KIADÁS

A kiadásért felel a Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó igazgatója

A szövegűsége ellenőrizte: Lengyel Péter Felelős szerkesztő: Rónaszegi Miklós. Műszaki vezető: Gonda Pál Képszerkesztő: Lengyel János. Műszaki szerkesztő: Kreeska Miklós 93 100 példány, 8 (A/5) ív, MSZ 5601-59 68.646 Egyetemi Nyomda, Budapest. Felelős vezető: Janka Gyula igazgató IF 874-f-6971

A csaknem európai kiterjedésű Brazília mérhetetlen területe évszázadokon át felderítetlen volt. A Délvidék vadonjait csak az indiánok és a vadállatok lakták. A legelső fehér expedíciók még csak indiánokat ejtettek foglyul, akiket munkára fogtak az ültetvényeken. Később sok aranykutató indult útnak Brazília belseje felé. A Golgota Sziklák — vagyis a Mato Grosso legendás aranylelő helye (a felfedezők 1673-ban egy ízben megpillantották, de többé nem tudták megtalálni) — számtalan kalandvágyó embert csábított arra, hogy életét kockáztassa a veszedelmes vadonságban. Ezek az expedíciók sokszor két-három évig eltartottak, s nagyban hozzájárultak ahhoz is, hogy teljesen felderítsék Brazília nyugati részét, Goiás és Mato Grosso állam területét, ahol ma az új főváros, Brasilia áll.

ELSŐ RÉSZ

KERESSÜK A GOLGOTA SZIKLÁKAT

2

JUVENAL BÁCSI ÚTRA KÉL *

Soha nem fogom elfelejteni azt az éjszakát, amikor először hallottam a Golgota Szikláról. Akkoriban még csak tizenkét éves voltam, de ez a rejtelmesen hangzó, különös szó örökre megragadt az emlékezetemben, így történt. Egyik délután, amint a két öszvért kifogtam, és szabadjára eresztettem a karámban, a leszerszámozást rábíztam hú barátomra, Oscar Perovára, aztán siettem haza, hogy egyheti távollét után viszontláthassam anyámat. Alig értem a kapuig, örömmel fedeztem fel, hogy Juvenal bácsi is odabent tartózkodik.

Az ajtóig elm jött, hogy üdvözljön, én meg-'hózzá-rohantam, és a nyakába ugrottam.

— Hú, de megnőttél, Toni! — kiáltotta. Mindenki csak így hívott, nem mondták ki a teljes nevemet: Anto-nio. —

Mintha nem is ugyanaz a fiú volnál!

Két erős karjával a levegőbe emelt, jól megforgatott, aztán letett, szokása szerint felborzolta a hajamat, és kicsit megbokszolt.

Anyám éppen abban a pillanatban lépett ki a konyhából, kötényébe törölgette a kezét.

Ezúttal nem követtem szokásomat, nem számoltam be anyámnak azonnal a Cubatáóba tett utamról, előbb hallani akartam a bácsi híreit: vándorlását az ország belsejének vadonában, a „sertón”-ban, találkozásait az indiánokkal, no meg beszámolóit veszélyes vadászexpedícióiról.

Aznap este egyikünk sem törődött a vacsorával, s bizony anyám jó ideig szólólgatott, míg el tudtam szakadni bácsikámtól.

Vacsora után ismét leültünk a ház elé beszélgetni. Ju-venal bácsi figyelmesen meghallgatta kérdéseimet, s egészen úgy bánt velem, mint a felnőttel szokás. Talán ezért is szerettem annyira.

Magas, széles vállú férfi volt, olyan karizmokkal, amelyeket életemben nem láttam. Miközben utazásait mesélte, olykor fel-alá sétált az óriási nappali szobában. Időnként utánozta a vadon állatainak mozdulatait és hangját, s ha egy-egy izgalmas esemény leírása megkívánta, még a székekre vagy az ablakpárkányra is felugrott.

Órákig elhallgattam ezeket a történeteket, s csak néha szakítottam meg ilyesféle kérdésekkel:

— És akkor mi történt, bácsi?

— Egyszer majd te is eljössz velem a „sertón”-ba — válaszolta, és barátságosan megveregette a hátamat.

Bizony, jobb is lenne, gondoltam, mint örökösen szalonnát, húst és cukrot szállítani az öszvérfogattal Cubatáóba, ahonnan sóval, borral, vasárukkal, üveggel és más egyébvel megrakottan térek vissza.

— Hát, Toni, nekem most mennem kell. Nagyon fontos dolgom van még ma este. Holnap ismét elbeszélgethetünk.

— Ma este visszajössz még, bácsi?

— Igen, de akkor már talán késő lesz. Ne várj reám. Holnap valami fontosat mondok néked.

Azzal Juvenal bácsi kiment a sötét éjszakába.

Egész éjjel le sem hunytam a szemem. Egyre csak hajmeresztő expedíciókra, eltűnt bányák történeteire, vad törzsekre s a felderítetlen vadon világára, a legendás „sertón”-ra gondoltam.

Odakint a csöndet csak egy-egy kutyaugatás, tücsök

10

cirpelése s bagoly rikoltása törte meg. Az én szememre mégsem szállt álom, csak forgolódtam ide-oda az ágyamon. Aztán az egyhangú tücsökszó mindjobban elhalkult.

Hirtelen úgy hallottam, hogy megnyikordul a kapu, majd lassan kinyílik.

Füleittem. Juvenal bácsi érkezett vissza, de nem egyedül: két ember is volt vele.

A nappali szobában lámpát gyújtott, aztán kiment a folyósóra, hogy megnézzze, csendes-e minden. Azzal visszatért a társaihoz, mindnyájan leültek az asztal köré, és halkán beszélgetni kezdtek.

Kíváncsiságom felbredt, felkeltem hát, és lábujjhegyen a folyósóra nyíló ajtóhoz lopakodtam. Kissé megnyitottam, így mindent hallhattam, amit egymás között beszéltek. Láttam a falon a bácsi árnyékát, amint fel-alá sétált a szobában.

Egy idő múlva meg tudtam különböztetni egyik társa hangját, de abból, amit mondott, szinte egyetlen szót sem értettem. Aztán eszembe jutott, az az ember bizonyára „mesztic” vagy indián, s azok nagyon rosszul beszélnek a portugál nyelvet. Juvenal bácsi így szólította ezt a férfit: Dúvad.

Dúvad? Ezt a nevet valahol már hallottam — egyszerre tisztán emlékeztem . . .

Abban a pillanatban a férfi felállt, s nyomban felismertem az árnyékáról; a falra vetődött óriási karimájú kalapjának az árnya. . . hátul a búbjáról toll ágaskodott fel. ő volt a Bőrkalapos Dúvad. Azt beszéltek róla, soha nem veti le a kalapját, mert a fején hosszú vágás nyoma látszik.

Miközben a bácsikám hátratett kézzel járt fel és alá, Dúvad tört portugálsággal ezt mondta:

— A Golgota Sziklák igenis *léteznek*. Az a mesés brazíliai bánya ott van a helyén, s arra vár, hogy felfedezzék!

3

Juvenal bácsi némán hallgatta szavait. Dúvad így folytatta:

— A Cuiabá Bányatársaság utat tört, hogy könnyebb legyen felkutatni az Araguaia folyó és a Xingu között elterülő vidéket. Az aráé nevű törzs él arrafelé. Arra kell tehát mennünk.

— Könnyű ezt mondani! — vágott vissza nagybátyám. — Csakhogy egy ilyen expedícióhoz rengeteg pénzre lenne szükségünk.

Szavait hosszú csend követte. A bácsi folytatta szakadatlan sétáját. Egy idő múlva kinyitotta az ablakot, és kitekintett a csillagtalan éjszakába. Mélyet sóhajtott, mintha az erdők frissesége és illata után vágyódnék. Valahol a távolban kakas kukorékolt. Elmúlhatott éjfél.

Dúvad felállt, és menni készült; szárazon csak ennyit jegyzett meg:

— Maga megszerezheti a szükséges pénzt. Tudom, hogy könnyen megtehetné. És rövidesen valamennyien gazdagok leszünk.

Most az az ember szólalt meg, aki mindeddig nem beszélt:

— A Golgota Sziklák nem esnek messze az araéktól!

— Ezt mondom én is, Elesbao — tette hozzá Dúvad. — Ha eljutunk az aráé indiánok közé, nem lesz nehéz megtalálni az utat a Golgota Sziklákhoz.

Kis csönd támadt, aztán a bácsi így szólt:

— Antonio Pires de Campos, a felfedező, egyszer megpillantotta a Sziklákat. Akkoriban éppen olyan idős lehetett, mint az unokaöcsém, Toni.

Elpirultam és elcsodálkoztam: vajon sejtette-e a bácsi, hogy hallgatózom? Lassan behajtottam hát az ajtót, és visszabújtam az ágyba.

Juvenal bácsi érkezése után napokig esett az eső; veszedelmes dolog lett volna a vízben álló országúton el-

12

indulni az öszvérfogattal. Ezt az időt a lószerszám tisztogatásával és javításával töltöttem.

Apámnak annak idején már megvolt ez az öszvérfogata, s hosszú évekig vígan éltünk a pénzből, amit a São Paulo és Cubatao közötti áruszállításokért kapott. Ez 1820 körül volt. Amikor meghalt, és én lettem a család feje, anyám

semmi áron sem akart megválni az öszvérektől. Így hát én állottam apám helyére, és tovább dolgoztam azokkal az emberekkel, akik neki is segítettek sok-sok éven át.

Oscar Perova volt az egyik hűséges és őszinte barát: nem is tudom, mi lett volna belőlünk nélküle. Anyám természetesen úgy vélte, hogy az öszvérhajcsár-élet

4

nem való tizenkét éves fiúnak. Sokszor mondogatta nekem, az apám is ezért halt meg: folytonosan úton volt, akár szakadt az eső, akár perzszelt a nap.

Sáo Paulo akkoriban gyorsan fejlődött. Már több mint 12 000 lakosa volt, s egyre több árut kellett San-tosból a városunkba szállítani.

Néhány napja észrevettem, hogy anyám vörös szemmel jár-kei a házban, de amikor megkérdeztem, miért sír, nem akarta okát adni. Hamarosan mégis rájöttem. Juvenal bácsi újabb sertón-expedícióra készült, sokkal nagyobbra és komolyabbra, mint eddig bármikor.

Elmondtam Perovának mindent, amit azon az éjszakán kihallgattam — ő pedig furcsán nézett rám, mintha mindenről már régóta tudna. Kissé csalódott voltam, s így szóltam:

— Akkor hát te ismered Dúvadot?

Perova megnyalta a szája szélét, és nem válaszolt mindjárt.

— Azonnal mondd meg! — követeltem. — Hiába akarsz bármit is eltitkolni előlem.

— Nem jóféle ember az a Dúvad, Toni — mondta végre lassú szóval Perova.

— No, akkor ki vele! Miket tudsz róla? — sürgettem.

— Azt beszélik, sok bajt csinált Cuiabában; s ami még sokkal rosszabb: irgalmatlan gyilkos.

— Tud erről Juvenal bácsi? — kérdeztem rémülten.

— Tud hát, csakhogy ő nem fél tőle. Nehéz bátor embereket találni az olyan veszélyes expedícióra, amire most készül.

— Tehát valóban mennek?

— Mennek hát. A jövő héten — bólintott rá Perova. Az utolsó néhány napban alig beszéltem a bácsival.

Mire én reggelente felkeltem, ő már elment otthonról, s mire estére hazatért, én már mélyen aludtam. Ta-

4

Ián szándékosan tette, hogy ne kelljen találkoznia velem, hiszen jól tudta, mennyire szeretnék vele menni a vadonba. Amint elmúltak az esős napok, s ismét ragyogott az ég, már mindennel készen álltunk, hogy Cubatáoba induljunk. Egyik délután, éppen magam voltam csak a házban, bejött Juvenal bácsi. Indultam volna a szomszédba, hogy megöröljem a maniókát, mert a mi darálónk elromlott, de ő behívott a nappali szobába, nagyon komolyan rám nézett, és azt mondta:

— Toni, én elmegyek. Lehet, hogy nagyon hosszú időre. Nem vihetlek magammal, mert az út igen veszélyes, s még magam sem vagyok biztos benne, merre is kell mennem. Ha minden jól megy, rövidesen gazdagok leszünk. Anyád segített rajtam. Nélküle sosem vághattam volna neki ennek a vállalkozásnak.

Juvenal bácsi sietősen beszélt, közben karon fogott. Úgy bánt velem, mintha felnőtt férfi volnék.

— Anyád adott kezességet Jaco Belchiornak, így aztán kaptam tőle kölcsönt az expedícióra. Bárcsak szerencsével járnék, és hamarosan vissza tudnám fizetni neki.

— Minden rendben lesz, bácsikám — mondtam, mert örültem annak, hogy anyám a segítségére sietett.

Aztán halkán elmondta, hogy az expedíció titokban indul útnak. Megkeresi a Golgota Sziklákát, de nem szeretné, ha erről bárki is tudomást szerezne.

— A Golgota Sziklákát? — csodálkoztam rá, mintha életemben először hallanám ezt a nevet.

— Igen. . . Minden készen áll már. Néhány nap múlva útra kelünk. Az embereket Dúvad vezeti. Pokoli egy fickó, de úgy ismeri a „sertón”-t, mint a tenyerét. Kemény legényekre van szükségünk ehhez az expedícióhoz, így hát Dúvad nagy hasznunkra lesz.

Szerettem volna figyelmeztetni a nagybátyámat, óva-

15

kodjék Dúvadtól, de tudtam, hogy csak jót nevetne aggodalmaimon. Meg aztán azt sem akartam, hogy megtudja, Oscar és én ismerjük terveit.

— Hallottál már a Golgota Sziklákáról, Toni? Tudod-e, hogy egyszer már megtalálták, aztán ismét szem elől tévesztették, sok-sok évvel ezelőtt?

— Kérlek, mondj el mindent a Sziklákáról! — kiáltottam fel.

Erre Juvenal bácsi belefogott a történetbe. Beszélt a Golgota Sziklákáról s arról, hogy a múltban hányan igyekeztek életük kockáztatásával is megtalálni.

Amikor befejezte, szobámba mentem, s egyik kincsemmel a kezemben tértem vissza. Odaadtam a bácsinak, és azt mondtam:

— Kérlek, vidd ezt magaddal bácsikám. Emlékeim.

A mellére szorított, és a szemében könny csillogott. Egyik legfőbb kincsemet ajándékoztam neki: ezüstberakásos ivószarumat. Apám lepott meg vele annak idején, amikor először tettem meg sikeresen az utat Cubatáoba.

— Hű barát vagy, Toni. Remélem, ez a szaru szerencsét hoz nekem. Valahányszor iszom belőle, mindig rád gondolok majd.

A szarut gondosan becsúsztatta széles bőrövébe, megigazította a kalapját, megköszönte a torkát, aztán gyors léptekkel kiment a szobából.

BÜCSÜ AZ ÖSZVÉREKTŐL

Akkor láttam utoljára Juvenal bácsit Sáo Paulóban. Expedíciója a Tiete folyón lefelé indult el Cuiabá irányába.

Jártam tovább az öszvérfogattal, s a hónapok gyorsan múltak. Száz és száz utat tettem meg a hegygerincen át,

Cubatáó és Sao Paulo között. Kétezeröttszáz láb (1 láb: 0,3048 m) magas hegyeken kellett átvergődnünk, az ösvények szűkek voltak, a szirtok és a sziklák felsebezték az öszvérek patáit, és halálosan kimerítették a hajcsárt.

Perova mindig a negyven öszvérből álló, öt csoportra osztott karavánt vezette. Ezeket az állatokat a mi hajcsárjaink ápolták, kik már akkor is nálunk voltak, amikor az apám még élt.

Útközben gyakran napokig esett az eső, ám a szép, tiszta reggeleken mindenért kárpótolt bennünket az előttünk kibontakozó nagyszerű látvány: a mély szakadékok, a szűk völgyek, a kecses felhőpamacsokkal körülvett hegycsúcsok.

Egy idő után azonban belefáradtam ezekben az utakba, már csak azért is, mert az öszvérkaravánok folytonos szaporodása mind veszélyesebbé tette ezeket a vállalkozásokat. Még elviselhetlenebb volt a helyzet, amikor esett. Ilyenkor a szűk ösvényeken a sziklákra cserzett ökörbőröket kellett leterítenünk, nehogy az öszvérek megcsússzanak a sárban. Megesett, hogy órákon át alig haladtunk valamit, s közben folyton aggódtunk, nehogy

5

elveszítsük a ránk bízott árukat. Egy alkalommal a hegyoldalban elveszítettük két sószállító öszvérünket. Kicsúsztak a sorból, és lezuhantak a szakadékba; az elveszett árut természetesen meg kellett fizetnünk.

Végül is belefáradtam a sok balszerencsébe, és azon törtem a fejemet, hogyan tudnék megszabadulni ettől a munkától; de még azzal sem voltam tisztában, mi egyébhez foghatnék.

Anyám nagyon lehangolt lett, mivel egyetlen rokonunk sem lakott a közelben, s a testvérétől sem érkezett hír a „sertón”-ból. São Paulo forgalmas várossá fejlődött, s anyám egyre jobban vágyódott vissza a régi szép napokra, amikor még nem volt ekkora a város, nem nyüzsgött benne ennyi öszvérkaraván, s nem fordult meg benne naponta oly sok idegen.

Nem szívesen gondoltam arra, hogy megválók az öszvérektől, hiszen ezektől függött anyám és a magam megélhetése; egyébként is, mi máshoz foghattam volna? Egyébhez sem értettem, mint hajtani az öszvéreket hegynek fel, hegyről le. Mégis elhatároztam, keresek valami más megélhetési forrást. Ha Juvenal bácsi velünk van, tőle kértem volna tanácsot.

Róla akkor már jó két éve semmi hírt sem kaptunk.

Egyik nap éppen ilyen komor gondolatokba merülve érkeztem haza, s anyámat sírva találtam a verandán.

Odaszaladtam hozzá, karomat a nyaka köré fontam, és aggódva kérdeztem tőle, mi a baj. Megtörülte szemét, aztán reszkető szájjal mondta: tönkrementünk.

Két évvel ezelőtt kezességet adott Jaco Belchiornak, hogy Juvenal bácsi megkaphassa tőle az expedícióhoz szükséges pénzeszeget. Juvenal bácsi azonban még mindig nem tért vissza, Jaco Belchior viszont követelte a pénzét. Sajnos, éppen ebben az évben nagyon keveset kerestünk az öszvérfogatokkal, mert már igen sok idegen fogat is dolgozott, no meg a rossz utakon sok állatunk elpusztult.

5

Hirtelen észrevettem, milyen csüggedt lett, és mennyire megöregedett anyám az utóbbi hónapokban. Nem is igen nevetett mostanában. Házunk is komornak és barátságatlannak tűnt.

— Nem várna még egy kis ideig Belchior, anyám?

— Nem, édesem. Igazán nem is tudom, mi lesz velünk. Annyira bíztam a bácsikádban. Olyan régóta tervezte már azt az utazást, és senki nem akart segíteni neki! — mondta szomorúan anyám.

— Helyesen cselekedett, anyám! Juvenal bácsi megérdemelte a segítséget — válaszoltam neki, mert mindenáron meg akartam vigasztalni.

— Igaz. De nem szeretném, hogy emiatt te szenvedj. Most úgy látszik, mindent elveszítünk — mondta csüggedten, és alig tudta visszatartani könnyeit.

— Ne aggódjék, anyám. Találunk valami kiutat. Talán el tudjuk adni az öszvéreket.

A rossz hír annyira felkavart, hogy aznap este vacsorázni sem tudtam. Ehelyett kiosontam a hátsó ajtón, hogy megkeressem Perovát.

A fészkerben üldögélt, ahol az öszvérszerszámokat tartottuk, s amikor észrevette vörösré sárga szememet, lehajtotta a fejét, és nagy buzgalommal metszett egy bőrdarabot.

— Perova, anyámnak pénzre van szüksége, ezért el kell adnunk az öszvéreket — mondtam.

Oscar zsebkeze élével lekerekítette a bőr szélét, megigazította a kalapját, s ezt válaszolta:

— Igen, Toni, tudok mindent. Jaco Belchior ravasz fickó. Kölcsönzött a nagybácsidnak az expedícióra, de anyáddal íratja alá a váltót. Most aztán megunta a várakozást.

— Vagyis te tudtál mindenről? Miért nem mondtad ezt nekem eddig, Perova?

— Ugyan minek mondtam volna? Csakis a fogató

19

zással tudtunk pénzt keresni, és én azt reméltem, vissza tudjuk fizetni a kölcsönt, ha Belchior ad rá időt.

— Talán megkérhetnék Belchiort, várjon még valamiképp? — néztem rá reménykedve.

— Nem, Toni. Kárba veszett fáradság lenne. Senkivel és semmivel sem törődik, csakis a pénzével.

E beszélgetés után teljesen elvesztettem minden maradék munkakedvemet, többé rá sem tudtam nézni a karámon belül legelésző öszvérekre, nem törődtem a szerszámok tisztogatásával sem.

A következő hétfőn apám egyik rokona látogatott meg bennünket; hosszú évek óta nem láttuk már. Ez a rokon Itúban élt, ahol több rokonunk is volt. Elhatároztuk, hogy mi is odaköltözünk hozzájuk. Amikor ezt elújságtam Perovának, igen megörült:

— No, most az édesanyád eladhatja az öszvéreket Belchiornak. De nehogy elfeledjen nyugtát kérni attól a vén uzorástól.

Ezt pompás gondolatnak tartottam, s mindjárt meg is kérdeztem Perovát, nem lenne-e hajlandó maga elmenni Belchiorhoz.

— Mindent rád bízunk, Oscar. Szólj Marcelinónak és Aguilairának is. Hátha ők is elkísérik az öszvéreket oda. Én nem megyek veletek. — Azzal gyorsan félrefordítottam a fejemet, mert nem akartam, hogy Perova észrevegye, fojtogat a sírás.

Ügy látszik, Perova mégis észrevette, mert így szól:

— Nocsak, mi ez? Jusson eszedbe, Toni, az apádnak sem volt mindig rózsás az élete, mégis mindig bátor volt, és segített magán. Igyekezz olyan lenni, mint ő volt.

Aznap este Oscar odajött az ajtókhöz, és közölte velem, az öszvéreket eladták, Belchior emberei másnap jönnek értük. Anyám nagyon megkönnyebbült e szavakra, mert ezzel letudta tartozását.

Másnap ki sem mozdultam a házból, még az ablakokat is behajtottam. Nem volt erőm hozzá, hogy kimenjek az istállóba, és végignézzem, amint azok az idegenek elhajtják az öszvéreinket. Szomorú szívvel gondoltam a hű állatokra, amelyek olyan keményen dolgoztak apám keze alatt — Sapo, Pangare, Estrelo, Pampa, Pa-raguai, Caipira. . . s amelyiken az apám ült: Marujo. Elszorult a torkom, amikor meghallottam a hajcsárok kiáltásait. Miután az öszvérek nagy porfelhőt verve eltűntek az úthajlatnál, mégis leballagtam az istállókhöz.

Többé hát nem tartozunk senkinek. Most már csak a ház a miénk, s az bizony nem sokat ér.

Perova a kerítésen ült, háttal az útnak. Valami fadarabot farigcsált a zsebkésével. Kíváncsi voltam, mihez kezd most, hogy az öszvérek nincsenek többé. Világéletében öszvérhajcsár volt, miért nem tartott vajon a többiekkel?

— Oscar, minek faragod azokat a hegyes cövekeket? Többé nem lesz rájuk szükségünk, hiszen már nincsenek öszvéreink.

Megigazította a kalapját, felnézett, és így szól:

— Nem néztél be még a mangófa mögé?

— Miért? Mire gondolsz?

— Eridj csak!

Megfordultam, elszaladtam a szerszamosfészker mellett, s akkor a karám kerítése mögött megpillantottam három békésen legelésző öszvért. A három kedvencünk volt: Marujo, Pachola és Topáz!

— Mi történt? Miért nem mentek el ezek is a többivel? — kérdeztem aggódva.

— Ne aggódj. Anyád rendezte az adósságot, Belchior pedig nyugtát is adott róla — mondta, és hetek óta először elmosolyodott.

— De Perova, mi lesz, ha a többi öszvér nem lesz elegendő anyám tartozásának fedezésére?

— Minden rendben van. Úgy egyenlítetttem ki a tartozást, hogy ezt a három öszvért nem vettem be a többi közé.

6

Így ért véget öszvérhajcsár-életem. Akkoriban tizennégy éves voltam, de hála az öszvérek mellett eltöltött kemény éveknél, máris annyi tapasztalatot gyűjtöttem, mint egy felnőtt.

Néhány nappal azután, hogy túladtunk az öszvéreken, izgalmas híreket hallottam. Egy utazó, aki akkor érkezett meg Cuiabá felől, elmondta nekem, sokat beszélnek egy expedícióról, amely a Paracatú folyó vidékén aranydíszeket viselő, különös indián törzsre bukkant.

Ez a hír új reménykedéssel töltött el. Juvenal bácsi talán mégis eljutott a Golgota Sziklákhöz! Hirtelen mindenféle dolog jutott az eszembe. Visszaemlékeztem a bácsi történeteire, szívből jövő kacagásaira, mozdulataira s arra, ahogyan a „sertón” állatainak a hangját utánozta.

Legjobban a Golgota Sziklák történetére emlékeztem. Az öszvérháton eltöltött két év alatt folyton csak a bácsi elbeszélése forgott a fejemben.

Mindjárt el is mondom nektek.

1673-ban két expedíció indult el São Paulóból nyugatra a szárazföld belseje felé. Az egyik vezetője a híres felfedező, Bartolomeu Bueno da Silva volt; a másikat Manuel de Campos Bicudo vezette. Mindkét vezető magával vitte a fiát is: Bartolomeu tizenkét éves volt, Antonio Pires de Campos pedig tizennégy.

A vadállatoktól és vad indiánoktól hemzsegő erdőségeken át hónapokig tartott a küzdelmes utazás; Manuel de Campos Bicudo expedíciója egyszerre csak fákkal és cserjékkel borított síkságra érkezett. Onnan északnak fordultak, amíg el nem értek egy sebes folyású folyót, azt követték, s a partja mentén elértek egy hosszan elnyúló hegyláncához. Feljutván a gerincre, a kimerült emberek észrevették, hogy az ég elfeketült, és fenyegetően borul föléljük. Váratlanul kitört a vihar, s úgy tűnt, hogy a villámok hasogatta égbolt nyomban a fejükre zuhan. Az emberek fedezék után néztek, s elrejt

6

tőztek szerencsére a közeli sziklák réseiben és üregeiben. Onnan nézték végig a vihar dühöngését, s valamennyien szinte megkövültek a bámulattól, mert valahányszor villám ragyogta be az égboltot, fantasztikus alakú, hatalmas kék szirtek meredtek fel nem messze tőlük.

Amikor a vihar elvonult, a felfedezők elindultak északnak, hogy megkeressék «a különös alakú szirteket. Nemsokára rájuk bukkantak, és akkor elbűvölten meredtek a nagyszerű látványra.

A nyugodt kék ég felé meredező szirtek Krisztus kálváriáján vértanúságot szenvedett két emberalakra emlékeztettek. Óriási kereszt meredt fel előttük, benne a rettenetes szegek, a töviskorona és a kegyetlen lándzsák. Az expedíció tagjai egyszerű emberek voltak. Any-nyira meghatotta hát őket a látvány, hogy térdre borultak, és imádkozni kezdtek.

Az expedíció ezután folytatta útját. Eljutott az aráé indián törzshöz, amelynek tagjai színarany nyakláncokat és karkötőket viseltek. A felfedezők reménykedve kérdezték tőlük, hol találták az aranyat, mire az indiánok a szirtek felé mutattak.

— Amarra, túl az esőn — mondogatták.

Az expedíció ott sem időzhetett sokáig, Manuel de Campos Bicudo tehát parancsot adott, hogy induljanak tovább.

Röviddel ezután összetalálkoztak Bartolomeu Bueno da Silva expedíciójával.

A két fiú, Antonio és Bartolomeu, kitörő örömmel üdvözölte egymást. A szenvedésekkel és megpróbáltatásokkal teli hosszú utazás után boldogan fogadták a pihenőt, s leszaladtak a folyópartra. Miközben édes semmittevésben játszottak a parti homokban, elmesélték egymásnak expedíciójuk tagjainak hősi cselekedeteit és kalandjait. Amint a homokot átpergették ujjai között, tisztán látták közöttük az aranyzemcséket, amelyeket a víz mosott le a hegyekből.

23

Bartolomeu körülnézett.

— Különös hely — állapította meg.

— Ó, ez még semmi! — kiáltott fel Antonio. — Láttad volna csak azokat a csodálatos hegyeket és furcsa szirteket, amiket mi fedeztünk fel a minap!

Azzal beszámolt barátjának a viharról, a szörnyű villámokról és a roppant kék sziklákról, amelyek olyan nagy benyomást tettek rá.

... Így hangzott a Golgota Sziklák története, így mondta el nekem is Juvenal bácsi. Azokban a szomorú napokban sokat gondoltam a bácsira, és kívántam, bárcsak ismét megláthatnám.

AZ ELVESZTETT ÚT

1825-ben, eladván házunkat São Paulóban, átköltöztünk Itú városába.

Az egyik hűvös, tiszta reggelen búcsút vettünk barátainktól és rokonainktól, aztán Perova és maradék öszvéreink társaságában útra keltünk. Oscar jobb megélhetést találhatott volna São Paulóban, mégis szívesen velünk tartott. Jómagam élveztem az utazást, anyámat azonban nagyon fárasztotta, s ezért megőrült, amikor végre Itúba értünk. Rokonaink meleg fogadtatásban részesítettek. Anyám hosszú-hosszú idő után ismét boldog volt.

Kicsiny házban laktunk, amelyet rokonaink béreltek a számunkra. Egyszerű faház volt, nekünk azonban nagyon megfelelt. Perova is talált magának egy szobát a hátsó traktusban, és láthatóan igen boldog volt, hogy velünk lehet. Mi ketten hamarosan megismertük a várost, s azt is megtudtuk, hogy Itúból igen sok expedíció indult már útnak, lefelé a Tiete folyón Cuiabá felé, a Mato Grosso roppant vadonának irányában. Ismét Juvenal bácsi jutott az eszembe, és reméltem, találkozom majd ezen a vidéken olyan nagyszerű és bátor emberekkel, mint ő, akik egész életüket a „sertón” felkutatásának szentelték.

Egyik este Perova félrehúzott, és így szólt hozzám: — Toni, ma láttam azt a házat, amelyben egykor Antonio Pires de Campos élt.

7

— Igazán? Ki mondta neked, hogy az az ő háza volt? — kérdeztem.

— A vén Prudencio. Tegnap este hosszan elbeszélgettem vele a fügefafa alatt. Szeretnél te is találkozni vele?

— Igen! Hát hogyan! — válaszoltam.

Aznap este el is mentünk a temetőkerthe, a nagy fügefafa alá. A vén Prudencio már ott üldögélt; csupa ránc arca simára volt borotválva, nyugodtan szívta a oipáit. Nyájasan tekintett rám, aztán meghívott bennünket, látogassuk meg otthonát, és kávézzunk vele. Megtudtuk, hogy egyedül él, Itúban már minden rokona meghalt. A szegény öreg embertelenül szenvedett a reumájától.

— Hamarosan eljön a nap, amikor többé moccanni sem tudok — mondta szomorúan.

Miután a kicsi elülső szobában letelepedtünk a durván ácsolt háromlábú székekre, az öregember megkérdezte tőlem, hallottam-e valaha is Antonio Pires de Camposról. Pillantásom mohón tapadt Prudencióra, mert emlékeztem rá, mit mesélt bácsikám a tizennégy éves fiúról, aki a felnőttekkel együtt járta be a veszedelmekkel teli vadont, s megpillantotta magát a Golgota Sziklákat is.

— Miután végigkutatatta a Mato Grosso „sertón”-ját, Antonio Pires de Campos egy ideig Cuiabában élt. Életét aztán itt fejezte be — mondotta a vén Prudencio.

— Bátyó ismerte őt? — kérdeztem.

— Én nem. De az apám gyakorta elbeszélgetett vele itt a temetőkerthben, a nagy fügefafa alatt. Ha akarod, megmutatom nektek a házat, ahol meghalt.

Kiléptünk a házból, és lassan végigsétáltunk a néptelen, csöndes utcák során. A vén Prudencio botra támaszkodva, igen keservesen vonszolta magát. Nemsokára megállt, és egy dísztelen, tatarozásra régen megérett öreg házra bökött.

— Ez az. Ebben halt meg kilencvenéves korában. Mi

26

csoda bátor ember volt az! Már tizennégy éves korában elkísérte az apját a felfedező útra. . .

— Tényleg látta a Golgota Sziklákat is? — fordultam az öreghez.

— Ügy ám. Antonio Pires de Campos beszélt apámnak a Golgota Sziklákról, s arról is, hogy többé soha senki nem tudott a Sziklák nyomára akadni — bólogatott a vénember.

— Valóban léteznek azok a Sziklák? — kockáztatta meg a kérdést Perova.

— Hát már hogyan léteznének — meredt rá Prudencio. — Igaz, hogy egyik expedíció sem találta meg ismét, mégis tudom, hogy léteznek.

7

— Maga is elindult, hogy megkeresse? — érdeklődtem, mert kíváncsiságom nőttön-nőtt.

A vén Prudencio köhécselni kezdett, és úgy tett, mintha nem hallotta volna a kérdésemet, én azonban megmakacsoltam magamat.

— Hát. . . régen volt az. . . — fohászzkodott neki végre. — F fiatal voltam én is, és egyre azokról a történetekről álmodoztam, amiket az apám mesélgetett nekem. Expedíciót akartam szervezni a Golgota Sziklák megkeresésére. . .

— Sikerült? — kíváncsiskodtam.

— Nem, kisfiam. Kutya nehéz egy esztendő volt az. Keményen dolgoztunk, hogy összegyűjtsük a szükséges pénzt, mégsem sikerült. . . Mégis hiszek abban, hogy egyszer valaki csak megtalálja ismét a Sziklákat. Antonio Pires de Campos elmondta apámnak, hogy ha megtalálnák, a benne levő arany elegendő lenne arra, hogy minden brazil család oltárt állítson az otthonában.

— Milyen nagyszerű! — lelkesedtem.

— Az ám. Azokban a hegyekben az arany úgy hever a földön, mint másutt a virágok. Az eső lemosta az aranyat a hegyoldalokról a folyópartra. . . Antonio és a másik fiú, Bartolomeu, látta is a homokban az aranyszemcséket.

— Antonio nem árulta el az édesapjának, melyik a legrövidebb útirány a Golgota Sziklák felé? — érdeklődött Perova.

— Nagyon nehéz lett volna ilyesmit követelni tőle. Gondolkozz csak egy kicsit: akkoriban Antonio mindössze tizennégy éves volt, s bizony jó sok év telt el, amíg az apám elbeszélgethetett vele a régi dolgokról. A vidék is erősen megváltozott közben: folyók változtatták meg a futásukat, az útjelzéseket bokrok borították be. Oly sok év után nem is lehetett volna követelni Antoniótól, hogy visszaemlékezzék az útra, amit egykor apjával együtt tett meg — mondta Prudencio.

8

— Értem — válaszoltam, mert jól tudtam, gyakran mennyire megváltozik egy-egy út képe, ha az ember hónapokig nem jár arra.

— A kutató elmondta apámnak, hogy évekkor korábban, amikor az emlékezete még friss volt, elmagyarázta az odavezető utat egyik barátjának, sőt az egészet le is írta. . . — folytatta elbeszélését Prudencio.

— Ez igaz? — ugrott fel Perova izgatott kíváncsisággal.

— Igaz hát. Később évekkig kutattak az után a papír után, de sikertelenül.

— Maga nem sejtí, hol lehet? — kérdeztem möhön.

— Apám szerint az utazó egy Vilares nevű embernek adta volt oda. Néhány évvel később a papír nyomtalanul eltűnt, senki sem hallott róla mostanáig. Most azt beszélük, él egy ember Cuiabában, akinek talán a birtokában van, vagy legalábbis látta azt az írást — sorolta elő a vén Prudencio.

— Ez az ember Cuiabában lakik? — kérdezte Perova.

— Igen, legalábbis én így tudom.

Így szólván Prudencio hozzátette, hogy már nagyon későre jár; valóban besötétedett, ezért felkerekedtünk, és hazáig kísértük az öreget. A kapuban úgy búcsúzott el tőlünk, mintha régi barátok lennénk.

Két nappal később Perova és én elutaztunk Pörto Fe-lizbe. Ez a kis város Itútól nem messze fekszik, a Tiete folyó bal partján. Perova emlékezett rá, hogy néhány barátja él a városkában, így hát engemet is magával vitt, mert remélte, hogy mindkettőnk számára akad ott munka. Perova barátai szívesen láttak bennünket, s mi három napig maradtunk ott.

A kicsi Pörto Feliz mindamelllett igen mozgalmas látványt nyújtott. Mi ketten naponta lementünk a folyópartra, és nézegettük a jövő-menő hajókat, amelyek a hullámokon ringatóztak. Egyik nap egy óriási raktár mellett mentem el, amelyben emberek dolgoztak né

29

hány hatalmas fatörzsön. Kíváncsi voltam, mit művelnek, ezért megálltam, és figyeltem beszélgetésüket; néhány szófoszlányt sikerült is elkapnom. Az egyik valami expedíciót említett, amely rövidesen elindul a folyón.

— Azé a Langsdorffé. Azt mondják, orosz ember — tette hozzá egy másik munkás.

— Aranyat keresnek?

— Meglehet.

— De hisz azt mondták, tudományos expedíció lesz! — kiáltott fel a harmadik.

— Csak azért, hogy távol tartsák maguktól a kíváncsiakat! — válaszolta az első.

— Ügy hallottam, át akarnak jutni az Amazonasra — fűzte hozzá valaki.

— Az lehetetlenség. Hónapokba telne!

Álltam és hallgatóztam. Az egyik munkás éppen egy jókora csónakot méregetett, aztán felkiáltott:

— Nyolc marok széles, ötven marok hosszú, három és fél marok mély! Ez már jóformán kész, s a hónap végéig befejezzük a másikat is.

Hazarohantam, hogy megkeressem Perovát, és mindenről beszámoljak neki; de amint beléptem a házba, kihívott az udvarra, és azt kérdezte:

— Hallottad?

Ránéztem, és már tudtam, valami nagyon fontos közlendője van, mert a homlokát ráncolta.

— Toni — szólalt meg ismét nagyon komolyan —, ne gondold, hogy szórakozásból jöttem Pörto Felizbe. Azért jöttem, hogy tájékozódjam erről az expedícióról. Innen sok ember csatlakozik az oroszhoz. Legalább húsz emberre lesz szüksége, s én remélem, engemet is magával visz.

Csodálattal bámultam Perovára. Tudtam, miért akar csatlakozni az expedícióhoz. Az orosz Cuiabá felé veszi

8

az útját, s Ő reméli, hogy valahol a „sertón”-ban majd csak összeakad Juvenal bácsival.

— Láttad már a hajójukat? — kérdeztem. — Két nagy hajóval mennek, de vásároltak néhány csónakot is vadászathoz és halászathoz.

— Ügy látszik, ez nagyon komoly vállalkozás — bólogott Perova.

— Talán ők is a Golgota Sziklákat keresik — jegyeztem meg.

— Meglehet — bólintott Perova.

E beszélgetés után már nem mentünk el hazulról. Perova a szobájában ülve mindent átgondolt, aztán elhatározta, hogy másnap visszamegy Itúba.

Aznap este híre jött, hogy visszaérkezett egy expedíció Cuiabából; lerohantunk a partra, és találtunk is ott tíz nagy csónakot színültig fekete rabszolgákkal és indiánokkal. Valahányszor egy ilyen társaság visszaérkezett útjáról, Pörto Felizben mindig nagy ünnepeket rendeztek.

Már sötétedett, amikor hazatértünk. Boldogok és izgatottak voltunk mindattól, ami aznap történt velünk.

31

PIXUIRA

Azon az éjszakán, már feküdtünk mind a ketten, olyasféle zajt hallottunk, mintha valaki az ajtót próbálna. Egyetlen pissenést sem hallottunk, de a zaj csak nem szűnt meg; akkor Perova nyugodtan leszállt az ágyáról, kést húzott elő a nadrágzsebéből, és az ablakhoz lopakodott. Én a takaró alatt várakoztam, lélegezni is alig mertem. Perova egyszerre csak eljött az ablaktól, nyugodtan kitérte az ajtót, és kísért az udvarra.

Hirtelen dulakodást hallottam, erre kiugrottam az ágyból, s kinyitottam az ablakot. Perova éppen feltápáskodott a földről, s valakit a torkánál fogva szorongatott. Bevonszolta magával a házba, nekem pedig, reszkető kézzel bár, de sikerült lámpát gyűjtanom.

Mennyire meglepődöttünk, amikor kiderült, hogy Perova egy apró termetű, egész testében reszkető, félmeztelen indiánt szorongat a markában! Eleresztette, s az emberke szelíden, lehajtott fejjel álldogált velünk szemben. Hirtelen tört portugálsággal hadarni kezdett, s könyörgött, engedjük elrejtőzni az ágy alá.

Mialatt beszélt, nagy kavarodás támadt az utcán. Perova gyorsan elfújta a lámpát. Láttuk, hogy több ember áll meg a házunk előtt. Egyikük bekiáltott:

— Hé, maguk ott benn! Nyissák ki az ajtót!

Perova kitérte az egyik ablakot. Az utcán négy fegyveres férfi állt két hatalmas kutyával.

— Egyik emberünk megszökött. Itt ugrott be a kerítésen! — üvöltötte az egyik.

— Semmit sem hallottam — válaszolta Perova. — De várjanak egy pillanatig: körülnézek az udvaron. — Nemsokára visszajött, és közölte a négy férfival, senkit nem látott odabent. Erre azok eltávoztak.

Perova behajtotta az ablakablakot, és újra lámpát gyűjtöttünk. A szegény kicsi indián hálásan nézett ránk. Mocskos volt és rongyos. Mivel úgy gondoltam, bizonyára éhes, kimentem a konyhába, hogy valami harapnivalót keressek számára. Alig vittem be, szinte azonnal felfalta az ételt, s szemét ismét ránk emelte.

— Mi a neved? — kérdezte Perova.

— Pixuira — mormogta.

Ócska bőrökből ágyat vetettünk neki a padlón, s ő hamarosan álomba merült. Később a kutyás férfiak ismét elhaladtak a házunk előtt. A négy férfi ordítozott, a kutyák azonban csöndben maradtak. Mindketten az indián fiúra gondoltunk, s azon töprengtünk, honnan jöhetett, és miért menekül.

Másnap kora reggel Perova kiment szétnézni, hall-e híreket. Amikor visszatért, halk hangon közölte velem, hogy az indián a cuiabái expedícióval érkezett tegnap Pórto Felizbe. Két fekete rabszolgával együtt szökött meg, de azokat már elfogták. Az emberek még mindig kutatnak az indián után.

Perova aggódott. Ha valaki rájön, hogy mi rejtegetjük az indiánt, még bajba keveredhetünk. Elhatározta hát, hogy Pixuirát visszaküldi a csónakokhoz.

— De hiszen akkor megbüntetik! Azok nem is emberek, hanem vadállatok! — kiáltottam fel, remélve, hogy Perova eláll a szándékától.

Ebéd után Perova ismét bement a városba. Amint kitette a lábát, azonnal bementem, hogy megnézzem Pixuirát. A szoba egyik sarkában kuporgott, és a padlót bámulta. Megkíséreltem, hogy szóra bírjam. Eleinte nem is válaszolt; de amikor látta, hogy barátsággal közeledem feléje, rögtön bizalmasabb lett.

33

9

— Miért menekültél el, Pixuira?

— Gonosz fehér emberek — mormogta.

— Honnan jöttél?

— Cuiabá.

Apródonként sikerült kiszednem belőle, mi történt. Az egyik Mato Grosso-i törzshöz tartozott; egy napon fehér utazók jöttek a törzshöz, és barátságot kötöttek az indiánokkal. Mivel a fehéreknek szükségük volt néhány indiánra, aki csomagjaikat vigye, néhány törzsbeli, köztük Pixuira is, elhatározta, hogy velük tart az erdőkön át. Amikor aztán haza akartak térni, az utazók halállal fenyegették meg valamennyiüket, ha nem mennek továbbra is velük.

Amikor az expedíció Cuiabába érkezett, Pixuirának a vezető mellett kellett maradnia, így hát nem tudta, mi történt a többi indiánnal, öt hosszú ideig tartották Cuiabában, majd leszállították Pórto Felizbe.

Amint Perova visszatért, mindent elmondtam neki, amit Pixuirától hallottam. Perova ekkor csettintett az ujjával, és berohant a szobába, hogy beszéljen az indiánnal.

— Hogy nézett ki a fehér emberek vezetője? — kérdezte tőle.

Az indián egy pillanatig szótlánul ült. Aztán rámutatott Perova szegre akasztott kalapjára, s az ujját lassan körbehordozta a feje kerületén. Abban a pillanatban az agyamba villant az a falra vetülő árnyék régi otthonunkban

— az óriási kalap s a hátul belétűzött hosszú toll.

— Hogy nevezték a többiek? — kérdezte izgatottan Perova.

— Dúvad — suttogta a kis indián.

— Láttál egy fehér embert a társaságában, egy magas termetű, egyenes hajú férfit? — folytatta lázasan Perova.

Az apró indián elgondolkozva üldögélt.

— Egy Juvenal nevű férfit! — kiáltottam rá reszketve.

Pixuira megrázta a fejét, de ez Perovát nem elégítette ki.

— De voltak más fehér emberek is Dúvad társaságában, ugye?

Pixuira bólintott, majd lassan mondta:

— Volt undok arcú férfi, ^{TOSSZ}ember. „Elesbao!” — villant át az agyamon.

Perova felszedelőzködött, és lement a folyóhoz. Késő estig nem tért vissza; amikor végre megjött, azonnal nekiszegeztem a kérdést, talált-e valami nyomot.

— Igen, Toni — válaszolta. — Dúvad Cuiabában tartózkodik, de senki nem tud semmit a nagybátyádról. Ez különös, nemde? Holnap odamegyünk, s magunkkal visszük Pixuirát is.

Nagyon megörültem, s szerettem volna azonnal indulni.

Perova egy csomagot hajított felém. Amint kibontottam, vörös kartonruhát találtam benne.

— Hát ez meg mi a csuda, Perova? — kérdeztem értetlenül.

— A „húgocskád”, Pixuira részére — válaszolta Perova mosolyogva.

Másnap elhagytuk Pórto Felizt. Perova a maga öszvérén ült, én magam mögött szállítottam a „húgocská-mat” is. Két fegyveres férfi, akik a városon kívül szemmel tartották az utat, alaposan megnézett bennünket, de nem fogott gyanút. Mi hárman Itúig folyton beszélgettünk, s a végén valóban úgy tűnt, mintha évek óta ismernénk Pixuirát.

Perova még a Pixuirával való találkozásunk előtt elkészítette terveit, most azonban végképp elszánta magát, hogy megkeresi Juvenal bácsit. Bár erről sosem beszélt előttem, meg voltam győződve róla, arra gyanakszik, hogy Dúvad meggyilkolta nagybátyámat.

34

10

Tudtomra adta elhatározását, hogy magával viszi Pixuirát, s csatlakozik a cuiabái expedícióhoz. Én is szerettem volna vele menni, de gondot kellett viselnem anyámrá. Egyre csak soványodott, de ha kérdeztem, hogy érzi magát, folyton azt válaszolta, jól van. Olykor éjszaka észrevettem, hogy az orvosságdobozban keresgél, és ez nagyon aggasztott.

Így hát munka után néztem, s hamarosan sikerült is találnom egy üzletben. Végre gondját viselhettem anyámnak, aki most már teljesen reám szorult.

Perova rövidesen mindent előkészített az utazásra; aztán egy reggel, még napkelte előtt, hallottam, hogy Pixuirát szólítja. Felnyergelték lovaikat, majd Perova bejött a szobámba. Barátságosan vállon veregetett:

— Isten veled, Toni! Elmegyünk megkeresni Juvenal bácsit.

Pixuira az ajtóból lengette felém a karját, s mielőtt magamhoz tértem és rádöbbsentem volna, mi is történt, lovaik már el is tűntek a reggeli ködben.

Nagyon lassan telt az idő két barátom nélkül. Egyik nap aztán történt valami, ami mindent megváltoztatott, öszvérfogat érkezett a vadonból, s híreket hozott Mi-nasból. Az emberek elmondották, hogy arrafelé gazdag ezüsbányákat fedeztek fel!

Ez a hír mindenkit felkavart. Sokan összecsomagolták a motyójukat, és elindultak Minas felé. Napkeltétől napszálltáig tele voltak az utak kétkerekű kordokkal, lovas emberekkel, gyalogosokkal — valamennyien az ezüsbányák irányában meneteltek . . .

A boltos, akinél dolgoztam, a csekély forgalom miatt elhatározta, hogy becsukja üzletét. Bútorzatát felrakta egy kordéra, s maga is elindult szerencsét próbálni.

Néhány nappal később, egy vasárnap este, anyám váratlanul meghalt. Most aztán teljesen magam maradtam, s munkám sem volt. Két barátom is túlságosan messze került, semhogy segíthetett volna rajtam.

36

5

UTAZÁS CUIABÁBA

Nem sokkal később, amint egy nap a fügefá alatt üldögéltem, a vén Prudencio meglátogatott, és elmondta, hogy Langsdorff expedíciója még mindig Pórto Feliz-ben vesztegel. Gyorsan felszedelőzködtem, az anyámtól maradt csekélyke pénzen lovat béreltem, becsomagoltam a ruháimat, és elindultam ismét Pórto Feliz felé.

Perova és Pixuira alig akart hinni a szemének, amikor megpillantott. Annyira izgatottak és boldogok voltak, hogy csak nagy sokára voltam képes elmondani nekik, mi történt. Perova, aki oly sokáig élt velünk, hogy már családtagnak számított, nagyon megdöbbsent, amikor beszámoltam neki anyámról.

Pixuira ugrándozott, mint a majom, -így fejezte ki ÖFÖMét, hogy ismét láthat. Perova elmondta, hogy az indián fiú sehogy sem értette, miért nem indultam el én is velük, most viszont úgy érzi, sokkal élvezetesebb lesz az utazás hármásban.

Barátaim ezután bemutattak az expedíció vezetőjének, és megkérdezték tőle, fel tudna-e venni engem is. A vezető meg is fogadott favágásra, a tüzek őrzésére s vadtszítításra Pixuirával egyetemben. Perova, Pixuira és magam egy csónakban teledtünk meg, amelyet így neveztek: „Timbo”. Mögöttünk jöttek a készletekkel megrakott nagy folyami bárkák és a kisebb csónakok.

Amint lefelé úsztunk a Tiete hullámain, egyre Juvenal bácsira és a többi bátor férfira gondoltam, akik végigjárták ugyanezt az utat a „sertón” felé. Arany után

10

kutattak, de felderítették közben az ország belsejét is. A Tiete folyam nélkül talán soha nem tudták volna felkutatni ezt a csodálatos vidéket.

Egész úton igen egyhangúan étkeztünk: reggel kukoricadarát ettünk, és vizet ittunk rá, ebédre szalonnát és babot kaptunk. Nagy lakomának számított, ha egy-egy vadat elejtettek, és friss hús jutott mindenkinek.

Perova segített a csónakosoknak is, de mivel jó lövő volt, megtették az expedíció vadászának; attól kezdve ideje nagy részét azzal töltötte, hogy vadkacsákat és más vadakat ejtett, hogy megkönnyítse az emberek táplálását.

Egyszer-másszor Pixuirát is magával vitte a vadászatra, nem messzire a tábortól, s a végén pompás szarvas-, öz- vagy vadkanhússal tértek vissza. Pixuira azt is megtanította nekem, hogyan kell felkutatni a folyóparti homokba rejtett teknősbékatojásokat.

Egy alkalommal, amikor tábort ütöttünk, hármásban elmentünk a közeli sónyálatóhoz. Ez olyan hely, ahol az állatok összesereglenek, és nyalogatják a föld felszínén s a köveken kicsapódó sót. Sikerült elejtenünk két vízidisznot, el is cipeltük őket a csónakokhoz. Az emberek nagyon megörültek, hogy ismét húst látnak, s alaposan belaktak. Ami megmaradt, felfüstöltük és elraktároztuk.

Nem sokkal később elértük az Avandhandava-vízesést. Itt ki kellett szállnunk a csónakokból, s egy darabig a szárazföldön cipeltük valamennyit. Kemény munka volt, de utána leheveredtünk, és gyönyörködöttünk a nagyszerű vízesésben. Felejthetetlen látvány volt! A legalább háromszáz méter széles vízfűgöny óriási mélységbe zúdult alá, s a

mélység fölött fehér vízpára gomolygott. A roppant víztömeg fülsiketítő robaja miatt képtelenek voltunk egymás szavát megérteni.

Rendben elértük a Paraná folyót, s miután nagy óvatosan végigveztünk a kanyargós part mentén, meg
38

érkeztünk a Pardo folyó torkolatához. Megindultunk folyás ellenében, s közben megcsodáltuk a pompás tájat. Valahányszor pihenőt tartottunk, Pixuira elment, hogy élelmet szerezzen, s mindig gyümölcsökkel roskadásig megrakottan tért vissza: volt ott birsalma, mangaba, cachew és sok más fajta.

Néhány nap múlva megláttuk a Cajuru zúgóit, de ezúttal nem kellett háton vinnünk a csónakokat: erős köteleket kötöztünk a bárkákra és a csónakokra, és felvontattuk valamennyit. Aztán egyszer csak ott álltunk a Három Fivér vízesés előtt: ennek a vize sísteregve és tajtékot vetve rohan át a szirtek között.

Az egyik ember elmondta nekem, hogy sok-sok évvel ezelőtt, amikor gazdag aranybányákat tártak fel Cuia-bában, egy csónak, amelyben több mint ezer kiló rúd-arany volt, elsüllyedt itt a vízesés környékén. Az eset után évekig sokan megpróbálták, hogy életük kockázatásával lemerüljenek a veszedelmes vízbe, és megtalálják a kincset, de senkinek sem sikerült.

Perovától megtudtam, hogy a távolság Pórto Feliz és Cuiabá között 530 mérföld, s míg Cuiabáig érünk, tíz folyón kell átkelnünk.

Camapuáig gyalog mentünk, a csónakokat ökrös szekerek szállították utánunk; odaérve új készülékekkel láttuk el az expedíciót. Camapuából elindulván elértük és elhagytuk a Taquari folyón levő Beliago-vízesést, az utolsó Cuiabá előtt. Aznap este sortűzzel ünnepeltünk, amikor ezt az utolsó akadályt is magunk mögött hagytuk.

Egy Sao Paulóba igyekelő kis társaság pihent meg néhány napig a táborunkban. Egyikükkel, egy cuiabái öregemberrel hosszan el is beszélgettünk, megkérdezve tőle, nem hallott-e valamit Juvenal bácsi expedíciójáról vagy a Golgota Sziklákról. Csak a fejét rázta.

— Sok expedíció indult már el, hogy megkeresse a Sziklát — mondta aztán —, de egyikük sem járt siker

11

rel. Néhány éve, úgy hiszem, 1820-ban, a Cuiabá Bányatársaság embereket küldött az aráé törzshöz, abban a reményben, hogy ismét üzembe helyezhetik a régi bányát Amaro Leite Moreirában. Ezek az emberek megpróbálták, hogy megszerezzék azt a régi iratot, amely pontosan ismerteti a Golgota Sziklák felé vezető utat. A feltételezés szerint ezt az okmányt Antonio Pires de Campos egy Vilares nevű barátjának adta át.

— És a bányatársaság embereinek sikerült megszerezniük a térképet? — kérdezte Perova.

— Nem — rázta a fejét az öregember —, de azt beszélik, él egy öreg néger Cuiabában, állítólag annál van a Vilaresnek egykor átadott térkép. Hogy ez az öregember miképpen jutott hozzá, titok. Vannak, akik azt mondják, bolond az öreg, s egyetlen szavát sem hiszik el. De hát az ember sose tudhatja. . .

Ezután veszedelmes vidéken haladtunk át. Errefelé a harcias guaicurus törzs indiánjai gyakran megtámadták a fehér embereket, s akiket elfogtak közülük, rabszolgájukká tették. Sok felfedező esett áldozatául ezeknek a vadaknak, s bizony megszeppenve hallgattam a róluk szóló történeteket.

Amint előrehaladtunk, éreztük, hogy az indiánok mindenütt körülöttünk ólálkodnak, de egyet sem láttunk közülük. Ámbár nem ők voltak az egyedüli ellenségeink. A folyó valósággal hemzsegett a „pirana” nevű szörnyű hűsevő halfajtától: bármit hajítottunk a vízbe, azonnal rárohantak, és pillanatok alatt felfalták. Egyik nap Perova majmot akart fogni, s eközben az állatot a kötéllel belerántotta a folyóba. . . Mire kihúzta a hullámok közül, a majom testébe máris négy rettenetes pirana csimpaszkodott.

Hat nappal később elértük a Paraguai folyót, amely hatszáz mérföldön át vízesések és sziklazátonyok nélkül hömpölyög. Támadásra felkészülten, állandóan a ke

11

zünkben szorongattuk fegyverünket, s éjszakánként őrköt állítottunk.

Hatalmas küzdelmet folytattunk a szakadó esők és a moszkitófelhők ellen, de végül mégiscsak megérkeztünk Douradosba. Itt sok indiánnal találkoztunk, de egyikük sem lépett fel ellenségesen.

1827 elején megpillantottuk a Cuiabá folyót, majd nemsokára beértünk a városba. Mivel innen Langsdorff és expedíciója az Amazonas* irányába fordult, búcsút vettünk a társaságtól. Tudtuk, nagyon fognak nekünk hiányozni ezek a derék emberek, de nekik is Perova, a kiváló vadász. Miután megkaptuk fizetségünket, végigsétáltunk Cuiabá utcáin.

Reméltük, hogy ezek a bátor emberek sikerrel járnak, de azontúl soha többé nem hallottunk a Langsdorff-expedícióról.

ISMÉT DUVAD . . .

Minden vágyunk az volt, hogy tervünket valóra váltsuk, s minél többet tudjunk meg Juvenal bácsi expedíciójáról.

Mégis az idegen környezetben nagyon óvatosnak kellett lennünk. Egy dolog kétségtelennek látszott: négy évvel ezelőtt Juvenal bácsi és Dúvad együtt indult útnak Cuiabából, s Dúvad egyedül tért vissza ide.

Mivel a magunk szakállára, mindenféle térkép nélkül nem vághattunk neki a „sertón”-nak, eszünkbe jutott az öreg néger, bizonyos Anastacio, akinek állítólag birtokában van a Golgota Sziklákhöz vezető út eredeti térképe. Perova azonban figyelmeztetett, hogy mi Juvenal bácsit akarjuk megtalálni, s valószínű, hogy ő a térképtől egészen eltérő úton indult el célja felé.

Pixuira megmutatta nekünk a házat, ahol fogva tartották, mielőtt elszállították volna Pórto Felizbe. A ház elején két apró ablak volt, oldalán szűk ajtó nyílt. Gyorsan tovahaladtunk mellette, s benéztünk a hátsó udvarra, ahol a lovakat tartották. De senkit sem láttunk, és a legcsekélyebb zaj sem szűrődött ki onnan.

Perova a homlokát ráncolta, de egy szót sem szólt. Elsétáltunk az utca végéig, ott megkérdeztünk egy járókelőt, nem tud-e valami fogadót, ahol megtelepedhetnénk. A fákkal beültetett tér másik oldalán egy nagy öreg házra mutatott. Oda be is tértünk, s a hátsó traktusban akadt is szoba mindhármunk részére.

Hosszú utazásunk Pórto Feliztől idáig nagyon kimerített valamennyiünket, így hát boldogok voltunk, hogy

megpihenhetünk. Két nap elteltével már sokkal jobban éreztük magunkat, s elhatároztuk, felderítjük a várost. Sötétedett, amikor betértünk a szűk kis utcába, amelyet néhány napja Pixuira mutatott meg nekünk.

— Alaposabban szemügyre veszem én azt a házat — határozta el Perova.

Nem volt abban a kis utcában teremtett lélek sem. Én az egyik sarokra álltam örködni, Pixuira a másokra. Perova némán sétált oda a házhoz, amelyben egykor Pixui-rát fogva tartották. Amint a kerítéshez ért, átugrotta, s már bent is volt az udvarban, ahol a lovakat láttuk.

Erősen füleltem, s várakozás közben szívem a torkomban dobogott. Hirtelen észrevettem, hogy két ember fordul be a sarkon, és egyenesen a ház felé tart. . . Gyorsan egy öreg fa mögé rejtőztem, onnan figyeltem a két férfit, amint halkán beszélgetve elhaladt mellettük. Noha nem értettem, mit beszélnek, egyikük hangját tisztán felismertem. Ugyanaz a hang volt, amelyet négy évvel ezelőtt hallottam először anyám házában. . . Dúvad hangja.

Amikor kissé távolabb kerültek tőlem, nem jöttem elő rejtekemből, hanem röviden, élesen füttyentettem; azonnal meghallottam Pixuira hasonló válaszát. Aztán csönd lett, s én a sötétben kuporogva töprengtem, vajon Perova meghallotta-e füttyjelünket, vagy azóta már Dúvad foglya. . .

Elkésztem odáig, ahol Pixuira várakozott. Elhatároztuk, bemegyünk, és megkeressük Perovát, de amint gyors léptekkel megindultunk a ház felé, füttyöt hallottunk az utca másik vége felől. Perova volt. A hátsó udvar kerítésén ugrott ki az utcára.

— Gyorsan tűnjünk el innen. Mozgás! — mondta, amint mellénk ért.

Keresztülrohantunk egy üres telken, végig egy szűk utcán, míg el nem értük a fás teret. Csöndes, rejtett zug volt ez a tér, leültünk hát az egyik padra, s akkor

12

Perova elmesélte a történeteket. Ahogy meghallotta fütty jelünket, tüstént elrejtőzött; a következő pillanatban Dúvad belépett a házba Elesbao társaságában.

— Mi hír Juvenal bácsiról? — törtem rá aggódva.

— Nem emlékszem, hogy említették volna a nevét, Toni. De nézd csak, ismered ezt? . . . — válaszolta Perova, és egy tárgyat mutatott fel a sötétben. Megtapintottam, és azonnal ráismertem: az ezüstberakásos ivószaru volt, amit én ajándékoztam nagybátyámnak emlékül a búcsúzáskor.

— Megölték Juvenal bácsit! — kiáltottam fel.

— Nem, Toni — mondta nyugodtan Perova. — Biztos vagyok benne, hogy megtaláljuk. Fogadok veled, hogy nagybátyád életben van. Hallottam minden szavukat. Ezek Anastaciót keresik, s rá is jöttek, hol lakik. Az a tervük, hogy elrabolják tőle a Golgota Sziklákhöz vezető út térképét.

— És mi mihez fogunk most? — kérdeztem csüggedten.

— Holnap felkeresem Dúvadot, és megpróbálom "kiszedni belőle, mi történt a nagybátyáddal. Már kész a tervem. Ne aggódj! Most fekédjünk le, és igyekezzünk jól kialudni magunkat — fejezte be Perova.

Másnap még hajnalhasadás előtt lövéseket hallottunk az utcáról. Perova, aki már ébren volt, kinyitotta az ablakot, és hallgatózott. Emberek futkostak összevissza, és valamit izgatottan kiabáltak, de Perova nem értette.

Mind a hárman kirohantunk az utcára, Perova galléron ragadta az első járókelőt, és megkérdezte tőle, mi ez a nagy kiabálás.

— Az éjjel valaki betört Anastacio házába, és megölte őt! — mondta az ember.

Mi is a tömeghez szegődtünk, amely Anastacio nyomorúságos vityillója felé nyomult. Ott akkora volt a tülekedés, hogy csak erélyes lökdösődéssel tudtunk magunknak utat nyitni a szobába, ahol az öreg néger fe-

44

küdt. Úgy látszott, álmában gyilkolták meg. Néhány kö-"lálló kalapját kezében tartva halkán beszélgetett.

— Miért akartak kirabolni egy ilyen szegény embert? — kérdezte az egyik.

— A nyomorultnak még ennivalója sem volt — tette ozzá egy másik.

— Hatvan éve élt ebben a kunyhóban. Azt mondják, iatalkorában ő is megjárta a „rsertón"-t.

— Igen, az a hír járta, hogy van nála egy írás, amin Golgota Sziklák felé vezető út látható.

— A Golgota Sziklák? Azok az átkozott bányák!

— Szegény öreg! Lehet, hogy ezért kellett meghalnia.

Egy darabig még hallgattuk a beszélgetésfoszlányokat, aztán senkihez sem szólva, csöndben elhagytuk a házat.

Perova olyan gyorsan ment, hogy szinte futnunk kellett, ha lépést akartunk tartani vele.

— Oscar, hová sietsz? — kérdeztem lihegve.

— Azok a nyomorult gyilkosok rövidesen megkapják, amit megérdemelnek — válaszolta dühösen Perova.

— Várj meg hát bennünket! — kiáltottam rá, de ő csak sietett tovább, s hosszú lépteivel jócskán maga mögött is hagyott bennünket.

Miközben a nyomában loholtunk, felkelt a nap, s az első sugarai beragyogták a házak ódon téglafalait. Az utcákon mindenütt csoportok álldogáltak, és Anastacióról beszélgettek, akit, úgy látszik, szerettek és tiszteltek. Rövidesen megérkeztünk az elhagyott ház elé, amelyben Dúvad lakott. Perova akkor már az ajtón dörömbölt. Senki nem válaszolt neki, ezért a vállunkat az ajtónak vetettük, benyomtuk, és behatoltunk a házba. Teljesen kihalt volt; s amint hátrarohantunk a gazdasági udvarba, észrevettük, hogy az istállóajtó tárva-nyitva áll, s a lovaknak hült helyük.

— Ezek megszöktek — mormogta Perova, aztán leroskadt a küszöbre, és fejét a tenyerébe hajtotta.

12

Annyira felkavarták a történetek, hogy két napig alig szólt hozzánk. Éjjelente fel-alá járkált a szobában, közben egyre beszélt magában. A harmadik nap elment otthonról, és nagyon későn jött vissza. Amint megérkezett, azonnal Pixuirához fordult, és megkérdezte tőle, el tudna-e vezetni minket a törzséhez. A kicsi indián egy pillanatig gondolkodott, aztán igenlően válaszolt, hiszen amikor Dúvad elrabolta őt, egész úton jól nyitva tartotta a szemét.

— Jól van — bölintott Perova. — Keríték néhány lovat, hogy eljuthassunk a legközelebbi folyóhoz.

Pixuira boldog volt a gondolattól, hogy viszontláthatja népét. Perova élelmiszereket vásárolt, s csakhamar készen álltunk az utazásra. Másnap hajnalban lóháton elhagytuk Cuiabát.

Egy hétig vágtuk át magunkat keservesen a sűrű erdőségeken, időnként meg-megállva, hogy valami ehető vadat ejtsünk. Egyik nap már alkonyatkor táborot ütöttünk, mert Pixuira nem volt biztos benne, merre kell továbbmennünk. Másnap reggel aztán aprólékosan áttanulmányozta a vidéket, s egy szűk ösvény mellett döntött, amely a folyóhoz vezetett. Most már tudta, melyik a helyes út. Megmutatta nekünk, miképpen kell a faágakat tutajjává összekötözni az erdei fákon élő kúszónövények szívós indáival. Akkor aztán a lovakat szabadon engedték, mi pedig a folyóra szálltunk.

Pixuira sok útjelzést felismert, s ez jó hangulatban tartott bennünket akkor is, amikor élelmiszerünk elfogyott, s a közeli partról hallottuk a pumák dühös mor-gását. Egy délután végre megérkeztünk egy cserjékkel borított síksághoz. A távolban facsoportot vettünk észre. Amögött van — mondta Pixuira — törzse táborhelye. Ez a jó hír új életet öntött belénk.

Sötétedés előtt fehér homokkal borított kis partszakaszhoz érkeztünk. Kikötöttünk, partra húztuk tutajjainkat, s vártuk az indiánok jelzéseit. De senki sem jelent

46

meg. Pixuira előbb nagyon zavart lett, aztán nyugtalan. Egyszerre csak felkiáltott, és rohanni kezdett egy aljnövényzettel szinte teljesen benőtt kunyhócsoporthoz. Valamennyi üresen tátongott! . . . Szegény Pixuira úgy kétségbeesett, hogy szólni sem bírt, s mi nem tudtuk, hogyan vigasztaljuk meg.

Kisvártatva apró mozdulatot tett a kezével. Perovával körülnéztünk, s megpillantottunk egy sűrű fekete hajú indiánt, aki gyanakodva mezegetett bennünket a közeli kunyhó romos szalmatetején keresztül. Pixuira megszólította, aztán a maguk nyelvén beszélgetni kezdtek. Néhány perc múlva Pixuira bennünket is odahívott.

Mialatt az indián kíváncsi tekintettel nézegette ruházatunkat és fegyvereinket, Pixuira elmagyarázta nekünk, hogy Dúvad és társának ott járta után törzse el

13

hagyta régi táborhelyét. A Pixuirával együtt elhurcolt indiánok egyike sem tért vissza többé. A törzsfőnök nagyon haragudott Dúvadra, ezért is költözött új táborhelyre, nehogy a férfi, ha visszatérne, megtalálja őket.

Ezután az indián felajánlotta kunyhóját, szálljunk meg benne. Elmondotta, hogy ő lakott benne egy másik törzsbeliével. Mindketten összevesztek a főnökkel, s elhatározták, hogy a törzstől távol, külön élnek ezután, s gondozzák a veteményeket a régi telephelyen.

13

7

HIREK JUVENAL BÁCSIRÓL

Néhány napig az indiánokicai maradtunk, s amíg mi kipihentük fárasztó utazásunkat, ők ketten eljártak vadászni, és bőségesen elláttak bennünket élelemmel.

Megkértem Pixuirát, ha lehet, beszéljen velük Juve-nal bácsiról, ő pedig megígérte, minden lehetőt megtud tőlük.

A két indián aztán elmondta neki, hogy Juvenal bácsi és Dúvad embereikkel együtt egy szomszédos törzs telephelyén ütött tanyát. Az indiánok, akik már korábban is láttak fehér embereket, szíves fogadtatásban részesítették őket.

Minden jól ment egészen addig a napig, amíg Dúvad fel nem fedezte, hogy egyes indiánok arany dísz tárgyakat viselnek. Az arany utáni sóvárgás ekkor szinte esztét vette, semmi mással nem törődött; mindent elkövetett, hogy megtudja az indiánoktól, hol találták az aranyat. Szüntelenül vallatta őket, mert úgy gondolta, ismerik a Golgota Sziklákhöz vezető utat, s amikor mégsem mondtak neki semmit, dühbe jött, mert azt hitte, valamennyien hazudnak. Eltökélte, hogy erőszakhoz folyamodik. Egyik éjszaka Juvenal bácsi meglepte a kunyhójában, amint kegyetlenül korbácsolt egy szegény megkötözött és felpeckelt szájú indiánt.

Ez már sok volt Juvenal bácsinak, ökölharcra került sor közte és Dúvad között. Dúvad kést rántott, és ledöfte Juvenal bácsit, aztán otthagya a kunyhó földjén. Az embereket összegyűjtötte, magához vett minden fellelhető ételmezt, és elindult a folyó felé.

49

Ekkor ejtette útba Pixuira törzsének táborhelyét, s rávette a főnököt, adjon mellé négy megbízható embert. Ezek egyike Pixuira barátunk, s ezek az események magyarázták meg azt is, miért nem látta Pixuira soha szemtől szembe Juvenal bácsit.

Megkönnyebbülten hallottuk, hogy a törzs gondosan ápolta nagybácsikámat; sebei gyógyultával elhatározta, felkeresi az aráé törzset, onnan pedig egyenesen nekivág a Golgota Szikláknak. Az indián, akinek az életét megmentette, melléje szegődött, és megesküdött, hogy soha többé nem hagyja el.

Az indiánok azt is elmondták Pixuirának, hogy Juvenal bácsi kísérője erős és megbízható indián, aki sokszor bejárta már a „sertón"-t. Azóta már talán el is érték Amaro Leite Moreira falut, vagy éppenséggel az aráé törzset.

Elhatároztuk, hogy követjük a nyomukat; hála Pixuira befolyásának, a két indián felajánlotta, hogy velünk tart, és szállítja csomagjainkat.

Újra és újra keresztülváltunk a mérges kígyókkal és vadállatokkal népes erdőségeken. Az aljnövényzet csupa tüske volt, s összevissza tépte ruházatunkat, ősz-szekarmolta bőrünket; a moszkító pedig majd felfaltak bennünket.

Pixuira otthonosan érezte magát mindeme veszedelmek között, s folyton elől haladt.

Végül elérkeztünk a keskeny csapás kezdőpontjához, amelyet a Cuiabá Bányatársaság vágott évekkel ezelőtt. Bár a csapást benőtte a növényzet, s ezért járművel nemigen lehetett volna menni rajta, mégis boldogok voltunk, hogy rátaláltunk. Attól kezdve sokkal könny-nyebbé vált az utunk.

Egyik reggel — akkor már vagy egy hónapja meneteltünk — arra ébredtünk, hogy két indián kísérőnknek nyoma veszett. Pixuirát ez nem lepte meg. Elmondta, hogy azért nem mernek tovább is velünk jönni, mert most vad indián törzsek területére lépünk. Ez súlyos csapást jelentett mind Perovának, mind nekem. Teljesen elcsigázott bennünket a viszontagságos utazás, le voltunk törve az indiánok eltűnése miatt, s a tetejébe ezentúl még csomagjainkat is

magunknak kellett cipelnünk! Nem tudtuk, mennyit kell még gyalogolnunk . . . Vajon lesz-e erőnk elérni utazásunk céljához?

Ügy vittük hát tovább terhünket, ahogy tudtuk, Pe-rova vállalta a legnehezebb csomagokat. Egyikünknek sem volt már ereje a vadászaihoz, csak kora reggel és alkonyat után folytattuk utunkat, a rettenetes déli hőségben pedig pihentünk. Sokszor voltam azon a ponton, hogy megkérem Perovát és Pixuirát, hagyjanak ott meghalni, mert úgy érzem, nem vagyok képes továbbvonszolni magamat.

Nem emlékszem, hány napot éltünk át ilyen állapotban, de egy csodálatos reggelen elérkeztünk egy bokrokkal borított domb lábához. Perova a földre dobta csomagját, és felmászott egy fára, hogy szemügyre vegye a környéket. — Sikerült! — üvöltötte. — Eljutottunk az aráé törzs földjére! Jertek és nézzétek!

Követtem barátaimat, hogy szétnézzek a tájon, amely után hosszú-hosszú heteken át vágyakoztunk. A hevenyészett ösvény szélén óriási kódarabot vettünk észre, sok erős ember munkájára lehetett szükség az odavitelé-hez. Perova félrehajtotta a felburjánzott növényzetet s a rárakódott mohát, s akkor el tudtuk olvasni a rajta levő feliratot is: Amaro *Leite Moreira* — 1786. E köre rótt szavak akkor még mit sem jelentettek a számomra. Csak jóval később, amikor tanulmányozni kezdtem ennek a vidéknek a történetét, jöttem rá, milyen nagy jelentőségű ez a név.

1745-ben egy bátor kutató São Paulóból elindult az Aráé tartomány felé; az egyik folyó medrében néhány aranyrögöskét találván elhatározta, települést alapít azon a helyen. A falucska, amelyet róla neveztek el, ro

50

14

hamosan fejlődött. A „sertón”-on keresztül durva ösvényt vágtak Amaro Leite Moreirától Cuiabáig. Rengeteg aranyat találtak ott, s kordészám szállították be Cui-abába; onnan pedig a kordék élelmiszereket, mindenféle szerszámokat és eszközöket, valamint orvosságot hoztak a bányászok részére.

Néhány év múltán megcsappant az aranykészlet, akkor sok munkás otthagya a telepet, és jövedelmezőbb helyre szegődött el. Goiás állam kormányzója pedig úgy döntött, hogy nem törődik többé azzal a kigyomlált csapással, hanem új csapást nyit meg délebbi irányba, azt remélve, hogy végül is felfedezik az Aráé területet. Több kalandor ezután nem is kereste fel a bányát. Az a néhány munkás, aki ott maradt a telepen, egyszerre csak azt vette észre, hogy a szerszámok elnyüvödtek, az élelmiszerek elfogytak, s új szállítmányok érkezésére semmi reményük sincs. Segítséget kértek Goiás kormányzójától, de semmi sem történt az érdekükben. Mato Grosso állam kormányzója küldött ugyan számukra egy élelmiszer-szállítmányt, de az soha nem érkezett meg a bányásztelepre.

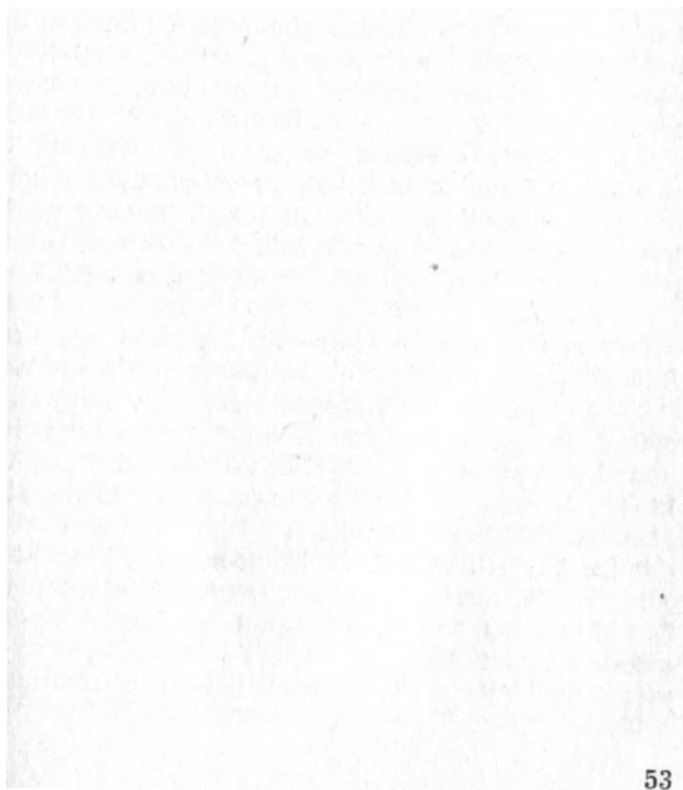
Amikor már elveszett minden remény, a bányászok újabb aranyeletre bukkantak. Újra a régi lelkesedéssel láttak munkához, de az ér bizony vékony volt, s az aranykészlet hamar kimerült.

1768-ban Amaro Leite meghalt. Ő vezette ide az első expedíciót, s mindazóta nem is hagyta el a települést. Szegényen halt meg, mint a többi is mind, akik vele jöttek és dolgoztak ott.

Goiás kormányzója, aki meggyőződött arról, hogy Amaro Leite Moreira soha nem érte el az Aráé területet, a település nevét Santo Antonio de Amaranteré változtatta. Évek múltak. Számos kísérlet történt, hogy segítséget vigyenek a civilizációtól száz mérföldre, a „sertón”-ban elhagyatottan élő embereknek, de a nagy mennyiségű élelmiszer-küldemények soha nem jutottak

14

el hozzájuk. Éheztek, és betegségek tizedelték őket. Végre elhatározták, hogy egyszer s mindenkorra elhagyják a telepet. Hátukra vették nyomorúságos mo-tyójukat, összegyülekeztek a felfedező sírjánál, aztán utolsó istenhozzádót mondtak a vidéknek . . . Ezen a nevezetes helyen álltunk mi most.

B

AZ ELLENESÉG KEZÉBEN

Bejártuk a régi település romjait. Egy madár éles rikoltásán s a talpunk alatt recsenő gallyak neszén kívül más hangot bizony nem hallottunk. A házak ablakán faágak nőttek ki, a tetőkre indák kúsztak fel. A kicsi kápolna is romokban hevert. Harangja réges-régen lezuhanhatott helyéről, a harangnyelv mélyen a talajba fúródott. Szomjasan vágytunk emberhangra, de nem sietett üdvözlésünkre teremtett lélek sem.

Két paticsfalú (sárral tapasztott vesszőfonat fal), zsufedelű kunyhót találtunk végre, amelyek a többinél jobb állapotban maradtak meg, elhatároztuk hát, hogy az egyikben tanyát ütünk. Már csak néhány lépésre voltunk a háztól, amikor egy puskalövéstől víz-szatorpantunk.

Perova tért magához legelőbb. Berántott egy vastag fatörzs mögé bennünket; ott lapultunk meg reszketve.

Néhány pillanatnyi habozás után, hogy mitévők legyünk, Perova azt súgta nekem és Pixuirának, hogy maradjunk mozdulatlanul, ahol vagyunk, ő pedig megkísérli, hogy a fák között elküsszék egy homokpadig, ahonnan beláthat a kunyhóba. El is érte a dombocskát minden baj nélkül, s akkor intett nekünk, hogy kövessük. Mindhárman a kunyhóra szegeztük tekintetünket. Kis idő múltán ki tudtunk venni egy hosszú szakállú, mocskos és kócos hajú férfit, aki óvatosan kémlelt ki a szétkorhadt ajtó résein. Lövésre készen tartotta puská

54

ját, és merőn nézte a helyet, amelyet az imént elhagytunk.

Perova ismét várakozásra intett bennünket, s azzal kissé közelebb kúszott a kunyhóhoz. Bekiáltott:

— Hé! Maga odabenn! Ne lőjön! Barátok vagyunk!

Válasz nem jött. Perova még közelebb kúszott, mi pedig meglapultunk a fűben. Egyszerre csak szörnyű kacagást hallottunk, s újabb ljjvés dördült, ezúttal éppen a fejünk fölé. A földre sunyítottuk fejünket, és mozdulatlanul lapultunk.

Perova a kunyhó mögé rohant; kissé kilestünk, és láttuk, hogy birkózik a furcsa idegennel. De pillanatok alatt lefegyverezte. Talpra ugrottunk, és Perova segítségére siettünk, de amint beléptünk a kunyhóba, legnagyobb megrökönyödésünkre éppen a torzonborz idegen kezét rázta, mintha rég elveszettnek hitt testvére lenne. Kutatva rámeredtem a roppant szakállú, hosszú hajú férfira, s akkor mintha villám sújtott volna tetőtől talpig, hirtelen felismertem: Juvenal bácsi áll előttünk . . . Végre megtaláltuk!

örömben hangosan kiáltoztam, és a nyakába akartam ugrani, de ő riadt tekintettel méregetett bennünket, s megdöbbenve láttuk, nem ismeri fel sem Pero-vát, sem engem. Igyekeztünk beszélni hozzá, többször elisméltük a nevét. . . mindhiába. Rettenetesen sovány volt, s a jelek szerint beteg is.

Gyengéden lefektettük a kunyhó végében álló régi ágyra; csak feküdt, és bámulta arcunkat, mintha vissza akarna emlékezni valamire. Mi is némán néztünk rá, s azon töprengtünk, mit is tehetnénk. Egy idő után leugrott az ágyról, és meglapult az egyik sarokban. Néztem a szerencsétlen beteg embert, s alig tudtam elhinni, hogy Juvenal bácsi. . .

Perova kiment, felbontotta élelmiszercsomagunkat, és némi ennivalót kínált oda neki. Mohón falatozott, de közben úgy viselkedett, mintha tökéletesen egyedül

15

lenne a helyiségben. Azon a délutánon több ízben is bementem hozzá, és megkíséreltem rávenni, hogy szóljon hozzám.

— Bácsi, én vagyok, Toni. Nem emlékszik rám?

Minden alkalommal merev tekintettel nézett rám, úgyhogy végül már képtelen voltam elviselni, a padlóra borultam, és keservesen sirtam. Pixuira nem tágított mellőlem, igyekezett megvigasztalni. Amikor abbahagytam a sírást, kiment, majd később visszatért, és nagyon aggodalmas arcot vágott. Perova tüstént kitalálta, mi a baj. Pixuira arra az indiánra gondolt, aki Juvenal bácsihoz szegődött kísérőként: kíváncsi volt, vajon most hol lehet az az ember. Noha mélységesen fáradtak voltunk, mégsem aludtunk jól aznap éjjel. De másnapra Juvenal bácsi már sokkal jobban volt. Még mindig nem értette, mit keresünk ott, de szeméből a rémült kifejezés már szinte nyomtalanul eltűnt. Egy dolog zavarba ejtett bennünket. Sehol nem láttunk tüzet, sem valamiféle alkalmatosságot, amelyben Juvenal bácsi ételt készíthetett volna magának. Volt nála puska és elegendő töltény, de semmi olyan edényt nem láttunk, amelyben az elejtett vadat megsüthette volna.

Miután alaposan megvizsgáltuk a kunyhó minden zugát, de nem találtuk indiánnak vagy más élőlénynek semmi nyomát sem, elkészítettük az ételt a magunk és Juvenal bácsi részére. Mohón evett ezúttal is, akárcsak az előző napon. Étkezés után, amint pihenve üldögéltünk a kunyhó padlóján, hirtelen lépéseket hallottunk odakint. Perova felugrott, kézbe vette a puskáját, az ablakhoz kúszott és kikélelt.

Öreg, kicsi, alig négy láb magas indián csoszogott a kunyhó felé nagy keservesen, a kezében két agyagedényt tartva: az egyikben ételfélék voltak, a másikban víz. Pixuira és magam szintén odaálltunk Perova mellé az ablakhoz, és csöndben figyeltük, amint az öreg leteszi a két edényt a küszöbre, aztán ismét visszacsoszog ugyanazon az úton, ahol előtűnt.

Juvenal bácsi elmosolyodott, amikor meghallotta az indián lépteit, de meg sem moccant, amíg az öreg el nem tűnt szem elől. Akkor örvendezve kiment, behozta az ételt, és tüstént megosztotta velünk. Szerény étek volt: néhány banán és egy-két szelet sült manióka. Most értettük meg, hogyan sikerült életben maradnia a vadon kellős közepén: az öreg indián megkönyörült rajta, és naponta hozott neki enni- és innivalót.

Aznap otthon maradtunk, csak annyit tettünk, hogy felváltva ki-kimentünk, és igyekeztünk felderíteni a kunyhó közvetlen környékét. Perova aggodalmaskodott, és egyre azt mondogatta, jól vigyázzunk, ha netán Dú-vad és Elesbao visszatérne a tanyára.

Egyben úgy határozott, hogy mindenképp Juvenal bácsit kell kigyógyítanunk szörnyű állapotából. Aztán ha ismét egészséges lesz, és útra kelhet, magunk mögött hagyhatjuk vele együtt és mindörökre Amaro Leite Moreira romjait. Másnap ismét eljött az öreg indián, újra hozott gyümölcsöt és friss vizet. Nem akartuk megijeszteni a kedves öregembert, benn maradtunk hát a kunyhóban. Pixuira szerette volna megtudni, mi történt Juvenal bácsi indián kísérőjével, de Perova intette, hogy ne szóljon az öreghez, mert elriasztaná. Pedig az indián napi látogatása volt az egyetlen mozzanat, ami láthatóan felvidította Juvenal bácsit.

Hajnalhasadáskor Pixuira közölte velünk, vadászni megy, hogy feltöltse apadó élelmiszerkészletünket. Én is vele akartam tartani, de elhárította ajánlkozásomat. Csak estefelé jött meg az erdőből, amikor azt hittük, valami baj történt vele. Hátán jókora szarvast cipelt. A pompás vacsora reménye valamennyiünket felvidített; még Juvenal bácsi is összeszedte magát, és segített nekünk az étel elkészítésében.

A következő napon azonban elszállott örömlünk. Az öreg indián nem jelent meg a szokott órában, de a következő napokon sem. Juvenal bácsi a kunyhó sarkában gubbasztott, és tudomást sem vett rólunk.

Egyik reggel aztán történt valami, ami hozzájárult ahhoz, hogy Juvenal bácsi megváltoztassa magatartását velem szemben. Számba vettem csomagomban azt a néhány tárgyat, amit magammal hoztam Cuiabából az útra, s váratlanul a kezembe akadt az ezüsttel kiver ivószaru, amit én ajándékoztam Juvenal bácsinak évekkal azelőtt. Megtöltöttem vízzel, és odanyújtottam neki. Meglepődve nézett fel, kezét nyújtotta a szarukupáért, aztán mind a két kezével görcsösen magához szorította. Miután ivott belőle, letette, és két kezét tétován a fejéhez emelte: látszott, hogy nagy erőlködéssel igyekszik visszaemlékezni valamire. A szarura nézett, aztán rám. Attól a naptól kezdve egészen barátságosan viselkedett velem szemben; csak Perova és Pixuira iránt nem változott a magatartása.

Juvenal bácsi lassan, de biztosan erősödött, Perova hozzálátott, hogy húst füstöljön fel a visszautazáshoz. Olykor beszéltem Juvenal bácsihoz, felemlítve egyes dolgokat a régi Sao Pauló-i életünkből, de semmi iránt nem mutatott érdeklődést.

Pixuira ezalatt szinte szünet nélkül vadászott, úgyhogy máris bőséges készletünk gyűlt össze az útra. Perova bálákba kötözte élelműnket, s alaposan átkötötte az erdei fákon tenyésző erős liánokkal. Aztán egyik délután kiadta az utasítást:

— Ha az idő is kedvez, holnap reggel elindulunk!

A remény, hogy elhagyjuk végre ezt a kihalt helyet, és visszatérünk a civilizált világba, végtelen boldogsággal töltött el bennünket, s mindnyájan korán lefeküdtünk, hogy jól kipihenjük magunkat.

Hajnal előtt arra ébredtem, hogy odakint emberek járkálnak és beszélgetnek.

Először arra gondoltam, álmodom — magányos életünk zavarta meg idegeimet.

De hirtelen Dúvad, Elesbao és még több ember toppant be a kunyhóba, amelynek ajtaja elkorhadt már. Ránk rohantak, megkötözték a kezünket, bevágtak az egyik sarokba, s egyiküket örnek állították mellénk. Amikor Juvenal bácsi megpillantotta Dúvadot, olyan dühroham szállta meg, hogy csak több ember együttes ereje akadályozhatta meg, hogy rá ne vesse magát ellenségére.

Az emberek minden készletüket ledobálták a két kunyhó helyiségeibe. Egyikük sem szólt hozzánk. Délután eloldozták kötelékeinket, és belökdöstek a nagy helyiség melletti kisebb szobába. Az ablakot és az ajtót szorosan bezárták, így hát nem volt mit tenni, mint várni, mi a szándéka velünk Dúvadnak.

Ezúttal ökröket is hozott magával, meg három indiánt, akiknek az volt a feladatuk, hogy vigyázzanak a nehezebb csomagokra. Dúvad és Elesbao puskákkal és késekkel állig felfegyverezve jött-ment, durván bántak az emberekkel, szünet nélkül parancsokat osztogattak és fenyegetőztek.

Mi négyen a kis szobában kuporogtunk, és feszülten figyeltünk minden neszre, ami a fal repedésein átszűrődött. Kaptunk ételmet és vizet, de máskülönben úgy tűnt, Dúvad teljesen megfélemezett rólunk. Többször észrevettük, hogy kiterget az asztalként szolgáló csonka fatörzsre egy régi, megsárgult, repedezett papírlapot, és elmerülten

tanulmányozza. E szemlélődés közben néha elmosolyodott, de mosolya csakhamar elenyészett, s öklével nagyokat sújtott a fatörzsre, úgyhogy emberei is megrettentek.

Egyik nap hallottuk, megkérte Elesbaót, olvasson fel neki valamit, mivel ő maga nem tudott olvasni. Fülün-

17

ket a fal repedéseire nyomtuk, hogy egyetlen szót se veszítsünk el.

— „Útleírás, adatott Antonio Pires Campos által Luis Rodrigues Vilaesnek, mely mutatja az aranybányák elhelyezkedését az araének nevezett indián törzs lakta területen.”

— Hallod, Toni? — suttogta Perova. — Ez az a papír, amelyik az öreg Anastacio birtokában volt.

— „Mázd meg a Szent Jeromos-hegyet, majd fordulj keletnek, amíg el nem éred a Casca folyót. Onnan térj nyugatnak, míg újabb nagy folyóhoz nem érsz. Menj le ezen a folyón csónakkal, de ne messzire, csak amíg meglátsz egy kelet felé tartó keskeny folyócskát. Ez beleörülök az Araguaia folyóba, amely igen hatalmas víz, és számos mellékfolyóval rendelkezik. Mindezek a folyók magas hegyekről sietnek alá, s ezekben a hegyekben — apám szerint — gazdag aranylelőhelyek rejtőznek. Tekints onnét északnyugatnak, és ködbe burkolódzó kék dombokat pillantasz meg. Ezek a hegyek mintegy nyolcnapos járásra vannak az Araguaia folyótól, s odaérvén, már az aráé indiánok táborhelyét találod. Apám és én beszéltünk több ilyen indiánnal, s azok elmondották, hogy a rajtuk levő díszek aranyát egy-egy nagy eső után találták e dombok alacsonyabb lejtőin. Midőn elhagytuk ezeket az indiánokat, és továbbutaztunk, találkoztunk Bartolomeu da Silva felfedezővel és fiával, aki egy másik expedíciót vezetett.”

Elesbao igen rosszul olvasott. Lassan formálta a szavakat, valamennyit nem is tudta kiejteni, úgyhogy alig értettük meg, mit mond. Dúvad időnként ráordított, hogy ismétljen meg egy-egy útbaigazítást, s azokat mocskos mutatóujjával követte a régi térképen.

Elesbao akadozva folytatta az olvasást, és egész testében megremegett, valahányszor Dúvad ráordított.

— „Amikor visszatérsz Cuiabába, haladj a folyón felfelé, és megtalálod a Golgota Sziklát. Az Araguaia partján számos indián település található. Később a folyó elszűkül, medre tele van nagy kövekkel. A Golgota Sziklák a bal parton található. Szirtjei titániak és fantasztikus alakúak. Semmi mással nem lehet összetéveszteni ezeket a sziklát. A folyó ezen a szakaszon nagyon veszedelmes, csupa zúgó és vizesés. Haladj tovább, amíg el nem érsz egy szigethez — Ilha dos Cara-jas —, ott ismét újabb folyóra bukkanasz jobb kéz felől. Ez a Holtak Folyója.”

Mindezek az utasítások és nevek nagyon izgatottá tették Dúvadot. Elküldött a két indiánért, és kérdezett tőlük valamit a folyóra vonatkozóan; azok azonban nem tudtak felvilágosítást adni neki, s ezen megint mértéktelenül feldühödött.

Három nappal később hozzáláttak a készletek elcso-magolásához. Mi kétségbeejtő állapotban szorongtunk szűk börtönünkben. Senki nem törődött velünk, s amikor ételért ordítottunk, nagysokára odavetettek valami koncot nekünk a maguk maradékából.

Elesbao hű kutya módjára követte Dúvadot, aggodalmas alázattal szolgált minden lehető módon. Az emberek összevissza rohángáltak a táborban, ebből megtudtuk, hogy Dúvad rövidesen útnak indul. A mi sorsunk is hamarosan eldőlt hát.

9

ELEVENEN ELTEMETVE

Másnap észrevettük, hogy Dúvad a szokottnál is ingerlékenyebb. Egyre a kicsi szoba felé tekingetett, ahová be voltunk börtönözve. Végül magához szólította Elesbaót, és fejüket összedugva pusmogtak egy ideig. Akkor Elesbao kinyitotta odúnk ajtaját, és kirángatott valamennyiünket, ő és három másik ember végigvonszolt bennünket egy keskeny erdei ösvényen, amely a domboldalon át vezetett egy patakig.

— Mi a szándékuk velünk? — kérdezte Perova, s egyben meg is torpant. Nyugtalanul nézett a domb aljába.

Választ nem kapott, de Elesbao olyan durván megtaszította puskájával, hogy kénytelen volt tovább bukdácsolni.

Elértünk a patakhoz, amely sekély medrében sísteregve tajtékzott a kövek között. A domb oldalába valamikor árkot ástak, abban helyezték el a csöveket, amelyeken keresztül a víz eljutott az aranymosó bányászokhoz, öreg bánya volt ez, Amaro Leite Moreira és társai hosszú évekkel ezelőtt elhagyták.

Most már mindnyájan nagyon aggódtunk, de Perova volt az egyetlen, aki megkockáztatta a beszélgetést Elesbaóval. Ismét megkérdezte tőle, mi a szándékuk velünk. Válaszul Elesbao némán belökte őt a bánya nyílásán. Perova ekkor Elesbaóra vetette magát, de két ember eltaszította onnan, és durván ütlegelte. Aztán a földre teperték, s szegény ott is maradt mozdulatlanul. Tudtuk, semmi értelme sem lenne most, ha akár őt, akár

62

magunkat védeni igyekeznénk. Elesbaónál fegyver van, mi pedig teljesen védtelenek vagyunk.

Miután Perovával együtt valamennyiünket belökdöstek a nyílásba, a négy ember óriási sziklát görgetett a bejárat elé. Emelőkkel pontosan beigazították a nyílásba, s ezzel teljesen elzártak bennünket a külvilágtól. Majd a tető kis nyílását is befőték fatörzsekkel, s a bejárat köré néhány kisebb követ is elhelyeztek. Ezzel végezvén, elcsörtettek, otthagya bennünket megrémülve és rettegések közepette a sötétben.

Pixuira és én üvöltözni kezdtünk, és megkíséreltük, hogy elmozdítsuk a hatalmas követ, de ez teljesen reménytelen igyekezet volt. Perova eszméletlenül hevert a földön, Juvenal bácsi pedig egy sarokban kuporgott, és tanácstalanul bámult bennünket.

Hamarosan abbahagytuk a kísérletezést, és figyelmünket a szegény Perovára fordítottuk. Az üregeken vékony vízér folydogált keresztül: megnedvesítettük Perova homlokát, mire rövidesen kinyitotta a szemét, és körülnézett.

Elmondtuk neki a történeteket.

Abban mindannyian megegyeztünk, hogy teljesen céltalan lenne hozzáfogni az üreg felkutatásához. A bányászok annak idején nem vájtak be mélyen a hegyoldalba, mert igen hamar szilárd sziklafalba ütköztek. Az egyetlen kijárat tehát az volt, amelyet a hatalmas kő elzárt előlünk.

Hosszú ideig üldögéltünk a sötétben; végül is Perova, aki már sokkal jobban érezte magát, keresgélgni kezdett a talajon valami rúd vagy szerszám után, amelyet felhasználhatnánk szabadulásunkhoz. Talált is egy fiatal fatörzset,

azt eltörte, majd a hegyes rúddal túrni kezdte a földet a hatalmas kő mellett. Pixuira és jómagam is nagyon megörültünk, mikor láttuk, hogy Perova magához tért a durva ütlegek után, s el van szánva arra, hogy mindnyájunkat kiszabadítson ebből a szörnyű fogságból.

18

Valamennyien nekiláttunk az ásásnak — még szegény Juvenal bácsi is segített —, de mire alaposan belemélyedtünk munkánkba, mindnyájan kimerültünk, és aludni kellett térnünk. Semmi módunk nem volt arra, hogy megtudjuk, hány óra lehet, annyit azonban sejtettünk, hogy teljesen besötétedett, mert a kövek között beszűrődő gyenge fénycsíkok is kialudtak.

Tüstént felébredtünk, mihelyt az első fénycsík ismét megjelent az üregben, és lázasan munkához láttunk. Néhány óra múltán azonban kimerültünk, és már alig haladtunk előre a munkával. Egy napja semmit nem ettünk, s éreztük, hogy nem sokáig bírjuk már étlenül. A kihegyezett karó, amivel ástunk, egyre nehezebbnek tűnt, lassan Perovának is nehezeire esett felemelni. Egyedül a kicsi vízer tartott bennünket életben, mégis mind gyöngébbek lettünk. Egy alkalommal Pixuira és én görcsös zokogással a földre vetettük magunkat: nem akartuk ebben a szörnyű sötét üregben fejezni be az életünket. Juvenal bácsi összekuporodott az egyik sarokban, és mélyen hallgatott egész idő alatt.

Ujabb rettenetes nap telt el. A következő éjszakán már önkívületbe estem, úgy véltem, kopogtatnak a sziklán, sőt számos idegen hangot is hallani véltem. Úgy tűnt, mintha valami összezúzódnék a bejáratot eltorlaszoló sziklán. . . Aztán semmire sem emlékeztem, míg egyszer fel nem nyitottam a szememet.

Ragyogó napsütés vett körül.

Először azt hittem, álmodom, és gyorsan behunytam a szememet. Amikor ismét felnyitottam és körülnéztem, megbizonyosodtam, hogy valóban a szabad levegőn fekszem. Perova egy vén fatörzsön üldögélt, Pixuira mellette álldogált, nem messze tőlünk Juvenal bácsi éppen valami gyümölcsöt evett.

Perova mellém lépett, és gyöngéden talpra segített.

64

Megdörzsöltem szememet, és egy pillanatig ostobán megráztam a fejemet.

— Hol vagyunk? Mi történt? — kérdeztem.

Perova nem szólt semmit. Abban a pillanatban megpillantottam a töpörödött vén indiánt: edénnyel a kezében közeledett felénk a fák között. Juvenal bácsi boldogan elmosolyodott, amint megpillantotta. Meglepődtem, a szörnyű megpróbáltatás ellenére is, milyen egészséges.

Perova végül megszólalt, és elmesélte, hogy életünket az indiánnak köszönhetjük. Amikor az öregember rájött, mi történhetett velünk, megkísérelte, hogy fatörzsekkel elmozdítsa helyéből az óriási követ; természetesen nem bírt vele. Ekkor eszébe jutottak a régi

18

vízvezetékcsövek, amelyek egykor a vizet szállították a bányába, összeillesztette őket, és erős sugarat bocsátott a nagy kő fölött fekvő földrétegre. Az átázott föld rövidesen szétesett és lezuhant, Perova, Pixuira és Juvenal bácsi kimászott, aztán engem is kiemeltek az indián segítségével.

Amikor valamelyest megerősödtem, és már szédülés nélkül tudtam járni, az öreg indián elvitt bennünket a vadon szélén álló kunyhójába. Kicsi kunyhó volt ez, pa-ticsfallal és pálmalevél tetővel.

Pixuira és az öreg indián a maguk nyelvén régi barátokként beszélgettek. Amikor ezen mi meglepődtünk, Pixuira elmesélte, mi történt aznap, amikor korán vadászni ment, de nem tért vissza, csak az éj leszálltakor.

Követte az öreg indián nyomait egészen a kunyhójáig, mert szerette volna megtudni, mi történt Juvenal bácsi hú kísérőjével. Az öregember ekkor elmondta neki, hogy Juvenal bácsi és a Pixuira törzséből való indián kísérő félholtan érkezett meg Amaro Leite Moreirába. A szerencsétlen indiánt mérges kígyó marta meg, néhány napig élt csupán. Juvenal bácsit (akit elgyöngített a viszontagságos utazás, és mélyen megrendített barátja halála) az öreg indián az elhagyott telep egyik kunyhójában találta meg a földön fekvő: testileg rettenetesen össze volt esve, elméje teljesen megzavarodott. Mindenféle gyógyfüvel kezelte Juvenal bácsit, és naponta hozott neki ételmet. Aztán megjöttünk mi, s nem sokkal utánunk Dúvad és emberei.

Kicsit sértve éreztük magunkat, hogy Pixuira mindezt nem közölte velünk előbb; ő azonban megmagyarázta, hogy amikor az öreg indián elmaradt, nem mert szólni a dologról, mert attól félt, őt fogjuk hibáztatni, amiért elriasztotta a jó öreget.

Egyik nap az indián, akit úgy hívtak, Muiraquita, elmesélte nekünk élete történetét. Azon a vidéken született a vadon mélyén. Ifjúkorában elhagyta törzsét, és

18

hosszú utazásra indult, de mire visszaérkezett, a törzsnek hült helyét találta csak. Ettől fogva magányosan élt az erdőben: látta, amint a fehér emberek arany után kutatnak, de látta azt is, amikor csalódottan és kimerülten felszedték a sátorfájukat, és más vidékre mentek szerencsét próbálni.

Csak ő maradt a vadonban. Rokonai nem voltak, hová is mehetett volna? Már az éveket sem számolta, a hosszú, egyforma éveket, amelyek alatt egyetlen emberi arcot sem látott, semmiféle emberi hangot sem hallott. Olykor önmagával beszélgetett, nehogy teljesen elfelejtse az emberi beszédet. Néha belekiabált a vadonba, hogy legalább a hangja nyomán támadó visszhang szavát hallhassa.

Néhány évvel azelőtt, hogy Juvenal bácsi és kísérője odaért e régi telepre, a Cuiabá Bányatársaság embereinek egy csoportja kereste fel a helyet. Gabonát vetettek el, és felújították az elhagyott bányákat, ám öt-esztendei inszakasztó küzdelem után ők is eltávoztak. Akárcsak elődeik néhány évvel azelőtt, becsomagolták dolgaikat, és elmentek a Goiás állambeli Barreiros helységbe.

Megilletődötten bámultuk Muiraquitát. Hihetetlennek látszott számunkra, hogy emberi lény teljes elhagyatottságban élhessen ilyen hosszú időn át. Muiraquita sokkal inkább apró agyagszobornak tűnt, semmint igazi emberi lénynek. Bőre színtelen volt, arcát ezer ránc szántotta keresztül-kasul, de a szíve aranyból volt. Valamennyien igyekeztünk

kimutatni hálánkat iránta: segítettünk munkájában azon a kicsi földdarabon, amit a maga részére megművelt és gondozgatott. Pixuira eljárt vadászni, és vadhúst hozott neki, én meg gyümölcsöket szedtem számára. Hamarosan mindnyájan megerősödünk, életkedvünk is visszatért, és csaknem elfelejtkezünk Dúvadról és embereiről. Egy ízben, amikor szóba hoztuk a gazem

67

bert, Muiraquita mosolyogva jegyezte meg, hogy a csirkefogó soha többé nem tér vissza erre a telepre. Perova megkérdezte tőle, miért ennyire biztos ebben. De az öreg csak egyre mosolygott, és némán ingatta a fejét. Ismét élelmiszereket gyűjtöttünk össze további utunkra, de amikor már minden együtt volt, megjött az esős időszak, s így ott kellett maradnunk, s bevárnunk a kedvezőbb időjárást.

Muiraquita és Pixuira órák hosszat beszélgetett egymással, rendszerint São Paulóról, amelyet Muiraquita természetesen soha életében nem látott még. Egyik nap az öregember egészen váratlanul odacsoszogott kicsi szobája egyik sarkába, s a padló egyik üregéből agyagedényt vett elő. Közelebb hozta a tűzhöz, s akkor vettük észre álmélkodva, hogy az edény tele van aranyrögöcskéekkel. Perova tenyerébe fogta az edényt, és megbecsülte a súlyát, majd óvatosan visszanyújtotta az öregnek. Némán figyeltük, amint visszahelyezte az edényt az üregbe, s föléje kőlapot borított. Aztán megkérdeztük, vajon ezt az aranyat itt találta-e Amaro Leite Moreirában. Nevetgélt, de nem árulta el, mi módon jutott az aranyhoz.

Az eső napokig megállás nélkül zuhogott, s ezen idő alatt megfigyeltük, hogy Muiraquita egyre szomorúbbá válik. Pixuira elmondta nekünk, az öreg előre búslakodik amiatt, hogy egy napon mégis elhagyjuk őt. Retteggett attól, hogy ismét magányosan éljen a vadonban, félt, hogy egy napon majd megbetegszik, s akkor éhen hal, vagy az erdei vadak egyik éjszaka rátörnek, és felfalják őt.

Valamennyien az öregembernek köszönhattuk életünket, egyikünk sem szívesen gondolt tehát arra, hogy magára hagyjuk Amaro Leite Moreirában.

— De hát miképpen vigyük magunkkal? — tettem fel a kérdést. — Nem bírná ki az utazást!

19

— Igen, ez bizony így van — ráncolta a homlokát aggodalmasan Perova is.

— Én azt hiszem, kibírná — szólalt meg hirtelen Pixuira. — Láttam öregembereket, akik nagyon nagy utakat megtettek. Lassan mentek, és gyakran megpihentek.

— Jól van — egyezett bele Perova —, elvisszük valamelyik barátságos törzshöz, "ott majd gondját viselik, és társasága is lesz.

Muiraquita nagyon megörült, amikor közöltük vele döntésünket. Ezen az éjszakán elállt az eső, s másnap reggel, amikor előbukkant a nap, úgy döntöttünk, hogy felszedelőzködünk és útra kelünk. Búcsúpillantást vetettünk Muiraquita kicsi konyhójára, aztán elindultunk. Néhány pillanat múltán Muiraquita megtorpant, visszazélt konyhójára, majd visszacsoszogott, és eltűnt az ajtó mögött. Azt gondoltuk, meggondolta magát, és mégis inkább itt marad, azonban néhány pillanat múlva előjött a konyhóból, s hóna alatt hozta az aranyat rejtő agyagedénykét. Elhaladtunk a néhai, elszánt kutató magányos sírja mellett, meghajtottuk előtte fejünket, aztán benyomultunk a vadonba.

Isten hozzád, Amaro Leite Moreira!

69

19

VÉGRE A GOLGOTA SZIKLÁK!

Meglepődve láttuk, milyen kitaróan tapossa mellettünk Muiraquita a keskeny és veszedelmes ösvényeket. Amint a napok múltak, egyre jobban magához tért, megerősödött, annyira, hogy egy idő után ő állt a kis csapat élére! Perova olykor érdeklődött nála a helyes útirányról. Az öregember csak a látóhatárra mutatott, és némán folytatta az útját. Néhány nappal később a tábornút mellett ülve Perova a fülembe súgta: meg van róla győződve, hogy nem a jó úton haladunk. Elhatároztuk, szólunk Pixuirának. ő meghallgatta aggodalmunkat, s azt mondta, beszél az öreggel.

Természetesen nagyon óvatosnak kell lennie, nehogy megsértse az agg indiánt. Muiraquita, hallván Pixuira szavait, csak elmosolyodott, és azt válaszolta, semmi ok az aggodalomra — biztosan tudja az utat.

Amint haladtunk, a talajt egyre sűrűbben borította be az aljnövényszegély; több ízben kellett átkelnünk alligátorokkal és kígyókkal teli ingoványokon. Éjszakánként alig aludtunk a moszkítókat miatt. Perova zsémbes és ingerlékeny lett, mert meg volt győződve róla, hogy az öreg indián nem Cuiabá felé vezet bennünket.

Mindent nap hajnalhasadáskor Muiraquita volt az első, aki elindult. Egész nap előttünk menetelt, a kimerülés legkisebb jele nélkül. Egy alkalommal nem találtunk ivóvizet, s két napig szomjban vándoroltunk a vadonban. De a legrosszabb még hátravolt. . .

70

Valahányszor tábornút ütöttünk, kis bőságot vertünk, aztán tüzet gyújtottunk, hogy távol tartsuk a vadak esetleges támadási kísérletét. Perova éjszaka is többször felkelt, és fát dobott a tűzre. Egyik éjszaka nem tudta megérteni, miért alszik ki folyton a tűz, s amikor aztán furcsa zajokra lett figyelmes, felkapta a puskáját, és belelőtt a sötétségbe. Semmi szokatlan eseményt nem észleltünk ekkor, de másnap reggel felismertük sátrunk közelében egy óriási puma mancsának nyomait. Ettől kezdve Perova még gondosabban vigyázott a tűzre, hiszen az volt egyetlen védelmünk éjjelente a vadállatokkal szemben.

Néhány nappal később elhatároztuk, hogy tanyát verünk egy kicsi dombon. Étkezés után, jól felszívva a tábornútet, leheveredtünk aludni. De egyszerre csak felriadtam. Miféle üvöltözés ez a sátor előtt? . . . Kirohantam, és akkor láttam, hogy Perova torkon ragadta Mui-raquitát, és istentelenül rázza. Amikor megkérdeztem, mi a baj, Perova kiabálva közölte velem, hogy az öreg indiánt rajtakapta, amint éppen eltaposta a tüzet. Pixuira kérdőre vonta az öreget, majd Perovához fordult, hogy elmondja neki Muiraquita válaszát: a vénember azért taposta el a tüzet, mert attól tart, a vidék indiánjai észreveszik a lángokat, és megtámadnak bennünket.

Ezen nagyon meglepődünk, hiszen mindeddig nyomát sem láttuk ellenséges indiánoknak. Muiraquita erre azt válaszolta, jelzéseket vett észre a fákon, amelyek Dúvadot és társait is bizonyára figyelmeztették, hogy ne nyomuljanak be mélyebben az indiánok birodalmába. Elmondta azt is, hogy a lányomokból világosan kiténik, a Dúvad kíséretében levő indiánok megrettentek ezektől a jelzésektől, és elmenekültek. Néhány napig még folytattuk utunkat, noha valamennyien ki voltunk merülve, és tele voltunk rossz sejtelmekkel — kivéve Muiraquitát. Perova végül is nem tudta tovább türtöztetni magát, és közölte velem gya-

71

núját: bizonyos benne, hogy Muiraquita nem Cuiabá felé vezet bennünket, hanem éppen ellenkező irányban.

— De rájövök én hamarosan, miben töri a fejét Muiraquita — jelentette ki elszántan Perova.

— Perova, azonnal beszélünk kell Muiraquitával — mondtam.

Éppen felfelé kapaszkodtunk egy domb hajlatán; lenézve tágas, bokros mezőt vettünk észre, s még alább gyönyörű völgyet, amelyen keresztül folyó kanyargott.

— Pompás hely táborozásra. Álljunk meg itt — mondta Perova.

— Igen, és ma este el kell döntenünk azt is, merre megyünk tovább, igaz? — kérdeztem tőle aggodalmasan.

Muiraquita nem hallotta szavainkat. Elöl járt, kezében nagy kést tartott, azzal vagdosta a bokrokat és cserjéket, hogy ösvényt vágjon. Úgy dolgozott, mint a megszállott, alig tudtunk lépést tartani vele. De Perova hirtelen rohanni kezdett, utolérte, és karjánál fogva megragadta az öreget.

— Állj meg, örült! Állj meg! Mit gondolsz, hová, meddig cipelhetsz magaddal bennünket? Egyetlen lépést sem megyünk tovább, amíg meg nem mondd, merre vezetsz bennünket. Ez az út nem Cuiabá felé visz. Cuiabá amarra van! — üvöltötte Perova, s karjával hadonászott, arca pulykavörös lett a méregtől.

Muiraquita keményen nézett Perovára egy pillanatra; aztán letépte Perova kezét a karjáról, és a fák között felrohant a dombtetőre.

— Oda nézz! Ott ni! — kiáltotta élesen, és a domb aljában egy facsoportra mutatott. Mindnyájan felrohantunk melléje, és a jelzett facsoport felé tekintettünk. A rémület kiáltása szakadt ki a torkomból: az egyik fáról nagy karimájú bőrkalap lógott, és lengedezett a szélben. Hosszú toll volt beletűzve. A fa alatt a földön csontváz hevert. . .

20

Muiraquita diadalmasan szemlélte sápadt arcunkat, és így kiáltott fel:

— Nem megmondtam, hogy ők soha többé nem térnek vissza a telepre?

— Te kutya! — ordította Perova, és megragadta az öreg indián torkát. De Muiraquita a legcsekélyebb félelmet sem árulta el. Ellenkezőleg, csillogó szemmel nézett végig rajtunk. Perova ekkor eleresztette, keze lehullott.

— Az indiánok végeztek Dúvaddal és embereivel. A Golgota Sziklákra akartak eljutni, ugye? Hohó! Sokan kísérelték meg már ezt, csakhogy egyiküknek sem kedvezett a szerencse! Senki, senki nem lelheti meg az utat! *Senki! Senki!* — üvöltötte Muiraquita.

Soha azelőtt nem láttuk még Muiraquitát így viselkedni. Még Pixuira is meg volt rökönnyödve, és szólni sem tudott.

Akkor az öreg indián szembefordult velünk, és ezeket mondta:

— Én ismerem az utat a Golgota Sziklákra! Igen, a vén Muiraquita tudja az utat. Ez az arany is onnan való . . . — sziszegte, és a hóna alatt őrzött agyagedénykére mutatott. — Az esőzések után a lankák tele vannak a hegyekből kimosott aranyrögökkel. Sokkal több van ott, semhogy el tudnátok vinni.

Egyikünk sem tudott szólni semmit. Fáradtak voltunk, valamennyiünket a rémület szorongatott, és sötét gyanú vert tanyát a szívünkben. Rámeredtünk az apró, csupa ránc emberkére, és azon töprengtünk, vajon miből meríti az erőt a mennydörgő ordítózáshoz. . . Bolond? Barátunk-e valóban? Mihez fogunk most? . . . Muiraquita láthatóan a helyzet magaslatán érezte magát.

Rám függesztette lángoló tekintetét, és hirtelen így szólt hozzám:

— A nagybácsikád éveken át álmodott arról, hogy egy napon megpillantja a Golgota Sziklákat. Most majd *va*

11

lamennyien megpillantjátok. Nincs mitől félnetek. Én el tudlak vezetni oda benneteket.

Egy pillanatra meghökkenve csendben meredtünk rá. Aztán megkérdeztem:

— És az indiánok? ők ölték meg Dúvadot is. . .

— Ne aggódjatok — mondta Muiraquita —, tudom, merre kell mennünk a Sziklák felé táboraik érintése nélkül.

Dúvadot és cimboráit azért ölték meg, mert az indiánok országán akartak átmenni a törzsek előzetes figyelmeztetése ellenére.

Nem volt mit tennünk, továbbra is elfogadtuk Muiraquita vezetését.

Két nap múlva elérkeztünk egy folyóhoz, és táborot vertünk. Másnap reggel, amikor felébredtünk, Muiraquita már egy fatörzsből kivájt, nagyon régi csónakban ülve várt bennünket. Megkérdeztük tőle, hol találta, de nem adott választ. Beraktuk hát készleteinket a csónakba, beszálltunk magunk is, és akkor Muiraquita egy rúddal ellökte az alkotmányt a parttól.

Ez a folyó eléggé keskeny volt, mégis lágyan és lassan folydogált, s mi nagyon élveztük a csöndesen ringatózó csónak futását. Csodálatos érzés volt ez a vadonon keresztül megtett kimerítő gyaloglások után.

Muiraquita állandóan a vizet nézte. Mi a zöldellő partokon jártattuk a pillantásunkat, és alig beszélünk valamit.

Később észrevettük, hogy a folyó futása meggyorsul. Amint besötétedett, a partra evezünk, és táborot ütöttünk.

Aznap este érdeklődtünk Muiraquitánál a Golgota Sziklák iránt. Azt válaszolta, most már nagyon közel vagyunk hozzá. Másnap hajnalhasadás előtt ébren voltunk, és sürgősen a sebesen iramló vízre toltuk a csónakot. Egy idő múlva a messzeségben cikázó villámokat vettünk észre. Hirtelen besötétedett az égbolt. Az áramlat olyan erős lett, hogy a csónak veszedelmesen hány

74

kolódott. Perova is botot ragadott, és segített Muiraqui-tának.

Megkérdeztük az öreg indiántól: talán vízéséshez közeledünk? Választ azonban ezúttal sem kaptunk.

Még sötétebb lett a világ. Hátratekintve észrevettük, hogy egy víz vájta nagy barlangba futottunk be. Némán és szorongva kuporogtunk, figyeltük a vén indiánt, milyen ügyesen kormányozza a csónakot a sziklák között. Óráknak tünt, míg végre kijutottunk a sziklaüregből, s ismét pompás zöld parti növényzet között siklottunk tovább. Ekkor megeredt a sűrű eső, s a villámlás is újra kezdődött. A folyó dühöngő áradattá változott; Pixuira és én lázasan mertük a vizet a csónakból, nehogy elsüllyedjünk. Ha egy-egy villám nem világította be, az égbolt olyan sötét volt, mint a legsötétebb éjszakák. Ki akartuk vinni a csónakot a partra, s ott várni meg a vihar elültét, de Muiraquita konokul a folyó legközepeén vezette a lélekvesztőt.

Hirtelen a csónak megingott. Rádöbentünk, hogy Muiraquita elvesztette az uralmát fölötte. Perova megkísérelte egyensúlyba hozni, de botjával hiába akart megkapaszkodni, a folyómederben. Lélegzetünket is visszafojtottuk, az ár vadul ragadta tova a járművet. Hirtelen vakító villám gyulladt ki az égen, fényénél megláttuk az ég egy darabját s a körülöttünk dühöngő áradatot. . . Ezt a villámlást gyors egymásutánban több is követte. És a tündöklő messzeségben megpillantottunk egy titáni alakú, fantasztikusan csipkézett kék szirtekből álló hegyet. . .

Juvenal bácsi jutott legelőbb szóhoz: v

— A Golgota!... Ott van! Nézzétek! Nem megmondtam, hogy léteznek azok a Sziklák?! Nézd, Toni! Do-nava, merre vagy? Dúvad, nem halod? Mozgás, Eles-bao! Végre, végre megleltük!

Nagybátyám valósággal őrjöngött izgalmában. Talpra ugrott a csónakban, úgy mutatott a Sziklákra, ame-

21

lyeknek szirtjei látomásként meredtek fel előttünk. A csónak ekkor megbillent. Juvenal bácsi elvesztette az egyensúlyát, és a hullámok közé bukkott. Utána kaptunk, hogy kimentsük, de a csónak ekkor fatönkbe ütközött, és valamennyien a harsogó habokba merültünk.

A hullámok összecsaptak a fejem fölött. Még hallottam az ordításokat és a jajgatásokat magam körül. Igyekeztem szembeszegülni az áradat erejével, de erőm elhagyott. . .

. . . Semmire sem emlékszem tovább, csak annyit tudok, hogy amikor felnyitottam a szemem, a nap tündökölvé ragyogott a fejem felett.

Perova a csónak hátulján állt a rúdra támaszkodva, Pixuira pedig velem szemben kuporgott. Fejét kezébe temette. Azonnal megkérdeztem tőlük, hol van Juvenal bácsi és Muiraquita. Perova csak a homlokát ráncolta. Mindent megértettem. . . Nagybátyám és az öreg indián a győzelem pillanatában a hullámsírban lette halálát. . .

Engem Perova mentett ki, Pixuirának pedig sikerült utolérnie a csónakot, amelyen minden készletünk volt. . .

Az eső elállt, a folyó nyugodtan hömpölygött tovább nyájas zöld partok ölelésében. Ültem a csónakban, és üres szemmel meredtem a természet pompájára; any-nyira meg voltam döbbenve, hogy világosan gondolkozni sem tudtam, s a rám szakadt nyomorúság megdermesztett. Elvesztettem a bácsit. . . és újra meg újra átéltem azokat a rettenetes pillanatokot, amikor a hullámok között hallottam segélykiáltásait. . .

Mögöttünk a Golgota Sziklák. A gazdag, titokzatos, érintetlen sziklák. De mit hoz számunkra a jövő? . . .

Perova, Pixuira és én oly sok viszontagságot éltünk át együtt, hogy éreztük, életünk hátralevő részét el

21

sem tudjuk képzelni egymás nélkül. Nem viszünk haza kincseket a „sertón”-ból, de legalább épen és egészségesen ússzuk meg ezt a kalandot.

Perova éhségről panaszkodott. Pixuira kibontotta az egyik csomagot, megkínálta valami étellel.

— Nézzétek! — kiáltott fel hirtelen. — Muiraquita *ezt* itt hagyta nekünk. . .

Magasra tartotta az aranyrögökkel telt agyagedényt. Perova felugrott, kikapta az* edényt az indián fiú kezéből, és már lendült a karja, hogy a folyóba hajítsa. . . de még habozott, egy pillanatra rám nézett, aztán az edényt visszatette a helyére, s egyetlen szó nélkül ismét leült.

Hagytuk, hogy a csónak szelíden ússzék lefelé a folyón, míg csak el nem érkeztünk egy vízesés közelébe. Akkor elhatároztuk, hogy szárazföldön megyünk tovább, s a napot fogadjuk meg vezetőnknek.

MÁSODIK RÉSZ

AZ INDIÁNOK FOGSÁGÁBAN

11

ELTÉVEDÜNK A VADONBAN . . .

-

Ismét szembe kellett néznünk a vadon veszedelmeivel, s ezúttal még vezetőnk sem volt. Pixuira madarakat és apróbb vadakat lőtt számunkra, és szerencsére találtunk elegendő gyümölcsöt. Az óriási fák olyan szorosan álltak egymás mellett, hogy teljesen elfogták előlünk a napfényt. Nehéz volt eldönteni, milyen irányba is haladjunk. A vadon végeláthatatlanul magasodott előttünk, s amint előrecsörtettünk a sűrű aljnövényzetben, egyre inkább elvesztettük reményeinket.

Annyira elgyöngültem, hogy egy napon úgy éreztem, képtelen lennék továbbmenni. Tudtam, hogy megkaptam a lázat, s arra kértem Perovát és Pixuirát, hagyjanak ott engem, de kijelentették, egyetlen lépést sem tesznek nélkülem. Ágakból és levelekből kicsi sátrat rögtönöztek, erdei füvekkel gyógyítottak, és valahogy visszaédesgettek az életbe. Perova arcán láttam, meny-yire győtri betegségem látványa, s mennyire megköny-yebbült, amikor annyira felerősödtem, hogy néhány épést tudtam már tenni.

— Perova, légy őszinte hozzám. Van-e reményünk rra, hogy valaha is kikeveredünk ebből a vadonból? — zegeztem neki a kérdést egy napon.

Komorán nézett rám egy pillanatig, aztán kezét a államra tette, és azt mondta:

— Toni, te egészen más vagy már, mint az a fiú, aki réges-régen elindult Pórto Felizból, hogy megkeresse a nagybátyját. Sok szörnyű kalandon estél át, hozzá-

21

szoktál mindenféle viszontagsághoz, éppen ezért nem rejtegetek semmit előtted. Megmondom az igazat. Nem hiszem, hogy valaha is megtalálnánk innen a kiutat. . .

Ezek a könyörtelen szavak mélységes kétségbeeséssel töltötték el. Pixuirára pillantottam, aki lombsátrunkban kuporgott, s szemét a földre szegezte; eszembe jutott első találkozásunk vele, s hogy minden alkalommal milyen erélyesnek és bátornak bizonyult azóta is. őt is hatalmába kerítette volna a kétségbeesés?

A kis indián felkelt, és néhány fadarabot vetett a tűzre. Aztán mindnyájan aludni próbáltunk a titokzatos vadon különös neszei közepette.

A következő reggel erősebbnek éreztem magamat, megkértem hát Perovát, hogy támogasson ki a szabadba.

Közöltem vele, hogy úgy érzem, másnap már útra tudnék kelni; ezután Pixuira felől érdeklődtem. Perova azt válaszolta, hogy kora reggel elment vadászni.

Amikor délutánra sem érkezett vissza, mindkettőnket rémület fogott el; Perova felkapaszkodott egy magas fára, hogy lássa, nincs-e nyoma valamerre, aztán megvizsgálta a kunyhó környékét, és kiáltozva szólongatta nevén az indiánt.

— Talán kígyó harapta meg — töprengtem kétségbeesetten.

Amikor besötétedett, egy dombocskára kapaszkodtunk, és ott nagy halom száraz fűvet gyűjtöttünk ösz-sze. Akkor a fűvet felkötöttük egy magas fa törzsére, a lábától a tetejéig, s végül az egészet meggyújtottuk. A lángok sziszegve felrohantak, a fa azonnal lángba borult, s bevilágította az egész környéket. Ekkora tüzet nagyon messziről észre lehet venni. Az indiánok is gyakran folyamodnak ehhez a módszerhez, hogy hazavezessék a „sertón”-ban eltévedt testvéreiket.

Szorongva várakoztunk, de Pixuira nem mutatkozott. Végül lefeküdtünk a szabad ég alatt, és igyekeztünk elaludni.

Hajnalban Perova kijelentette, hogy újból a fiú keresésére kell indulnunk. Űtnak is indultunk maradék reményeinkben bizakodva.

Hosszú órák múltán kis patakhoz érkeztünk. Perova hirtelen lehajolt, és figyelmesen vizsgálgatni kezdte a parti fűvet.

— Pixuira erre járt! — kiáltott fel végül. Gondosan megnéztem én is a lábnyomokat, és találtam is egy letaposott fűcsomát.

— Ez nagyon különös! — szólalt meg Perova homlokát ráncolva.

— Miért? Ugyan mit gondolsz, mi történhetett vele? — kérdeztem őszinte ijedtséggel.

— Aki rendesen lépked, soha nem tapossa le *így* a fűvet — jelentette ki, majd gondosan megvizsgálta az egész terepet a nyom körül. — Igen, ezek indián nyomok — morogta a bajusza alá.

Lehajoltam, és önkéntelenül megborzongtam, amint meztelen talpak nyomát fedeztem fel a talajon.

Perova, mint valami izgatott vadászkutya, még egyre a földön keresgélt, kutatott. Pompásan értett a nyomolvasáshoz, sokszor bámulatba ejtett, amikor még az öszvérfogatokkal jártunk, mert olyan állatnyomokra hívta fel a figyelmemet, amiket magamtól soha nem vettem volna észre. Most felkelt, és megtörölte a térdét.

— Pixuirát három indián támadta meg — jelentette ki.

— Szörnyű! — kapkodtam levegő után.

— Meglepetésszerűen rohanták meg. Nézd, ott van-ak a talajon a küzdelem nyomai.

— Gondolod, hogy meg is sebesítették?

— Nem, ezt nem hiszem. Semerre sem vettem észre vérfoltokat.

— Szegény Pixuira! — kiáltottam fel kétségbeesetten.

— Nos — mondta nyomatékkal Perova —, megtaláltuk a nyomát, és többé nem veszítjük el.

22

Néhány lépés után megtorpant, és figyelmesen szemügyre vett egy törött fagallyat.

— Ez Pixuira jelzése — mondta örömmel. — A fa combinfa. Ezt a jelzést kell mindig követnünk. Egyszer Pixuira maga mondta el nekem, hogy az indiánok ilyenkor valamilyen fáról vagy bokorról meghatározott magasságban kis ágat törnek le, s aztán végig ugyanazt a fafajtát tördelik le, hogy egészen biztosan tartani tudják a helyes irányt. Néha csonka fatörzsre vésnek valami jelet baltájukkal, de Pixuirának erre most nem volt módja.

Átverekedtük magunkat a bokrok és a tömött, összegabalyodott fű között, egyre kutatva, merre látunk újabb letört gallyat. Túlságosan is izgatottak voltunk ahhoz, hogy valami élelem után is néztünk volna. Én viszont még gyöngye voltam a láztól, s dél felé már alig tudtam vonszolni magamat. Elfeketült előttem a világ, és a földre zuhantam. Perova megtorpant, és visszafutott hozzám, de én csak annyit tudtam szólni, menjen tovább, és keresse meg Pixuirát. Perova egyetlen szó nélkül felnyalábolt, a vállára emelt, és lassú ütemben továbbindult. Amikor emelkedőhöz érkeztünk, szépen lecsúsztatott válláról a földre. Előttünk vízmosás tátongott, azon túl sivár és lapos vidék nyílt a szemünk előtt. Perova felmászott egy fára, hogy alaposan körülnézzen. Hamarosan visszajött.

— Toni, arra túl megművelt földek vannak. A közelben indián település lesz, fogadni mernék — mondta.

Izgatottan kérdeztem:

— Talán indiánokat is láttál?

— Nem, de frissen sarjadt fűvet vettem észre. Tábortüzek nyomai is kivehetők: némelyik bokor megfeketedett a koromtól. Biztos vagyok benne, hogy indián falu közelében járunk — válaszolta Perova.

22

Néhány percig folytattuk utunkat; egyszer csak felszálló füstöt vettünk észre.

— Oda nézz, Toni! — kiáltott fel Perova. — Indián tábor!

Tekintetemmel követtem Perova ujjának irányát, s a folyóparton kicsi indián falut fedeztem fel.

— No, most mit csinálunk, Perova? — kérdeztem szorongva. — Várunk beesteledésig, s akkor titokban odáig kúszunk?

— ■ Nem — rázta a fejét Perova —, nem várhatunk addig. Minél gyorsabban meg kell tudnunk, mi történt Pixuirával. Különben is, semmi értelme sem lenne bujkálnunk; azt hiszem, máris észrevettek bennünket.

És kemény léptekkel megindult a tábor felé. Igyekeztem lépést tartani vele, de szívem hevesen dobogott, s a szemem nem tudtam levenni az apró kunyhókról.

Hamarosan különös, vad rikoltásokat hallottunk. A falucska előtt néhány indián szaladt össze, kezükben íjakat és nyílvevesszőket lóbáltak, hozzánk rohantak, és körülvettek bennünket. Megborzongtam, mert valamennyi nyíl hegye Perovára és rám szegeződött.

Az indiánok egészen közel jöttek hozzánk, figyelmesen megvizsgálták mindkettőnket, majd megragadtak, és a falu felé hurcoltak. Perova kézzel-lábbal meg akarta értetni velük, hogy mi a barátaik vagyunk, ők azonban erről nem vettek tudomást, hanem belökdöstek a falu közepén egy kis tisztás szélén álló kunyhóba. Odabenn, karóhoz kötözve — barátunk, Pixuira állt!

— Semmi bajod? — kérdeztük egyszerre.

— Semmi, semmi; nem sebesítettek meg — nyugtatott meg bennünket. — És ti?

Mielőtt válaszolhattunk volna, az indiánok egyetlen szó nélkül a kunyhót támasztó két öreg fatörzshöz kötöztek mindkettőnket, majd kimentek.

Azonnal kérdésekkel árasztottuk el Pixuirát, s ő sorra elmondta, mi történt vele azóta, hogy azon a reggelen vadászni indult. Három indián elfogta, és erőszakkal elhurcolta, noha sikerült megmagyarázni nekik, kicsoda, s hogy miért vándorol a vadonban, távol a törzstől.

Mutuca indiánok ejtették foglyul. Nem voltak hajlandók szabadon bocsátani; elmondták, hogy öreg főnökük látogatóba ment egyik szomszédos törzshöz, majd ha visszatér, ő dönt Pixuira sorsáról. A mutuca indiánok arra gyanakodtak, hogy ő a cacununga nevű ellenséges törzs kéme, amely hatalmába akarja keríteni területüket.

A dolgok állását még komorabbá tette, hogy a törzs varázslója éppen nem sokkal előbb figyelmeztette a mutucákat: egy fiú jön hamarosan közéjük, s nagy zavarokat fog okozni megjelenésével. Így tehát egyikük sem bízott Pixuirában, nem hitték el neki, hogy csupán a vadonból akart kijutni a két fehér emberrel.

Amikor mi is megérkeztünk, és igazoltuk Pixuira elbeszélését, a mutucák mégsem bocsátották őt szabadon, sőt azt mondták, hogy most már mindnyájunknak meg kell várnunk a főnök visszatértét.

— Addig meghalunk éhen — jelentette ki Perova, végighallgatván Pixuira elbeszélését.

Pixuira hirtelen üvöltözni kezdett a maga nyelvén, mire indián lányka lépett a kunyhó ajtajához. A fiú mondott neki valamit, s a lány továtűnt. Néhány pillanat múltán visszajött, s hozott magával cachew-t, elefántpálma- és más gyümölcsöket, valamint apró manió-kasüteményeket. Mindezt pillanatok alatt felfaltuk. Pixuira igyekezett barátságot kötni a lánykával, de az egyetlen szót sem szőtt, hanem gyorsan elhagyta a kunyhót.

Az indiánok állandóan őrizet alatt tartottak bennünket, úgyhogy kutyának se való álmatlan éjszakát töltöttünk a karókhoz kötözve. Egyikük kis tüzet gyújtott a kunyhóban, mert eléggé hideg volt, különösen a hajnal első óráiban.

23

— Meg kellene kísérelnünk a szökést — suttogetta Perova. — Mert ezek talán azt tervezik, hogy megsütnek és megesznek minket.

— Nem — rázta a fejét Pixuira —, ilyen veszély nincs. Ezek nagyon gyanakvók, meg akarnak győződni róla, hogy tényleg nem vagyunk az ellenségük. Várjunk türelmesen. Semmi értelme, hogy szökéssel kísérletezzünk.

Másnap hazaérkezett a főnök, és azonnal börtönünkbe sietett három harcosa kíséretében. Nagyon öreg, hajlott ember volt, haja teljesen fehér. Menni is alig tudott már. Alaposan szemügyre vett bennünket, aztán mondott valamit rólunk harcosainak. Pixuira többször is megszólította, de a főnök ügyet sem vetett rá.

Néhány pillanat múltán Pixuira ismét beszélni kezdett, ezúttal azonban sokkal erélyesebben: elismételte az öregember előtt, hogy ártatlan utasok vagyunk, akik szeretnénk kikeveredni a „sertón”-ból. A főnök ezúttal sem vette figyelembe szavait, s ekkor Pixuira meghallotta, hogy az egyik harcos beszámol neki a törzs varázslójának jövendöléséről. A harcos folyton felénk mutogatott, igen dühösen beszélt, s ebből rájöttünk, nem hisz Pixuirának, s hogy ezért az életünk is veszélyben van.

Pixuira egyszerre csak elnémult, s ekkor Perova kérte, mondja el, mi történik körülöttünk. Ám az indián fiú csak léhorgasztotta a fejét, s egyetlen szót sem szőtt; ez még jobban elkésérített mindkettőnket.

— Pixuira, mondd már el, mi megy itt végbe. De csakis az igazat mondd — suttogetta parancsolóan Perova.

Pixuira erre felemelte a fejét, és komoran, baljós arccal tekintett rá.

— Az aranyat, Muiraquita aranyrejtő köcsögét, meg kell mutatnunk nekik — mondta lassan.

Perova gyors pillantást vetett rám, aztán ezt mondta:

— Nekünk nem kell az az arany. Ha ezen az áron ismét szabadok lehetünk, add oda nekik mind egy szálig-

Pixuira erre behívta a kunyhó előtt vitatkozó vadakat. Azonnal betódultak. Pixuira rám mutatott, mire egyikük hozzám lépett, és a hátamról durván leráncigálta és felnyitotta a csomagomat. Azonnal meg is találta benne az aranyrögökkel telt edénykét; diadalmas üvöltéssel mutatta oda társainak, hogy azok is jól láthassák.

— Muiraquita! Muiraquita! — kiabáltak összevissza, és tekintetük izzott az izgatottságtól.

Az öreg főnök átvette az edénykét, és nagy tisztelettel forgatta ujjai között. Az indiánok köréje sereglettek, és mohó csodálkozással meredtek rá. Ekkor a főnök ismét Pixuira elé lépett, és néhány pillanatra csendben szemlélte a fiút.

Aztán elkezdődött az első beszélgetés Pixuira és a főnök között, mi pedig Perovával füleltünk, és igyekeztünk valamit megérteni beszédükből. Pixuira később elmondta nekünk, a főnök Muiraquita felől érdeklődött nála, ő pedig híven beszámolt róla, mi történt az öregemberrel.

— Honnan tudta meg a népem, hogy ez Muiraquita korszója? — kérdezte a főnök.

— Azt magam sem tudom — vallotta meg őszintén Pixuira. — Én az ő nevét soha nem említettem néped fiai előtt.

Ez az öreg főnököt is zavarba hozta. Mi is szeretnénk volna megtudni, miért okozott ekkora izgalmat az aranyat rejtő agyagedényke. Mi a titka ennek az edénykének, és honnan ismerte ez a törzs Muiraquita nevét?

88

12

PIXUIRA TITKA

Az indiánok két nagy tüzet gyújtottak a falu tisztásán, aztán körülülték, és az alkonyatban különös hangszereket szólaltattak meg. A szikrák és a lángok magasra csaptak, s más mutucákat is odacsalogattak a szomszédos

településekről. Érkezésük után rövidesen sok-sok láb ütemes dobbanását éreztük a földön, hogy csak úgy rengett alattunk a talaj. A törzsi táncot járták. Egy idő múlva véget ért a tánc, s akkor felszendült a varázsló hangja. Amikor befejezte beszédét, két indián rohant a kunyhónkba, s eloldozta a köteleket csuklónkról és bokánkról. Azonnal megdörzsöltük sajnó izmainkat, s közben megkönnyebbüléssel tapasztaltuk, hogy a két indián most mintha barátságosabb lenne irántunk. Fejbólintá-sokkal kértek, hogy kövessük őket a tisztásra. Ott már várt ránk a főnök, a varázsló s az összegyülekezett harcosok csoportja; valamennyien hosszúra sodrott dohánylevelet szívtak. Tanácsülés volt ez a javából.

Megálltunk a tanács előtt..Az indiánok komoran tekintettek ránk. Pixuirát, aki a félelem legcsekélyebb jelét sem mutatta, közelebb vezették a tűzhöz. Egy férfi odarohant hozzá, bodros füstfelhőt fújt az arcába, s miközben Pixuira egykedvű nyugalommal állt, körül táncolta, és ezt többször is megismételte. Ezután egy másik indián, aki fantasztikus szalmajelmezt viselt, ugrott a térség közepére, és kifeszített íját rászégezve táncolta körül Pixuirát. Íjával olyan fenyegető mozdulatokat

24

végzett, hogy Perova aggódni kezdett, és már azon volt, hogy a fiú segítségére siet. De Pixuira odakiáltott Pe-rovának, hogy ez csupán egy tánc — még hozzá vallási tánc —, a vadak így köszöntenek bennünket.

A nyállal hadonászó indián most otthagya Pixuirát, odatáncolt a közelünkbe, és ránk szegezte félelmetes íját. Nagyon megijedtem, de igyekeztem nyugodt maradni; néhány perc múlva eltávolodott mellőlünk.

A törzs egyik örege ezután hosszú történetbe kezdett a régmúlt idők eseményeiről; szavait Pixuira fordította számunkra. Ezalatt valamennyien csöndben ültek az árnyékban, és tiszteletteljesen hallgattak . . .

— Sok-sok évvel ezelőtt — kezdte az öreg —, amikor őseink a vadonban vándoroltak, váratlanul hatalmas szirtekből álló, fantasztikus alakú és méretű, csodálatos hegyhez értek. E hegy aljában furcsán csillogó fémre bukkantak. Szépsége megigézte valamennyiüket, s mind maguknak akarták ezt a csodálatos ércet. Felfedezték az aranyhegyet, s azt hitték, hogy az értékes fém hatalmasabbá és szebbé teszi őket! De a mutucák istene előre látta, hogy az arany el fogja pusztítani népét . . . Senki sem ment közülük többé vadászni és halászni, egyikük sem törődött a veteménnyel. Kincs-sóvárok és hiúk lettek valamennyien, és folyton veszekedtek egymással. Az isten ezért intette gyermekeit, hogy soha többé ne közelítsenek a titokzatos hegyhez, ne érintsék többé a sárga fémeket.

Az egyik indián, az erős és bátor fiatal főnök, Mui-raquita, edénykét készített agyagból, s rá képeket és jeleket rajzolt, amelyek mutatták az utat a tiltott hegy felé.

Ez a fiatal ember egy reggel egymagában útnak indult, követve a jelzéseket, amiket maga rajzolt fel az agyagedénykére. El is érte a hegyet, sok aranyrögöt szedett össze, s valamennyit beletette az agyagedénykébe. Aztán hazaindult.

24

A mutucák istene nagyon megharagudott Muiraqui-tára, amiért megszegte parancsát; és Muiraquita soha többé nem találta meg törzsét. Arra ítéltetett, hogy élete végéig elhagyatottan éljen. Az arany holt kincs maradt számára, és soha-soha nem tudta megmutatni népének az agyagedénykére karcolt utat.

A fűzekből magasra röppentek a szikrák az éjszakában, mint megannyi apró csillag, s tűzfény táncolt és csillogott az indiánok meztelen felsőtestén. A füst fanyar illata s az erdei madarak harsány rikoltozása még titokzatosabbá és csodálatosabbá tette a történetet.

A vén indián súlyos szavakkal adta elő a régi történetet. Amikor befejezte, mély lélegzetet vett, majd lassan és ünnepélyesen hozzátette:

91

— Muiraquita arra ítéltetett, hogy magányosan éljen a vadon szívében. Soha senki sem hallott róla többé. A mutucák istene úgy rendelte, hogy mindaddig magányosan éljen aranyával, amíg egy napon össze nem találkozik és barátságot nem köt valamely távoli törzsből odaérkező fiúval. Muiraquitának ekkor oda kell adnia az arannyal telt edénykét a fiúnak, de a jóslat szerint ekkor már nagyon öreg lesz, s nem láthatja viszont a törzsét. . .

Perovát és engem annyira meglepett a történet, hogy jó ideig némán ültünk a földön. Még egyre ezen töprengtünk, amikor láttuk, hogy a mutucák főnöke nagy ijással a kezében kilép az egyik közeli kunyhóból. Egyenesen Pixuira elé ment, aki mellettünk állt, megállt előtte, aztán komolyan és lassú szavakkal beszélni kezdett. Perova és én aggódva figyeltük Pixuira arcát, és azt vettük észre, hogy ijedelem tükröződik vonásain. Néhány indián közelebb vezette őt a tüzekhez, a szalmajelmezbe öltözött alak pedig füstöt fújt az arcába. Néhány férfi kísérteties, recsegő dallamot játszott a kezében tartott bambusznád sípon. Közelebb húzódtunk Pixuirához, és kértük, mondja el, mi történik körülötte. Néhány szóval mindent megmagyarázott.

Az indiánok abban a hiedelemben voltak, hogy Pixuira az a fiú, akinek a jóvendülés szerint új főnökükké kell lennie. Ebben csupán egyetlen ember kételkedett: a varázsló. Valóban, ebben a pillanatban kirohant a tisztás közepére, és így kiáltott a többiek felé:

— Amit megjövendöltem, valóra vált! Intettek benneteket, hogy egy napon idegen fiú érkezik falunkba, és rengeteg bajt okoz nekünk. Pixuira nem a Muiraquita által küldött fiú. A legenda sehol nem említi, hogy a fiúval fehér emberek is érkeznek.

Az egyik indián, aki közelünkben a földön kuporgott, közbeszólt:

32

— Akkor hogyan magyarázod meg Muiraquita edényének visszatértét? Pixuira hozta magával!

— Ez igaz — harsogta a varázsló. — De az is lehet, hogy a fehér emberek és Pixuira megölték az igazi fiút, és ellopták tőle az edényt. Én mondom nektek, Pixuira csaló!

Amint felegyenesedve állt a tüzek fényében, e pillanatban ijesztő látvány volt a varázsló, megcsonkított arcával, mindössze két fogat mutató, kitátott szájával, fülig lenyírt hajával s a ráncos nyakába vetett pumafog nyakláncsal. Az indiánok suttogni kezdtek egymás között. Egyesek a varázsló pártján álltak, aki egyre körbejárt, és szitkozódva beszélt Pixuiráról, mások az öreg főnökkel tartottak, aki hitt benne.

Pixuira ekkor lassan megindult, megfontoltan odalépkedett a törzsi tanács elé; a tanács tagjai abba hagyták a füstölést, és komoran méregették. A tömeg várta Pixuira szavait.

— Beszéljek nektek Muiraquitáról — szólalt meg tiszta, csengő hangon. — Jól ismertem őt. Elmondta nekem élete történetét, s mindaz, amit most hallottam, azt bizonyítja, hogy igazat beszélt. Annak idején nem sokat hederítettem szavaira, mert láttam, hogy nagyon öreg, és arra gondoltam, zavarosan összekeveri a múltbeli eseményeket. Hisz oly sok éven át élt magányosan, talán azzal töltötte az időt, hogy ezt a fantasztikus történetet mesélgette önmagának, mert ugyan mi egyebet is csinálhatott volna? Muiraquita csupán oly magas volt, mint egy kilenc-tíz éves gyerek, bőre már agyagszínűre szürkült, és ezernyi ráncot viselt. . . De most már elhiszem valamennyi szavát, amit nekem mondott.

— Hol van ő most? — rikoltotta a varázsló.

— Muiraquita meghalt — válaszolta Pixuira.

— Ügy, amint a legendában is meg van írva! — kiáltotta az öreg indián, aki az előbb előadta a történetet.

25

— Muiraquita soha többé nem látja meg a népet!... Tehát ez a fiú, Pixuira lesz új főnökünk!

A legtöbb indián helyeslőn felkiáltott, de nem így a varázsló.

— Ha valóban ő az új főnök, bizonyosságot kell tennie bátorságáról. Nem szabad becsapnunk az istenünket. Bátor embernek kell lennie annak, aki uralkodik rajtunk, éppen ezért, ha ez a fiú hajlandó alávetni magát próbatételeinknek, és azokat derekasán állja is, csakis akkor ismerjük majd el új főnökünknek! — üvöltötte a varázsló.

Valamennyien szinte egyszerre kiáltottak fel, jelezvén, hogy helyeslik a javaslatot; majd a jelenlevők iszogatni kezdték a maniókából készített nagyon erős szeszes italt. Ez eltartott néhány óra hosszat, akkor könnyű szédület lett úrrá rajtuk, és aludni tértek.

Amikor visszatértünk a számunkra kijelölt kunyhóba, Perova megkérte Pixuirát, meséljen többet nekünk Muiraquitáról.

— Mindaz, amit eddig mondtam, színgáz — jelentette ki Pixuira. — Muiraquita akkor mondta el nekem az élete történetét, amikor legelőször találkoztam vele az elhagyott településen. Azt is mondta, hogy egy napon majd én leszek törzse új főnöke. Természetesen én nem hittem, hogy jóslata valóra válnék. De most láthatjátok ti is: az öregnek igaza volt.

Ezen az éjszakán már nem kötöztek minket a karókhhoz, hanem kényelmes függőágyakat kaptunk. Mégis rosszul aludtunk, hiszen annyi furcsa esemény tartotta fogva képzeletünket.

13

25

A PRÓBA *

Másnap reggel, amikor felébredtem, a napsugár már belopódzkodott a kunyhó felső nyílásán. Körülnéztem, de Perovát és Pixuirát sehol sem láttam.

Kint az indián nők napi munkáikat végezték. Némelyek maniókát őröltek, mások nagy halszeleteket sütöttek. Egy asszony élő teknősbékát tartott a tűz fölé, lábaival az égnek, páncéljával lefelé. Az indiánok nagyon szeretik a teknőchúst, ez pedig egészen különleges teknősfajta, a „tracaja” volt.

A faluban nyomát sem találtam barátainnak, sőt sehol sem láttam férfiakat. Sokféle szép madár sétálgatott az asszonyok körül, az indiánok ezeket egészen magukhoz tudják szelídíteni. Szelíd ibisz röppent a vállamra, majd egy ragyogó szőrű kedves őz nyalta meg hízelkedve a kezemet. Csodálatosan szép nap virradt ránk, én hát élveztem a visszakapott szabadságot, fürdőztem a napfényben, és bágyadtan nézegettem az asz-szonyokat, a gyerekeket és az állatokat.

Perova és Pixuira délben tért vissza; elmondták nekem, hogy kissé körülnéztek az indiánok földjén.

— Olyan jóízűen aludtál, hogy nem volt szívünk felébredtetni — mondta Perova mosolyogva.

— És te, Pixuira — fordultam az indián fiúhoz —, mit szándékozol tenni most?

Pixuira kissé habozott, így hát Perova közölte velem helyette, hogy Pixuirának be kell bizonyítania a törzs nagy nyilvánossága előtt, valóban ő az a fiú, akit Muiraquita küldött. Rövidesen alá kell vetnie magát a próbatételeknek.

Aznap este a törzsi tanács összegyülekezett a faluban; mindenki letelepedett a földre, és szívni kezdte a hosz-szú dohányrudakat. Elsőnek az öreg főnök szólalt fel, s minden jelenlevő tisztelettel hallgatta szavait. Ot egy másik indián követte, majd újabb és újabb, míg csak a tanács valamennyi tagja el nem mondta a véleményét. Legutolsónak szólalt fel a csúf öreg varázsló; hangja rikácsolt és recsegett.

A tanács úgy határozott, hogy másnap Pixuira menjen el halászni, és ne is térjen vissza az est leszállta előtt. Ezen idő alatt egyfolytában halásznia kell a folyóban, s aztán este be kell szolgáltatnia a tanácsnak az ősz-szes kifogott halat. Ha a halak mennyisége nem elégíti ki a tanácsot, mindenki világosan láthatja majd, hogy a fiú szélhámos, nem pedig a törzs eljövendő főnöke.

— Mennyi halat kell fognod? — kérdeztem tőle aggodalmasan.

— Amennyi elegendő öt család ételmezésére — válaszolta leverten Pixuira.

Befeküdt függőágyába, s azon az éjszakán többé egyetlen szót sem szólt hozzánk. Reggel, amikor felébredtünk, Pixuira már nem volt a kunyhóban.

Mindketten nagyon aggódtunk érte, s megkíséreltük, hogy keresésére induljunk; ám az indiánok nem engedték meg, hogy eltávozzunk a faluból. Valamennyi kivezető ösvényüket őrizték, s az egyik harcos jelekkel adta tudtunkra, meg ne kíséreljük a falu elhagyását.

Nem tehattünk mást, várakoznunk kellett, s az órák bizony csigalassúsággal teltek. Perova előző nap járt a folyónál, és látta, hogy az indiánok lándzsával halásznak. Igen jól céloztak, mégsem tudtak elejteni sok halat, éppen ezért Perova nagyon borúlátóan ítélte meg Pixuira esélyeit. Végre a nap lassan nyugovóra tért; az

indiánok még a sötétedés beállta előtt összegyülekeztek a tüzek körül, és várták Pixuira visszatérését. Végre észrevettünk egy kicsi alakot a folyó felől közelítő ösvényen. Lassan jött, s amint kivettük, úján kívül egyéb semmi nem volt nála. Az indiánok dühösen felmordultak, a varázsló pedig talpra ugrott, és azt kiabálta, hogy Muiraquita soha nem adta volna értékes agyagedényét egy ilyen semmi halásznak.

Az öreg főnök szúrós szemmel tekintett Pixuirára.

— Hol vannak a halak? — kérdezte.

Pixuira mély lélegzetet vett, aztán nyugodtan válaszolt :

— A folyóparton.

— Miért nem hoztad ide magaddal?

— Mert olyan nagyon sok — felelte Pixuira. Az öreg főnök felkapta a fejét.

— Azért nem hoztál egyetlen halat sem, mert olyan sok van a parton? — kérdezte hitetlenül.

— Azért — bólintott Pixuira. — A parton annyi hal fekszik, hogy nem öt családnak, egy egész törzsnek a táplálására is elegendő.

Hatalmas felzúdulás támadt az indiánok soraiban. Perova és én borzadállyal figyeltük ezt a fejleményt, hiszen a beszélgetésből egyetlen szót sem értettünk, s ezért azt hittük, Pixuira ügye nagyon rosszul áll.

Az indiánok ekkor fáklyákat ragadtak, és rohanni kezdtek a folyópart felé. Legelől Pixuira. Mi is futásnak eredtünk, és elkeveredtünk az izgatottan kiabáló indiánok között. Perova arra gondolt, Pixuira ezt a nagy kavarodást akarja felhasználni a menekülésre, de amikor a folyópartra értünk, igazi meglepetés fogadott mindnyájunkat: a szemünk előtt valóságos hegy magasodott mindenféle fajta halakból, voltak ott kicsik, nagyok vegyesen!

Az indiánok először egyszerűen megnémultak a látványtól. Aztán gyerekek módjára kezdtek sikítózni és

97

rikoltozni, felkapdosták a földről a halakat, és egymásnak mutogatták boldogan. Nem maradt semmi kétség: Pixuira az egész törzs számára elegendő halat fogott!

Visszatértünk a konyhóba, és elnyújtóztunk a függőágyakban, mialatt a lelkesült indiánok egyre csak Pixuira mesterfogását vitatták odakint. Ez így tartott egész éjszaka. De alig tettük magunkat kényelembe, a varázsló jelent meg az ajtónyílásban. Pixuirához lépett, valamit az arcába kiáltott, majd gyorsan elhagyta a konyhót.

— Mit akar ez a vadállat? — kérdeztem, mert felháborított a modor, ahogy Pixuirával beszélt.

— Különösnek találja, hogy a halakon nincs nyoma sem lándzsa-, sem nyílszúrásnak. Valóban, én egyik eszközt sem használtam — jelentette ki Pixuira.

— De hát akkor hogyan fogtál össze akkora halom halat? — csodálkozott rá Perova.

— Megmondom. A mutucák még soha életükben nem halásztak a cipo-timbo nevű növényel — mosolyodott el Pixuira.

— Hát az meg mi a csuda? — Felkönyököltem, úgy bámultam Pixuira arcába.

— A cipo-timbo mérges kúszónövény. A „sertón”-ban mindenütt fellelhető. Tépj le egyet a fáról, morzsold össze kissé, és hajtsd a vízbe: zöld lé szivárog ki belőle. Ez a lé megbénítja a halakat, úgyhogy pusztá kézzel kényelmesen össze lehet fogdosni őket. Ilyenkor sok el is pusztul a vízben.

— És a méreg nem árt annak, aki megeszi ezeket a halakat? — érdeklődött Perova.

— Cseppet sem. Annyit ehetsz belőlük, amennyit a hasad befogad. Az én népem mindig így fogja a halakat, de a mutucák életükben sem hallottak még erről az eljárásról.

Azon az éjszakán Perova és én nagyon jóízűen aludtunk: boldogan, hogy Pixuira kiállta a próbatételt.

26

14

HARC A JAGUARRAL

Másnap kora reggel néhány indián lépett a konyhánkba, és izgatott beszélgetést folytatott Pixuirával: a varázsló azt kívánja, hogy barátunk hajtson fel és öljön meg egy hatalmas jaguárt. A veszedelmes vadállat a közelben tanyázik, s rettegésben tartja a környékbelieket, s igen sok háziállatot felfalt. Egyik nap a jaguár besomfordált egészen a faluig, s el akarta ragadni az egyik gyereket, amint a földön ülve játszott. Ettől kezdve egyébről sem beszéltek, mint a pokoli bestiáról, ahhoz azonban senkinek sem volt bátorsága, hogy felkutassa, és végezzen vele.

Amikor meghallottuk, hogy Pixuirának kell megkeresnie és megölnie a jaguárt, nagyon megrémültünk. Kérlelni kezdtük barátunkat, azonnal szökjék meg innen velünk együtt.

— Egyetlen percet se maradj itt tovább, Pixuira. Tegnap este a folyóparton elrejtettem egy indián csónakot a nád közé. Szökjünk meg ma éjjel, és menjünk le vele Cuiabáig. Legelőször elindulhatunk Vila Bela felé.

Pixuira megrázta a fejét.

— Menjete, ha akartok. Én azonban nem mehetek veletek. Be akarom bizonyítani a varázslónak, hogy nem félek a jaguártól.

— Jól van — bólintott Perova. — Ha mindenáron maradni akarsz, mi sem hagyunk el.

Pixuira elégedetten nézett ránk, és megszorította a kezünket.

!))

Amint kilépett a konyhából, az öreg főnök jött eléje, és egy jó kétméteres lándzsát nyomott a kezébe. A hegye kivételével finom szalmafonattal volt borítva, s a fonatot fekete és fehér ábrák díszítették. A hegye hosz-szú, kihegyezett és megélesített csontból készült, a végére pedig élénk színezésű tollakat erősítettek.

— Ilyen lándzsára lesz szükséged, valahányszor jaguárra vadászol — mondta a főnök.

Pixuira nagyon megörült a pompás lándzsának. Mi is boldogan láttuk az öreg főnök ajándékát, aki ezzel bizonyította a törzs előtt, hogy Pixuira oldalán áll. Indián barátunk ekkor becsomagolt magának néhány ma-niókasüteményt és kevés gyümölcsöt, aztán fogta a lándzsát, és elindult a folyó felé.

— Vigyázz magadra, Pixuira! — kiáltottunk utána. — Jó szerencsét!

Ez a nap nagyon lassan telt. Perova folytonosan szemrehányásokat tett magának, amiért egyedül engedte el a fiút, csupán ijjal és lándzsával egy olyan roppant erejű és ravasz bestia ellen, mint a jaguár. Egyébre sem tudtunk gondolni, mint Pixuirára, egyre-másra kiszaladtunk a falu szélére, és a folyó felé tekingettünk. Elmúlt a délután is, de Pixuiráról még semmi jeladás vagy hír nem érkezett. Az indiánok nem sok ügyet vetettek ránk, a munka éppúgy folyt a telepen, mintha ott sem lennénk. Amikor besötétedett, szokás szerint nagy tüzeket gyújtottak a falu közepén.

Mi a kunyhónkban maradtunk, az indiánok pedig összegyülekeztek a tűz körül. Olykor hallottuk az öreg főnök reszkető hangját. Valamit mondott a többieknek.

Hajnalhasadáskor arra ébredtünk, hogy az egyik indián izgatottan felkiált. Egy másik válaszol a kiáltásra. Rövidesen az egész falu talpon volt, futva jöttek az emberek, hogy megtudják, mi történt. Az, aki először kiál

100

tott, s ezzel felébresztette a falut, izgalmas híreket hozott. Valami különös dolgot látott a folyóparton.

Ezúttal senki nem igyekezett visszatartani bennünket. Mert Perova és én azonnal nekiiramodtunk a folyónak, de mögöttünk rohant a falu apraja-nagyja is. Az előttünk rohanó indián jelekkel adta tudtunkra, hogy látták Pixuirát súlyos sebesülten heverni a parton, ezt azonban mi sehogyan sem akartuk elhinni. Még gyorsabb futásnak eredtünk, s rövidesen el is értük a folyópartot. . . . Megpillantottuk Pixuirát. Eszméletlenül hevert a földön, karjából vékony vércsík csorgott, vörösre festve körülötte a homokot.

Az indiánok Pixuira köré sereglettek, heves jajgatással fogták közre; Perova haladéktalanul a folyó vizébe mártotta az ingét, és megtörölgette vele Pixuira hom

27

lokát. Irtózatosságot kaphatott, attól veszítette el az eszméletét. Megvizsgáltuk a karját, és örömmel állapítottuk meg, hogy sebe nem veszélyes. Kis idő múlva felnyitotta a szemét, pillantása rémülettel volt tele, mi azonban rámosolyogtunk, és igyekeztünk megnyugtatni.

A parton álló egyik indián hirtelen rémült kiáltással mutatott a nádasra. Odarohantunk hozzá, és a válla fölött bebámultunk a nád közé. . . . A Pixuira testéből kifolyó vékony vércsík másik végénél hatalmas jaguár élettelen teste hevert. Az oldalából lándzsa állt ki.

Az indiánok mámoros boldogsággal kiabáltak összevissza. Pixuirát diadalmenetben vitték be a faluba. A legerősebb négy indián visszamaradt, s vaskos rúdhoz kötözte a roppant vadállat hatalmas mancsait. Ezután a dögöt lassú, ünnepélyes menetben vitték az öreg főnök szállása elé.

Amennyire tudtuk, rendbe hoztuk Pixuira sebesült karját; a fiú ezután mély álomba zuhant. Az indiánok odakint szüntelenül jöttek-mentek, és lármásan tárgyalták Pixuira csodálatos hősi tettét. Az öreg főnök parancsot adott, nyúzzák le a jaguár bőrét, majd pedig elrendelte, hogy a falu minden ifja sorra aludjék a jaguárbőrön, így lesznek erősek és bátrak.

Délben Pixuira felébredt és körülnézett; szemében még mindig félelem vibrált. Amikor észrevette, hogy függőágyban fekszik, és mi mellette vagyunk, megkönny-nyebbülten hanyatlott vissza.

Később, amikor már megnyugodott, elmesélte nekünk, hogyan kutatta fel az erdőben és hogyan ölte meg a jaguárt. íme . . .

Egész nap kutatott valami jel után, de az állatnak semmi nyomát sem találta. Körülnézett a sónyalatóban is, de eredménytelenül. Több mérföldet gyalogolt a folyóparton, s amikor végül is visszatért, a falu közelében egy tracajateknőc nyomaira bukkant. Azonnal tudta,

27

a tracaja azért jött ki a parti homokra, hogy lerakja tojásait; követte a nyomokat, így érkezett el a kérdéses helyre. A teknőc szokása, hogy üreget kapar a homokba, odarejti a tojásait, majd az egészet ismét befödi homokkal. Egy idő múlva a tojások felpattannak, kibújnak az apró tracaják, és azonnal bemennek a folyóba. Sokszor megesis azonban, hogy a teknőc ellenségei hamarabb találják meg a tojásokat, s valameny-nyit felfalják, mielőtt a kicsik még kikeltek volna.

Pixuira jól tudta, akárcsak az indiánok, hogy a jaguár is szereti a teknőctojásokat, úgy döntött tehát, hogy a közeli bokrokban várja be az állat érkezését. Pompás, szélárnyékos helyet talált, úgyhogy ebben a helyzetben a vad nem érezhette meg az emberszagot, azután leült, és leste, mikor jön a jaguár a partra.

Pixuira szerencséjére a hold ragyogóan sütött, s ezért messzire ellátott. Múltak az órák. Végre hallotta, hogy a sirályok felrikácsolnak, és rémülten menekülnek a homokról. Íját felhúzta, és dobogó szívvel várt. Megzörrentek a bokrok, óriási állat teste vált ki a cserjésből, és óvatosan a part felé lépegetett. Gyanakodva szaglászott a levegőbe, majd figyelmét a tracaja nyomai keltették fel. A tojások Pixuira rejtékhelyétől alig néhány méterre voltak elásva, a fiú úgy érezte, szíve majd hogy ki nem ugrik a mellkasából, amint a jaguár lassan közeledett feléje. . . .

A pompás vad lassan lépkedett a tojásokat rejtő üreg felé. Pixuira ekkor felállt. A jaguár tüstént észrevette őt, és megtorpant. A fiú ezalatt jól megcélozta, és nyílát belelőtte a vadállat mellébe. Ekkor a jaguár sem bizonytalankodott tovább. Éhes is volt, s hirtelen ilyen pompás lakoma bukkant fel előtte; a seb okozta fájdalom hirtelen megdühítette, a fiúnak rohant, és rávetette magát.

Pixuira tudta, ez a pillanat életet vagy halált jelent neki. Szilárdan állt, várta, hogy a bestia közelebb ke-

103

rüljön. Visszaemlékezett az odahaza hallott elbeszélésekre, s amint a jaguár nekiugrott, teljes erejéből az oldalába döfte a lándzsát. . . . Aztán érezte az állat roppant súlyát ránehezedni, a homokra zuhant, többé nem is nyitotta fel a szemét, amíg nem érezte Perova nedves ingét a homlokán.

Azon az estén az indiánok ismét tanácsot tartottak. Az öreg főnök beszélt népének Pixuira erejéről és bátorságáról. Utána a varázsló szólt néhány szót. ő is elismerte, hogy Pixuira merészen és ügyesen viselkedett; ugyanakkor kijelentette, hátravan még egy próba; de erről majd később beszél a törzsnek.

104

PIXUIRA PROBLÉMÁJA

Két nap telt el, s akkor a varázsló újból összecsiszította a törzsi tanácsot. A vadak ismét dohány rúd jaikat szívogetták, eközben döntöttek a harmadik és utolsó próbatételről. Pixuira időközben felépült sebesüléséből, és izgatottan várta, mi vár meg rá.

A mutucák évek óta háborút viseltek egy cacununga nevű törzssel. Ezek az indiánok a folyó felső folyása táján éltek, úgy három nap járásra. A varázsló azt akarta, Pixuira keresse fel a táborukat, és kémlelje ki terveiket. Továbbá ölje meg a törzs egyik harcosát, és hozza el magával a koponyáját.

A varázsló akkor, de csakis akkor ismeri el őt a mutucák jövőendő főnökének.

Amint meghallottuk ezt a kívánságot, elszörnyedtünk, és arra gondoltunk, bár rá tudtuk volna venni Pixuirát a szökésre még a próbatételek megkezdése előtt. Nem tudtuk, miképpen dönt Pixuira, de abban biztosak voltunk, semmiképpen sem kíván embervért ontani, még akkor sem, ha ezen az áron törzsfőnök lehetne.

Perova összeráncolt homlokkal járkált fel és alá a kunyhóban. Én csak ültem, néztem az indián fiút, és nagyon szerencsétlenül éreztem magamat.

— Meg kellene szöknünk. Megmondtam neked mindjárt, hogy az az átkozott varázsló egyre nehezebb és nehezebb próbákat fog kiagyalni a számodra — mondta idegesen Perova.

Pixuira csak feküdt a függőágyban, a mennyezetet

28

bámulta, és nem szólt semmit. Perova végül nem tudta elviselni a hallgatását, hozzálépett, és azt mondta:

— Pixuira, ha megteszed, amit a varázsló kíván tőled, többé nem lehetünk a barátaid. Még ma itt hagyjuk ezt a törzset. Ha kioltod egy embertársad életét, csak hogy főnök lehess, ezt soha, de soha nem fogod tudni elfelejteni. Pixuira hallgatott.

— Rendben van — bólintott Perova. — Elérkezett a döntés pillanata. Mi nem maradhatunk tovább ezen a helyen, határozd el tehát magadat, mit akarsz tenni.

Pixuira leugrott a függőágyáról, és komoran tekintett mindkettőnkre.

— Biznotok kell bennem — szólalt meg kísértetként. — Szökni pedig ne próbáljatok, úgymint hiábavaló lenne. Ne is aggódjatok. Soha nem tesztek olyasmit, ami miatt szégyenkeznetek kellene helyettem.

Lefeküdtünk, de sokáig nem jött álom a szemünkre. Kint az indiánok még órákig beszélgettek a tűz körül. Aztán minden elcsöndesült.

Másnap reggel, amint kinyitottam a szememet, észrevettem, hogy Perova és Pixuira eltűnt. Kirohantam a kunyhóból, és felkutattam értük az egész falut. De nem akadtam a nyomukra.

Perova csak délben érkezett vissza. Homlokát ráncolta, s amikor megkérdeztem tőle, hol hagyta Pixuirát, azt válaszolta, hogy a fiú már elhagyta a táborát.

— Alaposan körülnéztem — tette hozzá. — Azt hiszem, a folyón sikerülne megszöknünk.

— Mi történt Pixuirával? — faggattam rosszat sejtve. Perova dühösen fordult el tőlem.

— Félek, hogy Pixuira sem jobb, mint ezek itt valahányan. Vadak között nőtt fel, nem is lesz belőle ember soha.

Bolondok voltunk, hogy már előbb nem igyekeztünk megszökni innen. Most már semmiképpen sem lesz könnyű. Az indiánok állandóan szemmel tartá

28

nak bennünket. Bármerre mentem ma délelőtt, mindi nütt a nyomomban voltak. Egyre hallottam, hogy (ától fáig kúsznak mögöttem, mégis sikerült lemennem a folyópartra. A csónak még mindig ott van, tudod, amelyikről beszéltem, a nádasban — mondta lehalkítoli hangon.

Ujabb három nap telt el. Pixuiráról semmit nem tudtunk, s valahányszor elmentünk gyümölcsöket szedni, titokban mindig egy-egy indián szegődött a nyomunkba.

Egy reggelen aztán Perova függőágyát is üresen találtam. Kimentem, hogy utánanézzek. Ahogy átvágtam a falu közepén, észrevettem egy furcsa kunyhót. Kicsi, négyszögletes volt, s jóval szilárdabban épült, mint a többi.

Gondosan szemügyre vettem. Kívülről úgy tűnt, senki sem lakik benne. A bejárata eléggé szűk volt, mégis beforakodtam rajta, s odabenn alaposan körülnéztem.

Alkonyati sötétség uralkodott a kunyhóban. Amikor szemem némileg hozzászokott a sötétséghez, egy-két dolgot meg tudtam különböztetni. A padlón gondosan egymás mellé fektetett különféle holmik hevertek. Volt ott szalmajelmez, pompás tollakkal teletűzdelt mindenféle fejék, valamint egy valóságos fuvolagyűjtemény. A fal egy mélyedésében pedig váratlanul megpillantottam Muiraquita agyagedénykáját. Ez annyira meglepett, hogy észre se vettem, odakint ordítózás támadt. . .

A láрма egyre fokozódott. Kidugtam a fejemet, s elhűlve láttam: a tér tele van indiánokkal, főleg asszonyokkal és gyerekekkel, valamennyien táncolnak, rikoltoznak, és egyre felém mutogatnak. Kibújtam a kunyhóból, és megálltam előtte, nem tudva, mitévő legyek; hirtelen néhány férfi ugrott elélem dühös arccal, és durván elrángatott a bejáratától. Szerencsémre Perova előkerült, és odafurakodott hozzám.

— Mi a baj? — kérdeztem tőle rémülten, mert már tudtam, hogy valamivel megsértettem az indiánokat.

Perova nem válaszolt. Nem is tudott volna, mert egyelőre azzal volt elfoglalva, hogy távol tartsa tőlem a falubelieket, akik úgy néztek rám, mintha azonnal ízekre akarnának tépni. Hiába volt minden erőfeszítése. Az indiánok mindkettőnket legyűrtek, majd visszahurcoltak a kunyhónkba. Ott éppúgy az oszlopokhoz kötöztek, mint a legelső napon; az emberek egy darabig fenyegetően álltak előttünk, és mindenfélét ordítottak az arcunkba, majd elhagyták a kunyhót.

Megkérdeztem Perovát, mit jelent ez a kavargás, és miért kötöztek ismét a cölöpökhöz.

— Azért, mert a Fuvolák Házába léptél — mondta végül keserűen. — Az a ház szentély számukra. Ott őrzik a vallási ünnepeiken és más különleges alkalmakkor használt jelmezeiket és díszöltözéseiket. Nem láttad? Szalmából meg pálmalevélből tákolta holmi. . .

— Dehogynem. Volt ott egynéhány bambusznádból alakított hosszú fuvola is, tele tolldíszítéssel — válaszoltam.
— A törzs valamennyi fontos szertartását abban a házban vagy a közelében rendezik meg. Az a Fuvolák Háza. Egyfajta templom. . . — tette hozzá rosszkedvűen Perova.
Letörten bámulta a padlót. Bizonyára arra gondolt, hogy ostobaságom tönkretette szabadulásunk utolsó lehetőségét is.

— Tudod-e, Perova, mit láttam még odabenn? Nem is válaszolt.

— Muiraquita agyagedénykáját! — mondtam.

— Ne is említsd ismét előttem azt az átkozott edényt — tört ki dühösen. — Bár hajítottam volna a folyóba aznap, amikor a csónakunk felborult.

Igen nyomorultul éreztem magam, mert tudtam, egyedül az én hibám miatt kötöztek ismét a karókhöz. De tudtam azt is, hogy Perova rossz hangulata nem csupán ostoba viselkedésem eredménye. Aggódott Pixuiráért.

108

10

A SZÖKÉS

Amikor beesteledett, ismét meggyújtották a tábortüzeket, s a törzsi tanács újból egybegyűlt a tisztáson, hogy döntsön a sorsunkról. Hallottuk az indiánok beszédeit, de egy hang messze kivált a többi közül: a varázsló harsány, mégis rekedt rikácsolása.

— Megsértettük a törzs törvényét — jegyezte meg Perova. — El kell készülnünk mindenre.

— Ez mit jelent? — kérdeztem eljegesedő szívvel.

— Esetleg agyonvernek, de lehet, hogy elevenen megégetnek. Így büntetik az indiánok a foglyaikat — válaszolta komoran Perova.

Most valamivel nyugodtabb hangon vitakoztak az indiánok. Felismertük az öreg főnök gyengécske szavait. Mivel találkozásunk első napjától pártunkat fogta, reméltük, hogy azt fogja tanácsolni a gyülekezetnek, a büntetéssel várják meg Pixuira visszatértét.

Azon a reggelen, amikor én bolond fejjel betörtem a Fuvolák Házába, Perova titokban lement a folyóhoz, és némi gyümölcs- meg maniókakészletet rejtett el a már említett csónakban. Aznap éjszaka akartunk szökni. . . ehelyett foglyok voltunk ismét, karókhöz kötözve, szörnyű megtorlást gyanítva. Minden izmunk sajgott, alvásra nem is gondolhattunk.

A tűz, amit az indiánok gyújtottak kunyhóinkban, már halódott, csupán néhány fadarab pislákol. Már hajnalodott, az első fénysugarak átsurrantak a tető résein.

A tűz hirtelen felsistergett, és nagyot pattant. Ugyan

29

akkor égő fadarabka vágódott Perova lába elé. Egy másodpercre az égő fadarabkára, majd egymásra bámultunk. Akkor Perova az egyik bakancsa orrával nagy nehezen olyan helyzetbe fordította az izzó fadarabot, hogy pontosan a rostkötél alá került, amely bokáját a karóhoz szorította. Néhány pillanat alatt a rostok átégtek, s a lába máris szabadon mozgott. Ekkor leguggolt a padlóra, és a tüzes fát a csuklója alá lökdöste; néhány pillanat, és a csukló is szabadok lettek. Megdörzsölte bokáját és csuklóját, aztán sietve kioldozta az én kötelekeimet is.

Óvatosan az ajtóhoz lopakodtunk és kikémleltünk. Egyetlen indiánt vettünk észre csupán, az is ültében egy fatörzsnek támaszkodva mélyen aludt. Amilyen csendben csak tudtunk, végiglopakodtunk a falun. Amikor bent voltunk az erdőben, vad futásnak eredtünk, s meg sem álltunk, amíg el nem értük a nádasba rejtett csónakot. Beugrottunk, és meglöktük az alkotmányt az árral szemben.

— Keményen kell eveznünk, Toni — szölt oda nekem Perova. — Rövidesen felfedezik a szökésünket, és utánunk erednek . . .

Igyekeztem is, de mintha a karomból minden erő kiszállt volna. A folyó sodra roppant erős volt, a csónak szinte meg sem moccan.

Derengett. A madarak megkezdték reggeli hangversenyüket a fejünk fölött. A lány szellő arcunkba sodorta a parti bokrok és növények kábító illatát. Éppen mondani akartam valamit Perovának, amikor ő hirtelen abba hagyta a kínos evezést.

— Hallgasd csak! — susogta.

Dermedten ültünk a csónakban. A folyón hangok zúrzavara közeledett.

— Mit tegyünk, Perova? — kérdeztem, és igyekeztem legyűrni rémületemet. — Az indiánok a nyomunkban vannak!

29

— Olyan gyorsan kell eveznünk, ahogyan csak tudunk. Ennyit, semmi többet — válaszolta Perova.

Beéveltünk a folyó egyik kanyarulatába, s miután jó darabig minden erőnkkel eveztünk, Perova intett, hogy hagyjam abba egy kicsit, aztán lefeküdt a csónak aljába, és fülét a fenékre szorította. Mikor aggodalmas arccal végre felegyenesedett, megkérdeztem tőle, mi a baj megint.

Azt válaszolta, hallja, amint az indiánok jönnek utánunk, vagyis vadabbul kell eveznünk, mint eddig. . .

— És ha elrejténék a csónakot? Bevennének magunkat a parti sűrűségbe? — javasoltam neki félénken.

— Akkor még hamarabb nyakon csípnének — válaszolta sötét pillantással.

A napsugár előntötte a folyót és a buja parti növényzetet. Csónakunk közeledtére a sűrű gémelek sürgősen elhagyták a vizet, a vadkacsák pedig nagy lármával szálltak el a fejünk fölött; most azonban nem sok ügyet vetettünk sem rájuk, sem a tájra.

Nemsokára evezőcsapásokat és hangokat hallottunk. Hátrapillantottam. Az indián csónakok veszedelmesen közeledtek felénk. A bennszülöttek pokoli dühvel eveztek, többen pedig máris célba vettek bennünket az íjokkal.

— Perova, gyorsabban! Evezze! — ordítottam. Ismét kanyarodott a folyó, s vele mi is kikerültünk

egy időre ellenségeink látótávólából. Perova ismét intett, hagyjam abba kissé az evezést, majd a fülét megint a csónak aljára nyomta. Azon nyomban fel is egyenesedett, és nagyon zavartan ezt mondta:

— Toni, csónakok közelednek *felülről!*

— Biztos vagy ebben? — kérdeztem, mert nem akartam hinni a szavának.

— Biztos. Majd a következő kanyarulatnál meglátod — bólintott.

111

Elérkeztünk a legközelebbi kanyarulathoz, és Perova olyan hirtelen állt fel, hogy majd kizuhant a csónakból.

— Nézd, Toni, ott vannak! — üvöltötte. Abbahagytam az evezést, és végigpillantottam a folyón. Szemben velünk három csónak közeledett.

Egy pillanatig mereven figyeltünk, s észrevettük, hogy a három csónak zsúfolásig tele van indiánokkal. Perovára tekintettem, most vajon mit tesz, de amint láttam, hogy ismét felveszi az evezőjét, magam is újra hozzáálltam.

Bizakodás csillant meg az arcán, s amikor megint rám tekintett, már mosolygott.

— Hajlandó vagyok fogadni veled, hogy az a fickó . . . ott, aki egyenesen áll az első csónakban, maga Pixuira — jegyezte meg.

— Hogy lehetséges ez?

— Azt hiszem, nem tévedek — ismételte meg Perova. Megrázkódtam. Lehetséges, hogy valóban Pixuira, és hozza magával az emberi koponyát?

A három csónak eközben egészen a közelünkbe ért, és azonnal láttam, Perovának igaza van. Pixuira is felismert bennünket, s azonnal jelt adott, hogy át akar jönni a csónakunkba, és beszélni kíván velünk. Hátranéztem, és észrevettem, hogy a mutucák a parti homokra húzgálják ki csónakjaikat, és mereven figyelnek bennünket.

A három újonnan érkezett csónak telis-tele volt erős, szálás, állig felfegyverzett indiánnal. Kíváncsian vizsgálgattak bennünket, miközben Pixuira barátságos mosollyal szállt át a mi csónakunkba. Gyorsan beszámoltunk neki, mi minden történt, amióta elhagyta a falut. Ekkor odapillantott a mutucák csoportjára, és a mosoly eltűnt az arcáról.

Aztán belefogott a maga történetébe. Elmondta, hogy valóban felkereste az ellenséges cacununga törzset, és teljes egy napon át kémlelődött a településük körül. Miközben a folyóparton rejtőzködött, meglepődve vette észre, hogy törzsének egyik tagja lép a partra teknőc-tojások után kutatva. Alig akart hinni a szemének. Törzse ugyanis addig jóval fennebb lakott a folyó mentén, legalábbis Dúvad megérkezése előtt. Az indián halkán füttyürészve sétálgatott a homokban, míg végre Pixuira felállt rejtekéből, és a nevéen szólította. Az ember először holtra rémült, de amikor Pixuira közelebb lépett hozzá, felismerte, és mosolyogva fogadta. Pixuira megkérdezte tőle, mit művel azon a helyen, olyan távol a törzstől. Az indián ekkor elmesélte neki, hogy miután Dúvad elhagyta a falujukat, elhatározták, hogy ők is felszedik sátorfájukat, mert nem kívántak többé találkozni Dúvaddal. Lefelé haladtak a folyó mentén, így találtak a cacununga indiánokra, akik örömmel üdvözölték valamennyiüket, és kunyhóikat megosztották velük.

Ezután az indián elvitte magával Pixuirát, és bemutatta a cacunungáknak. örömmel látta ekkor, hogy két testvére és számos barátja is ott él a törzsben. Mindnyájan nagyon megörültek, hogy épen és egészségesen látják viszont Pixuirát, majd megkérték, mesélje el, hol töltötte az idejét olyan sokáig. Pixuira mindent elbeszámolt nekik, sőt azt is elmondta, mi vezette a cacu-nungák táborába. Egyben azt is megtudakolta tőlük, vajon miért indítottak háborút ellenük a mutucák. A cacu-nungák elmondták, oly régen indult meg a két törzs között az ellenségeskedés, hogy már senki nem tudja, mi is volt az ellentétek igazi oka. Valamennyien egyetértettek abban, hogy békét kellene kötni a két törzs között, sőt néhány harcos ajánlkozott is, hogy Pixuirá-*val* tart, és ajándékokat visz a mutucáknak. Éppen ebben az ügyben utaztak, amikor összetalálkoztunk velük.

Befejezvé*n* megható történetét, Pixuira megkért, menjünk át az ő egyik csónakjukba, ő pedig a miénken levez odáig, ahol a mutucák várakoznak. Átléptünk tehát az egyik nagy csónakba, és helyet foglaltunk Pixuira két daliás bátyja és néhány harcos mellett.

113

30

Aggódva figyeltük Pixuirát, amint felénk mutogat, és jól hallottuk a mutucák hangos, dühös vitakozását. Mintha valamennyien egyszerre beszéltek volna. Végül, hosszas alkudozás után, lármázásuk alábbhagyott, csónakjaikba szálltak, és megindultak felénk. Azonnal észrevettük, hogy már nem táplálnak ellenséges érzelmeket irányunkban; amikor meg Pixuira új barátai átadták nekik az ajándékokat, azt sem tudták, hova legyenek örömeikben.

— No, menjünk tovább lefelé — mondta Pixuira, s visszamászott csónakunkba, látván, hogy a mutucák nagyon is meg vannak elégedve az ajándékokkal. Mi is átmentünk a magunk csónakjába, de már eszünk ágában sem volt, hogy még egyszer visszatérjünk a mutucák falujába.

— Pixuira — szólalt meg Perova, és megragadta az evezőt —, mi folyás ellenében megyünk.

— Ugyan hova? És miért? — csodálkozott rá Pixuira.

— Jobb lesz így, Pixuira. . . — makacsolta meg magát Perova.

— Ó, dehog. Most, miután minden elrendeződött, velünk fogtok élni — erősködött Pixuira.

— Nem, Pixuira — mondta Perova határozottan. — Mi nem tartozunk ide, a te helyed viszont a néped körében van. így hát el kell válnunk.

Nagyon szomorú lettem, hogy búcsút kell mondanom Pixuirának, de tudtam, Perovának igaza van.

— Ég veled, Pixuira. Jó szerencsét! — fordultam hozzá lehangoltan.

— Ég veled is, Toni — viszonozta Pixuira, és erősen megszorította karomat. — Ég veled, Perova, és köszönök neked mindent.

Felfelé eveztünk, amikor hátranéztem, még láthattuk Pixuira kicsiny alakját. Felállt a csónakban, és hosszan nézett utánunk.

114

GOIÁS ÁLLAM FELÉ MEGYÜNK

Perova jól ítélte meg az irányt, merre kell tartanunk. Végre elérkeztünk Vila Bélához, közben azon az élelmiszeren éltünk, amit még Pixuira adott át nekünk csónakjaik készletéből. A „sertón”-ban átélt hosszú vándorlások után szinte furcsa volt ismét házakat, utcákat és annyi embert látni.

Hamar megszerettem a csöndes kis várost régi épületeivel és nyájas népével, de Perova nem maradt nyugton, egyre csak sürgetett, hogy induljak el vele ismét a „vadonba”. Vila Bela életét túlságosan langyosnak találta, folyton a Mato Grossón átélt kalandjainkat idézte fel.

Egyik nap Pixuira nevét említette.

— Gondolod, hogy most már valóban ő a mutucák törzsfőnöke? — kérdeztem tőle.

— Nagyon értelmes fiatalember, megérdemelné, hogy főnök legyen belőle — bólintott. — De az a szörnyű varázsló még sok bajt okozhat.

Egy idő óta Perova sokat beszélt nekem Goiás államról, és közölte velem, oda szeretne menni felfedező útra.

— Az a jövő országa! — kiáltott fel lelkesen. Mivel tudtam, hogy mindig szerencsétlenül érezné magát Vila Bélában, becsomagoltam szerény holmimat, és lóra ülve útnak indultam vele.

Vezetőnk egy vén fekete volt, így hívták: Nho Dao. Rengeteg nagyszerű történetet mondott el nekünk Goiásról, s mi soha nem fáradtunk bele hallgatásába.

31

— Egyszer egy Agua-Quente nevű helyen, amely aranyáról híres — kezdte Nho Dao, miközben lassan poroszkáltunk az úton —, egy ember talált egy aranyrögöt, no, az több mint negyven fontot nyomott!

— Negyven fontot! — kiáltott fel Perova. — Hiszen az közel húsz kiló!

— Annyi az — vigyorodott el vezetőnk. — Komoly darab volt, úgy ám. Bárcsak magam is láthattam volna!

— Aztán mi történt vele? — kérdeztem kíváncsian.

— Átküldték Portugáliába, ez csak természetes — vont vállat az öregember. — Agua-Quentében tizenhatezer fekete rabszolga dolgozott az aranybányákban. Úgy bántak velük, mintha állatok lennének, úgy is fordultak fel, mint az állatok.

Néhány napon át eseménytelenül haladtunk át egy bokrokkal borított lapályon, majd elértük egy hegy gerincét.

Letekintve gazdag és gyönyörű völgy tárult a szemünk elé. Nho Dao a lassan kanyargó folyóra mutatott:

— Majdnem ott is vagyunk már. Az ott a Vermelho folyó. Sok-sok évvel ezelőtt egy kutató, bizonyos An-hanguera itt épített magának kunyhót, aztán hozzálátott a keresésnek. Kicsiny indián ültetvényeket talált a környéken, s megfigyelte azt is, hogy igen sok indián visel aranydíszeket. Sikerült szereznie szép számmal ezekből a díszekből, akkor felkerekedett, és bement São Paulóba, s jó csomó indiánt is vitt magával. Negyven évvel később Anhanguera fia, aki elkísérte apját az első kutatóútra, visszatért a Vermelho folyóhoz. A Golgota Sziklákat kereste, s közben alapított itt egy települést, amelyet Vila Boának keresztelt el. Igen sok kalandor jött később ide aranyat keresni, de olyan gyorsan akartak meggazdagodni, hogy még ültetvényt is elfelejtettek csinálni élelmészük biztosítására. Aztán arannyal a zsebükben éhen fordultak fel.

Megpillantottuk Vila Boa városát. (Tulajdonképpen

31

VI. János brazil császár emelte városi rangra 1819-ben.) Nagyon magas hegyek között feküdt. Utcái tiszták és egyenesek, de nagyon gyatrán voltak burkolva. Megálltunk a főutca közepén egy nagy kút előtt, és jót ittunk a friss, hideg vízből. Egy pillantást vetettünk néhány fontos épületére — a barakkokra, a kórházra és a templomra —, aztán követtük Nho Daót egy ódon faház felé, amelyet kiszemelt a számunkra. Boldogok voltunk, hogy a hosszú-hosszú lovaglás után végre leszállhatunk a nyeregből, és letehetjük csomagjainkat is.

Amikor beesteledett, kikönyököltem az ablakba, és felnéztem a csillagokra. Arra a napra gondoltam, amikor sok-sok éve már, két fiú játszott együtt a homokban, s a vadonban átélt kalandjaikról beszélgettek. Évekkel később mindkettejük elindult, hogy megkeresse a Golgota Sziklákat. Egyikük a Mato Grosso felé vette útját, a másik utat vágott Goiás állam mérhetetlen, ismeretlen „sertón”-jába.

„Ez a föld teszi egy napon nagyon gazdaggá Brazíliát” — mondogatta nekem szüntelenül Perova, és most láttam, mennyire igaza van. Micsoda gazdag föld ez, tele dús erdőségekkel és gazdag legelőkkel, egyaránt alkalmas az állattenyésztésre és a gabonafélék termesztésére. Magam elé képzeltem, milyen lenne ez az áldott föld, ha betelepítenék és rendszeresen művelés alá vennék, teleszörnák szépen megépített tanyákkal, amelyekben szorgalmas emberek élnek és munkálkodnak.

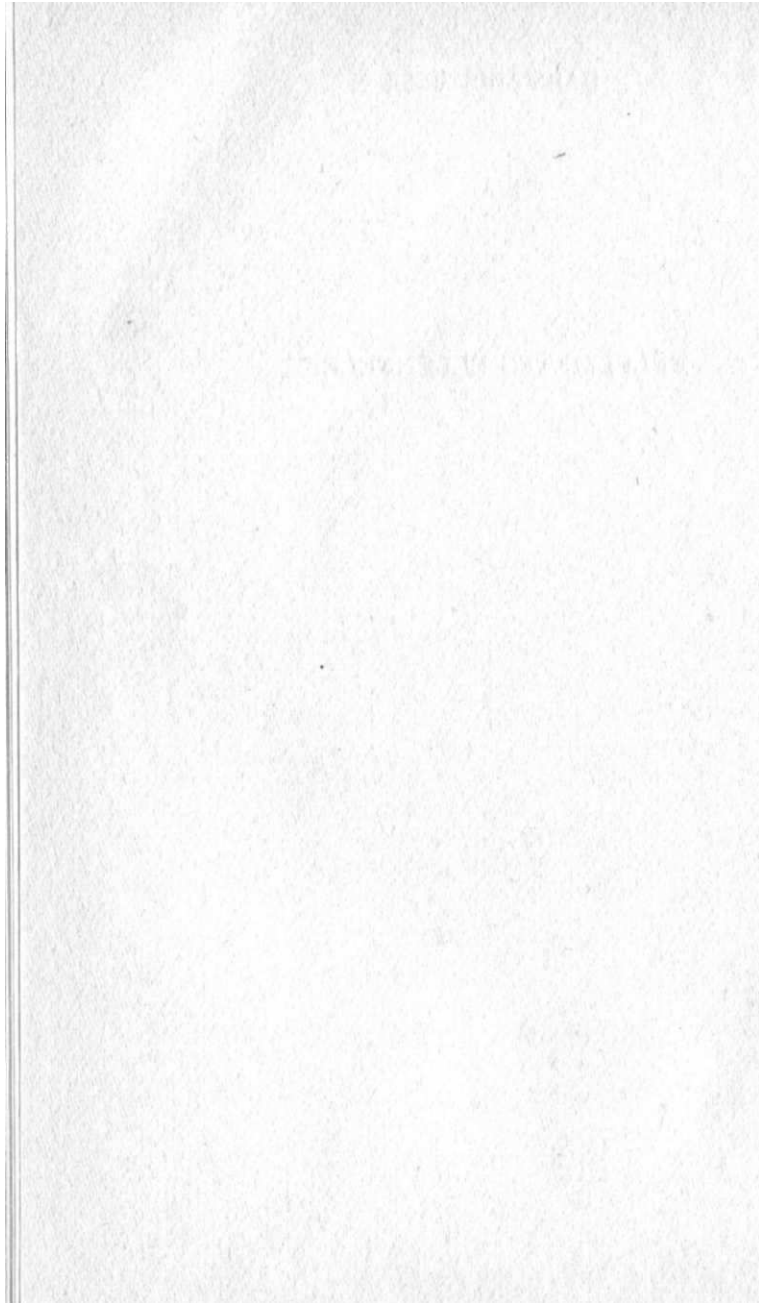
Felnéztem, és úgy tetszett, Anhanguera titáni alakját látom, amint városa fölé magasodik, s szakállát lengeti a szél.

Aztán benéztem a szobába, és láttam, hogy Perova az igazak álmát alussza. Mit tehettem egyebet? Én is lefeküdtem.

117

HARMADIK RÉSZ

FÉLELMETES ELLENFELEK

32

PIXUIRA ROSSZ HÍREKET HOZ

Vila Boában kénytelenek voltunk létfenntartásunkról gondoskodni. Perova kitűnő nyerges volt, hozzáfogott tehát a bőrcserzéshez, valamint nyereg, lószerszám, ostor s az öszvérhajcsárok és tehenészek számára nélkülözhetetlen más szerszámok készítéséhez. Udvarunk állandóan tele volt keretekre feszített száradó állatbőrökkel. Perova mindent olyan könnyedén és pompásan csinált, hogy öröm volt nézni a ténykedését. Velem másként állt a dolog. Bár ismételen megkísérelte, hogy megtanítsa, miképpen kell elkészíteni a lószerszámot, bizony, nagyon tehetségtelen tanítványnak bizonyultam, kitarásom sem volt kellő, így hát hamarosan abbahagytam ezt a mesterséget. Majd mindennap akadtak vevők, de Perova nagyon szerényen szabta meg az árakat, úgyhogy végül is én csináltam meg a kalkulációt. Hamarosan teljesen egyedül intéztem az eladást.

Egyik délután éppen az ablakpárkányra könyökölve nézegettem a távoli dombokat, amikor egyszer csak bejött Perova. A szüette padlódeszkák csikorogtak súlya alatt. A vállamra csapott, és így szólt:

— Tudom, mire gondolsz.

Ő is az ablakhoz állt, és mélyet lélegzett. Élvezte a hűvös, friss levegőt, a „sertón” üzenetét. A városban a levegő mindig meleg volt és megrekedt, ezért a vadon lehelete felüdített mindkettőnket, s emlékezetünkbe idézte múltunk sok-sok eseményét.

— Eső lesz ma, Toni!

121

- Bár lenne! A gabonának ugyancsak elkelne, de magam is beféradtam már ebbe a vörös porba! — kiáltottam.

— Mindenki azt mondja, esni fog rövidesen. Nem láttad, hogy az emberek ma néhány csepp vízzel szórták meg Anhanguera sírkeresztjét? — erősítette meg Perova.

Az északnyugati szél hirtelen megerősödött, s hamarosan sötét felhő siklott felénk az égen. Mi csak álltunk az ablakban, és figyeltük, mi lesz. Aztán megnyílt az ég csatornája. Ó, milyen jó volt még nézni is, amint a hús és ő lemosta a poros tetőcserepeket és a poros utcákat! Perova kidugta a fejét az ablakon, és hagyta, hogy az eső végigfolyjék arcán. Gyermeki boldogsággal mosolygott, de boldog voltam én is, mert most már biztos volt, hogy beérik Vila Boa szorgos népének sok munkával a rögök mélyébe juttatott vetése.

Még akkor is egyre zuhogott az eső, amikor aludni tértünk, ütemesen kopogott a tetőn, s mi ezzel a kedves muzsikával a fülünkben sülyedtünk jótékony álmomba.

Néhány órával később arra ébredtünk, hogy kopogtatnak a kapun. Perova leszállt ágyáról, és puskáját kézbe kapva óvatosan a bejáratához osont. El nem tudtuk képzelni, ki lehet ez a kései látogató, hiszen Vila Boa lakosai korai fekvők voltak egytől egyig, s éjszaka általában nem jöttek hozzánk vevők; így hát gyanúsnak tűnt a dolog.

— Ki az? — kérdezte Perova hangosan, lövésre kész puskáját előreszegezve.

Az ajtó másik oldalán fütty hangzott fel, s ez a fütty mindkettőnket egyszerre szoborrá merevített. Perova intett, hogy meg ne mocsanjak, így hallgatóztunk léleg-zet-visszafojtva. Ez a füttyező egészen sajtáságos jeladás volt, és mi azonnal felismertük. Perova gyorsan lámpát gyújtott, és kitérte a kaput.

33

A sötét, esős éjszakában barátunk, Pixuira állt előttünk.

— Ez aztán meglepetés! Hogy kerültél ide? — rohantuk meg a kérdéssel. Beráncigáltuk a szobába, becsuktuk az ajtót, aztán csak bámultunk rá. Időközben teljes emberré fejlődött, erős és pompás testalkata lett, s a mosolya azt árulta el, örül, hogy viszontláthat bennünket; mi is így voltunk vele. —

Akaratlanul is arra a régi éjszakára gondoltam, ott, Pórto Felizben, amikor Pixuira megszökött Dúvadtól, és a mi házukba menekült.

Akkor álomban sem gondoltam volna arra, hogy az a nyomorúságos, félig éhen halt, rettegésben élő emberke egyszer még a mutuca törzs főnöke lesz!

Izgatottan lestem, hogy elmondja, miért keresett fel bennünket, és hogyan sikerült rájönnie, merre is lakunk.

Valami szörnyű dolog történt a törzsével? Vagy hát miért hagyta ott a népét, s tett meg olyan hosszú és veszélyes utazást, hogy minket megtaláljon?

Mind a ketten várakozóan tekintettünk Pixuirára, s az volt az érzésem, Perova máris tudja, mit fog mondani nekünk indián barátunk.

— Rajta, Pixuira! Mondj el nekünk mindent, ami megesett veled időközben — sürgettem, és megráztam a karját.

— Elmondom — bólintott Pixuira. — Eleinte nehezen mentek a dolgok. A varázsló nem akarta, hogy békét kössünk a cacunungákkal, végül mégis beleegyezett. Az öreg főnök meghalt, most én vagyok a törzs vezetője. Új a varázslónk is.

— Ez nagyszerű, Pixuira! — kiáltottam fel.

— Igen, minden szépen is ment, amíg egy napon fel nem fedeztem valamit. . . valami szörnyűséget — nehezült el Pixuira szava.

— Ugyan mit? Beszélj már! — kiáltottam fel ismét.

123

— Dúvaddal kapcsolatban — mondta végre nagyon ünnepélyesen Pixuira.

— De hiszen Dúvad régen halott — jegyeztem meg határozottan.

— Láttuk a tetemetek egy fa tövében, s egy ágon felettük Dúvad jellegzetes kalapját lengette a szél. . . nem emlékszel erre? — szólt közbe Perova.

— Igen, igen, eddig rendben is volna — bólogatott Pixuira. — Csakhogy nem mentünk oda, és nem néztük meg közlrol a tetemetek. Muiraquita azt hitte, hogy meggyilkolták őket az indiánok, én azonban megkérdeztem ezzel kapcsolatban törzsem harcosait, ők semmit sem tudtak a dologról. A szomszédos cacunungák is azt válaszolták, mostanában nem támadtak meg fehér emberekből álló csoportot.

— Akkor hát mit gondolsz, mi történt? — kérdezte Perova.

— Dúvad életben van — jelentette ki Pixuira komor hangsúllyal. — Amikor azt hitte, megérkezett a Golgota Sziklák közelébe, magának akarta megtartani a titkot, ezért megölte a cimboráit.

— Azok az átkozott sziklák! — kiáltott fel Perova. — Bár sose hallottunk volna a Golgota Sziklákról!

— Dúvad közben tudomást szerzett Muiraquita agyagedényéről. Egyik emberem, aki természetesen nem ismerte őt, elmesélte neki az edény titkát — folytatta Pixuira.

— Ó, Dúvad! — hördült fel Perova. — De szeretném végre nyakára tenni a markomat! Soha nem felejttem el, amikor bezárt abba az elhagyatott bányába, sem azt, hogy mit művelt Juvenal bácsival!

— Folytasd! Mondj el mindent! — sürgettem Pixui-rát.

— Egyik nap valami egészen különös dolog történt — kezdte mondani Pixuira. — Ismét összegyűlt a törzs, de ezúttal tovább tartott a tanácskozás, mint mindig,

33

ha megkezdődik a maniőka ültetése. Amikoi i nek vége lett, valamennyien aludni tértünk .''>!, i i il lagtalan éjszaka volt, elalvás előtt még hossz/mi Imii il tam a vadonbeli állatok hangjait... Nem sokkal lu M|>|l kutyáink őrzőngő ugatására ébredtem. Ki rolniul mi i kunyhóból. A falut magasra csapó tűz fénye vll inllutl i meg, a lángok a szomszédos kunyhóból csapiul lVI A benne lakó család szerencsére kimenekült, de n lIM il már nem lehetett megmenteni, olyan roppan! Im i i fejlesztve lángolt. Férfiak, asszonyok és gyerekek rn hangáltak sikoltozva és hadonászva a tisztáson ('-ni álltam ott, és azon töprengtem, hogyan éghetett le olyan pillanatok alatt az a kunyhó... Hirtelen c./,oi nyú gyanú hasított belém, és odarohantam a Fuvolák Házához — emlékeztem rá, abban őrizzük a szertartásokhoz szükséges jelmezeket meg a vallási ünnepeken használt különleges fuvolákat.

— Az, amelyikbe az idegeneknek és az asszonyoknak tilos bemenniük? — kérdeztem.

— Pontosan — bólintott Pixuira. — Abban őriztük Muiraquita agyagedényét is. Ajtaja előtt állandóan őr állt.

Amikor azonban fellángolt a tűz, ez az őr elrohant, hogy az oltásban segítsen. A kunyhóba én másztam be, de olyan sötét volt odabenn, hogy alig láttam valamit. Kiszétem tehát, hogy fáklyát kerítsek. Amikor visszatértem a Fuvolák Házába, még ott találtam Muiraquita edényét a szokott helyén . . .

— Várj egy pillanatig, Pixuira — szólt közbe Perova, mert látta, milyen fáradt az indián —, még nem is kínáltunk meg semmi ennyivalóval.

Kiment a konyhába, és étellel tért vissza. Az indián mohón evett. Ezután hagytuk, hogy kissé kipihenje magát. Csak aztán folytatta elbeszélését. Leült az egyik padra, és nagyon gondterhelten bámult ránk egy ideig, mielőtt újra kezdte volna a beszédet.

— Akiknek a kunyhója leégett, másikba mentek

125

aludni. Minden elcsendesedett, én pedig függőágyamban egyre csak a tűzre gondoltam. Végül elhatároztam, ismét bemegyek a Fuvolák Házába, és megnézem, helyén van-e Muiraquita edénye. Ez alkalommal rettenetes csalódás várt rám: az edényke eltűnt a fali üregből!

— Mit tettél akkor? — kérdeztem izgatottan.

— Gondolkoztam néhány pillanatig. Egészen bizonyosnak látszott, hogy a tolvaj első bemenetelem alatt is ott volt a kunyhóban, csak elrejtőzött valamelyik sarokban. Amikor úgy láttam, Muiraquita edénykéje sértetlenül áll a helyén, elhagytam a kunyhót — ezután vehette el a tolvaj az edényt, majd elmenekült a táborból . . . Eszembe jutott, hogy az egyik falumbeli úgy olvassa a nyomokat, akár a kutya, berohantam hát a kunyhójába, és megkértem, legyen segítségemre. Ezt az indiánt Batorinak hívják. Nagyon meglepődött, hogy felkeltettem, de aztán szó nélkül velem jött a Fuvolák Házába. Gyorsan elmondtam neki, mi történt, de megkértem arra is, tartsa az egészet szigorúan titokban, mert a törzs rettenetesen megrémülne, ha értesülne Muiraquita edényének eltűntéről. . . Batori azt mondta, ez az esemény igen kedvezőtlen, baljós előjel, majd vette a fáklyát, és gondosan megvizsgálta a padlót. Úgy szaglászott, akár egy kutya. Senkit nem ismertem, aki a nyomozásban körültekintőbb lett volna. A legkisebb jel sem kerülte el a figyelmet. Egyszerre csak dűnnyögni kezdett, és mereven nézett a kunyhó padlóját borító homokba. Nem értettem, mit mond, ezért vártam, és reméltem, végül is rájön, ki lehetett a titokzatos látogató. Emlékeztem arra, hogy Dúvad mindig bórsarut visel, így arra gondoltam, Batori ennek a nyomait fedezte fel a Fuvolák Házának padlóján. Batori hirtelen megindult, és meg sem állt a kunyhó hátsó részéig. Ott aztán egy fatönc és egy halom száraz gally mögött megpillantottuk egy meztelen talp, egy egészen kicsi meztelen talp nyomait, ezek azonban nem lehettek Dúvadé, aki

126

tudvalevően hatalmas termetű fickó. Követtük a nyomokat, ki a kunyhóból egészen a tisztásig, ott azonban elkeveredtek a többi indián lábnyomaival. Nem lett volna értelme, hogy Batori folytassa vizsgálódását, mert erősen hajnalodott, s az emberek pillanatban felébredhettek. Az erdő felől madarak röppentek a falu fölé, az égen rózsaszín felhők jelentek meg. Szóltam tehát Batorinak, hogy egyelőre hagyja abba a kutatást, és ismét figyelmeztettem, őrizze meg a titkot. Aztán felkerestem az öreg főnököt. . . A derék ember nagyon megijedt, hogy ilyen korai órában látogatom meg. Azonnal megsejtette, hogy rossz hírrrel megyek hozzá. Akkoriban már nagyon gyöngé volt, alig mozdult ki függőágyából. Nagyon szeretett engem, szinte fiának tekintett. Amikor elmondtam neki, mi történt az éjszaka, értően elmosolyodott, és egyáltalán nem láttam rajta semmi meglepődést vagy ijedelmet. Meg is kérdeztem tőle, hogyan tudja ilyen nyugodtan fogadni ezt a hírt. Azt válaszolta, térjek vissza a kunyhómba, és pihenjek le. Hozzáátette, hogy nincs okom aggodalomra Muiraquita edénykéjét illetően: jó helyen van az. Megkérdeztem tőle, hogyan lehetséges ez, hiszen idegen járt a Fuvolák Házában. Ismét elmosolyodott, és közölte velem, hogy az *igazi* edény titkos helyre van eldugva, a tolvaj csakis az utánzatot vihette el, amit ő, a főnök maga készített . . . Megleپödtem és megörültem: Átöleltem az öregembert, aztán visszatértem a kunyhómba, és aludni tértem . . . Másnap ismét meglátogattam, de amikor kívülről szólítottam, senki sem válaszolt. Beléptem a kunyhójába, és a függőágyra pillantottam. Azonnal láttam, a derék öregember halott. . .

— Ó, be rettenetes! — kiáltottam fel.

— Így hát soha többé nem mondhatja meg nekem, hová rejtette Muiraquita edényét! — mondta leverten Pixuira.

— Ide hallgass, Pixuira — szólalt meg Perova —, ret-

34

tenetesen ki lehetsz merülve. Most feküdjünk le, és majd holnap meghallgatjuk történeted folytatását. Aztán meglátjuk, miben tudunk segíteni neked.

Elfogadtuk Perova javaslatát, de nekem, miközben aludni tértem, egyre csak Muiraquita aranyat rejtő edénykéje járt az eszemben.

34

A FOLTOS JAGUAR

Másnap reggel, még mielőtt meghallgattuk volna Pixui-ra történetének második részét, biztosak lévén benne, hogy segítségért jött hozzánk, elhatároztuk, hogy visszatérünk a „sertőn”-ba, és megtesszük, ami tőlünk telik.

Perova csónakot vásárolt, s azt jól megraktuk élelmiszerekkel. Nemsokára ismét a folyón voltunk, és visszazéztünk a messzeségbe vesző Vila Boára. Perova szokása szerint keveset beszélt; elnézegette a madarakat, egy-két szóval megemlítve nevüket és szokásaikat, megbámulta a folyóhoz inni érkező vadállatokat. Láttam rajta, mennyire boldog, hogy ismét a háta mögött hagyhatta az embereket, az utcákat és a házakat, s csónakban ülhet puskájával a térdén. Most, hogy népe tábora felé igyekeztünk mindnyájan, Pixuira is felvidámodott. Amint a csónakban ültem, néztem a szemünk előtt hömpölygő hatalmas víztömeget s a tükrén táncoló napsugarakat, hallgattam a madarak lármáját a fák dús lombzata között, mélyet lélegeztem, és hirtelen magam is éreztem, nagyon boldog vagyok; visszamegyünk a vadonba. A habok fölött suhanó szellő arcunkba záporozta az erdők illatát, és mi hosszú-hosszú időn át némán gyönyörködtünk a világban.

Egy idő múlva megkérdeztem Pixuirát, elégedettek-e most már a mutucák és a cacunungák.

— Igen — bólintott Pixuira, és evezőjét a csöndes habokba merítette —, a két törzs békében él, és nem hiszem, hogy valaha is előlről kezdenék a háborúskodást; de törzset valami más nyugtalanítja mostanában.

— Ugyan mi? — fordult feléje Perova, aki eddig füttyörészve nézegetett a folyó partjai felé.

— Egy szörnyű és különös vadállat tartja rettegésben népemet egy idő óta. Máris igen sok kárt okozott nekünk, s a falu egyre jobban elveszti nyugalalmát — mondta komoran Pixuira.

— Vadállat? — kérdeztem.

— Eleinte népem egy bizonyos indiánra gondolt. Ennek a neve Tamacavi, a legenda szerint óriás, és a néphit azt tartja róla, hogy a vadonban él. Rettentően csűf jószág, baromian erős, irtózatosan kegyetlen, és üldöz minden olyan törzset, amelyik véleménye szerint valamivel megsértette őt. Embereim most már annyira félnek, hogy nem is mernek túl messzire menni a falu szélétől. Suttogva beszél mindenki nálunk, az emberek korán lefeküsznek, s egyébre sem gondolnak, mint az óriás Tamacavira — fejezte be Pixuira.

— Csak nem hiszed, hogy ilyen teremtmény létezik? — kiáltott fel Perova.

— Nem hát. Hanem igyekeztem rájönni, mi az, ami ennyire megrémítette a településünket. . . s egy napon felfedeztem egy vadállat, egy hatalmas puma vagy jaguár nyomait — válaszolta komoran Pixuira.

— És akkor mit tettél? — kérdezte Perova nagyon kíváncsian.

— Elmondtam mindent a népemnek, azóta ezt a titokzatos valamit „foltos jaguárnak” nevezik, élénk színű foltjai miatt. Olyan sok kárt okozott már nekünk, hogy nagyon nyugtalanok vagyunk miatta. Kutya alig található a faluban, mert a bestia valamennyit elhurcolta — tette hozzá Pixuira.

— Ez nagyon különös! — jegyezte meg Perova. —

130

A kutya szaglása rendszerint olyan éles, hogy már mesz-sziről megérzi, ha idegen állat közeledik.

— Így van — hagyta helyben Pixuira. — Mégis majdnem minden kutyánk kipusztult, még a szárnyasaink is!

Emlékeztek még, milyen szép vadkacsáink, struccaink és golyáink voltak?

— Megkísérelted már elejteni azt a jaguárt? — kérdezte Perova.

— Igen, de mindeddig nem jártam szerencsével. Megtanítottam embereimet, hogyan ássanak vermet az erdőben, és miképpen fedjék be ezeket ágakkal és levelekkel. A sónyulatók közelébe is állítottunk csapdákat, állandóan figyeltük is ezeket, de a bestia, úgy látszik, megérezte a veszélyt, mert a színét sem láttuk azon a tájon. Már azt hittük, más vadászterületre távozott, de mihelyt őrizetlenül hagytuk a falut, azonnal megjelent

: — tette hozzá Pixuira vigasztalanul.

— Ez nagyon különös! — mondta ismét Perova homlokát ráncolva.

— Egyik este a bestia majdnem elkapott egy fiút, aki a folyóparttól éppen visszafelé jött a faluba — mesélte tovább Pixuira. — Mindnyájan lementünk a folyóhoz fürödni, s amint a társaság visszafelé indult, rémült sikoltás hallatszott. Az egyik fiú ugyanis hátramaradt, és hirtelen megpillantotta a jaguárt az ösvény fölé nyúló egyik faágon. Ezért kezdett el rémülten sikoltozni. A férfiak visszarohtak, hogy megnézzék, mi a baj, ám a láрма megijesztette a bestiát, visszasom-polygott a bokrok sűrűjébe, és eltűnt. Megnéztük a karma nyomát a fatörzsön, s pontosan láttuk, miképpen mászott fel a vastag ágra, hogy onnan aztán zsákmányára vesse magát. Ha az a fiú történetesen nem pillant fel, és nem veszi észre a vadállatot, ma már nem élne. Mindnyájan nagyon megrémültünk, de aztán már hiába kutattuk át a vidéket meg a folyópartot, hiába állítottunk őrséget is minden irányban, többé nem tudtuk

35

lefülni a bestiát. A nép aztán elégedetlenkedni és panaszkodni kezdett. A vénséges vén régi varázsló, aki még mindig velünk él, felhasználta ezt az alkalmat is, hogy az emberek hangulatát ellenem hangolja. Egyre azt mondogatja nekik, a főnök feladata, hogy megszabadítsa népét a vadállattól, s ebben természetesen igaza is van. De őszintén szólva nem tudom, mit tegyek. Az emberek már le sem mernek menni a folyóhoz, az ültetvényeket sem gondozzák, ebből később nagy éhínség lesz — fejezte be mondókáját komoran Pixuira.

— Ne aggódj, Pixuira — szólalt meg nyájasan Perova. — Ha megérkezünk a faluba, kidolgozzuk a tervünket, és megöljük helyetted a jaguárt.

Láttam Perován, hogy már előre izgalommal tölti el a terv.

— Számítok mindkettőtökre — bólintott Pixuira. — Népemet annyira rettegésben tartja az a bestia, és már is annyi rémtörténetet talált ki vele kapcsolatban, hogy nem lenne bátorsága közülük egynek sem, hogy velem jöjjön a vadászatra.

Végre megérkeztünk a mutucák falujába. Az emberek gyanakodva és barátságatlanul méregettek bennünket. A szemük sarkából vetettek ránk sunyi pillantásokat, és meg sem kísérelték, hogy barátságosan viselkedjenek.

Fokozatosan rájöttünk, mennyire igaza volt Pixuira jóslatainak. A helyzetet még súlyosbította, hogy a tűzvész éjszakáján eltűnt Muiraquita edénye is, amelyet az egész törzs szentnek tekintett. Szerencsére Pixuirán kívül senki sem tudta, hogy az edény biztonságban van — vagyis hogy a tolvaj becsapódott. Az öreg főnök halála, aki úgy halt meg, hogy nem árulta el a rejtekhelyet, még tetézte a bajokat. Végül a jaguár felbukkanása, amely állandóan a falu körül ólálkodott, és halálos fenyegetést jelentett valamennyiük számára, megnehezítette Pixuira dolgát.

Néhány nappal megérkezésünk után láttuk, hogy a törzs legbefolyásosabb emberei gyűlésre készülnek. Már sötétedett, s a falu közepén hatalmas tüzet gyújtottak. Hallottuk Pixuira beszédét, de természetesen nem értettük, mit mond.

Másnap reggel aztán beszámolt nekünk a tanácsülésről. Népe elhatározta, hogy más vidékre költözik. Nagyon aggasztotta valamennyiüket Muiraquita edényének eltűnése, s a fejükbe vették, hogy a vadállat büntetésképpen támadt rájuk. Szinte egyöntetűen alakult ki a véleményük: legjobb lesz elhagyniuk a táborhelyet, és máshova költözni. Pixuira viszont arra kérte népét, adjon neki némi haladékot a jaguár elejtésére. Megígérte, hogy ha négy nap múlva sem tudja elejti

133

36

ni a bestiát, a törzs szabadon dönthet, valóban elköltözik-e vagy sem.

Nagyon sajnáltuk Pixuirát, de egyelőre semmiféle tanácsot sem tudtunk adni neki.

— Nem azt mondtad, hogy egyik embered felfedezte a tolvaj lábnyomát a tűzvész éjjelén? — fordult hozzá Perova elgondolkozva.

— De igen. Batori fedezte fel a nyomokat, de aztán el is vesztette, mert a tisztáson rengeteg embernyom keveredett össze — válaszolta Pixuira.

— Ügy, úgy. Az egyik törzsbeli volt tehát, aki belopózott a Fuvolák Házába. Ebben biztos vagyok — jelentette ki keményen Perova.

— Én is így gondolom, de honnan találjam ki, melyikük volt? — nézett rá Pixuira. — Abban viszont biztos vagyok, hogy Dúvad keze benne van a dologban!

— De mennyire! — hagyta rá Perova, aztán sétálni kezdett fel és alá, arcára mély ránc vésődött.

36

20

A TÖRZS TÜRELMETLEN

-

Másnap estefelé egy indián érkezett futva a faluba, és közölte Pixuirával, rendkívüli híre van számára. Ez az indián egyike volt azoknak, akik rendszerint a táboron kívül kalandoztak. Elmondta, hogy vadászni ment, s amint egynapi járásra távolodott a falutól, lábnyomokat vett észre a talajon. Nem indián lábnyomok voltak, hanem olyan emberéi, aki cipőt visel. Ez felkeltette az indián kíváncsiságát, s követte a nyomokat; egyszer aztán olyan helyhez ért, ahol már egy állat nyomai is csatlakoztak az embernyomhoz. Az állati nyomok közvetlenül az emberé mellett haladtak, azonos irányban!

Az indián tovább követte e különös nyomokat, mígnem egy dombhoz érkezett; a dombról letekintve a másik oldalon óriási völgy tárult a szeme elé. A völgy telis-teli volt hatalmas kövekkel, s olyan hatást tett, mintha valaha óriások laktak volna. Egyes kövek fa formájúak voltak, mások állati formákat mutattak. A völgy közepén óriási szikladarab hevert, olyan, mint egy főnöki ház, s azt kisebb kövek vették körül. . . Az ember annyira megrémült, hogy nem volt bátorsága tovább is követni a különös nyomokat, hanem amilyen gyorsan csak tehetette, visszatért a faluba.

— A nyomok levezettek a völgybe is? — kérdezte Pixuira.

— Igen — bólintott az indián. — A nyomok gazdája egészen biztosan abban a völgyben él.

Pixuira népe komoran hallgatta végig ezt a megdöbb

135

bentő beszámolót; mindenki nyugtalanul rázta a fejét. Szerették volna megtudni, miféle különös lények élnek abban a fantasztikus, kövek borította völgyben.

Azon az estén sokáig ébren hevertünk, és még egyszer átgondoltuk az indián beszámolóját. Az egész olyan titokzatosnak tűnt — az emberi lábnyomok, aztán mellettük az állatéi s azok a különös alakú kövek a magányos völgyben.

Elalvás előtt Perova odaszólt még nekem: Dúvad soha nem jár mezítláb, mindig könnyű bőrcipőt visel.

Másnap kunyhóinkban üldögéltünk, amikor nagy kiáltozásra lettünk figyelmesek. Kirohantunk, s megláttuk, hogy Pixuira térdel egy földön heverő indián mellett. Ez volt az a bizonyos Batori, aki felfedezte a tolvaj nyomait a Fuvolák Házában, és követte azon a napon egészen a tisztásig. Batori felnyitotta a szemét, és zavartan körülnézett. Miután megittattuk egy-két korty vízzel, elmondotta, hogy az öreg varázslóval verekedett össze. Hozzátette azt is, hogy megmérte a falu valamennyi lakosának a lábfejét, és úgy találta, hogy a gyanús nyomok egyedül az öreg varázslótól származhatnak. Ez a felfedezés annyira feldühítette Batorit, hogy elhatározta, azonnal felkeresi az öreg varázslót, és felelősségre vonja, mit csinált Muiraquita edényével.

A vénember azonban Batorira támadt, a földre lökte, aztán elmenekült. Szegény Batori jó ideig fekiúdt a kunyhóban, míg annyira össze tudta szedni az erejét, hogy kimászott onnan, és Pixuira után kiáltozott.

Valamennyien berohantunk az öreg varázsló kunyhójába. Üres volt. A talaj összevissza volt tapodva, Perova tehát lehajolt, hogy alaposabban megvizsgálja. Könnyű volt következtetnünk, hogy ott röviddel azelőtt tömtek be egy üreget, s valamennyien megsejtettük, hogy az öregember valamit kiemelt onnan, amit

37

nagyon régen odarejtett. És az a valami nem lehetett más, mint Muiraquita agyagedénye!

Az indiánok rettentő haragra gyulladtak, és szétfutottak minden irányban, hogy megkeressék a vén varázslót, de természetesen sehol sem akadtak nyomára.

A harcosok követelték Pixuirától, engedje őket a tolvaj üldözésére. Ő megnyugtatót mindenkit, Muiraquita edénye miatt ne nyugtalankodjanak, mert amit a varázsló ellopott, csak utánzat; inkább azt kell kideríteni — tette hozzá —, hogy a varázsló a maga vagy valaki más részére lopta-e el.

Még éjszaka is mindenki a nyomokat kereste fáklyafény mellett. Másnap is szakadatlanul folytattuk a nyomkeresést. Délután egy fiú végre nyomot talált. Batori még mindig a faluban pihent, túl győnge volt, semhogy segíthetett volna ebben a munkában; Perova azonban gondosan átkutatta az aljnövényzetet, aztán kijelentette, valaki valóban járt arra. Mindnyájan követtük Perovát. Kissé távolabb megtorpant, hogy megvizsgáljon egy fűcsomót. Rámutatott. Láttuk, hogy a fű le van taposva, néhány fűszál pedig el van törve.

Miután jó egy órányit haladtunk a nyomok után, hirtelen borzasztó látvány tárult a szemünk elé. . . Olyan rettenetes volt, hogy soha életemben nem felejttem el. Előttünk a földön hevert az a valami, ami megmaradt a vén varázslóból. A jaguár bizonyára az egyik fán várt rá, aztán végzett vele. Mindketten hirtelen rosszul éreztünk, és elfordultunk, de az indiánok ordítóva és hevesen hadonászva vették körül a megcsónkított tetemet.

Ujabb élet esett áldozatul a Golgota Szikláknak — gondoltam keserűen.

Lassan tértünk vissza a faluba. Kis idő múlva Perova hozzám fordult:

— Annyira felkavart a varázsló tetemének a látványa, hogy semmi egyebet nem figyeltél meg.

137

— Mire gondolsz, Perova? — kérdeztem remegve, mert azt hittem, valami újabb szörnyűség következik.

— Muiraquita edénye nem volt a holttest mellett — válaszolta keményen Perova.

— Igazad van, azt nem láttam — mondtam gyorsan, mert örültem, hogy az új téma legalább egy időre elfeledteti velem a varázsló szörnyű végét.

— A varázsló a Kövek Völgye felé igyekezett, és minden valószínűség szerint magával vitte az edényt is. Még egy furcsaság: tüzetesen megvizsgáltam valamennyi nyomot, és cipőnyomokat is találtam — bőrcipő nyomait! — súgta nekem Perova.

— Dúvad! — kiáltottam fel, és közben jeges borzadály futott végig a hátamon.

— Én is így gondolom — bólintott Perova.

A következő napon semmi újabb nem történt. Perova lehajtott fejjel, hátratett kézzel sétált fel és alá a tisztáson. Nem zavartam meg, mert tudtam, azon töpreng, Dúvad vajon hol lehet most, s vajon miképpen tudnánk végleg megszabadulni tőle.

Pixuira éppen nagy bajban volt, mert a törzs mindaddig abban a hiszemben élt, hogy Muiraquita edényét a tűz éjszakáján ellopták. A törzs valamennyi tagja, különösen az öregek, mérhetetlen jelentőséget tulajdonítottak az edény jelenlétének. Legendájuk szerint elvesztése boldogtalanságot és balszerencsét zúdít a törzsre. Hogyan tudja most Pixuira megmagyarázni népének, miért nem ismeri az igazi edény hollétét?

Mialatt Perova és magam Dúvadra gondoltunk, és azon töprengtünk, vajon a varázsló tényleg szövetségben volt-e vele, vagy pedig véletlenül indult el a Kövek Völgye felé, Pixuira az öreg főnök függőágyában fekiúdt. Elnézett a „sertón” felé, pillantását a láthatáron felmagasuló távoli hegycsúcsra szegezte. A kunyhó mellett óriási vén pálmafa állt, törékeny leveleivel bó

37

lógatva kínált jóleső árnyékot és védelmet a nap heve ellen.

Amikor besötétedett, Perova bejött a kunyhóba, és bizalmasan beszélni kezdett.

— Toni, egész délután gondolkodtam Pixuira nehéz helyzetén, és az a véleményem, hogy nem tudja majd visszatartani a törzset. Népe egyre türelmetlenebb, s menni akar. De ha útnak indulnak biztonságosabb hely felé, útközben igen sokan elpusztulnak. Kockázatos dolog öregekkel és gyerekekkel nekivágni ennek az ellenséges vidéknek. Ha a folyón mennek, akkor is éppen olyan veszélyek leselkednek rájuk. Nincs is elegendő csónakjuk.

— Vagyis mire gondolsz? Mit kellene tennünk? — kérdeztem aggódva.

— Azt tudod-e, hogy az indiánok véleménye szerint a jaguár Dúvadhoz tartozik? — tette fel a kérdést Perova, mintha meg sem hallotta volna az én érdeklődésemet.

— Nevetséges! — vetettem ellene. — Ez lehetetlen!

— Elég nevetségesen hangzik — bólintott Perova —, de nem lehetetlen. Azt hiszem, a jaguár Dúvadé, és kutya módjára engedelmeskedik neki.
— És a Kövek Völgye? — kérdeztem izgalomtól remegő hangon.
— Az a hely valóban létezik. Beszéltem a törzs két öregjével, s elmondották, hogy évekkel ezelőtt maguk is jártak ott — erősítette meg Perova.
— Nos hát, végül is mihez kezdünk? — kérdeztem tőle ismét, mert teljesen megszállt az ijedtség.
— Megkeressük azt a helyet. Remélem, Pixuira is velünk tart — tett pontot a beszélgetés végére Perova.

139

21

Döntöttünk. Elkészülünk a több napos útra.

Míg mi az élelmiszerek csomagolásával foglalkoztunk, Pixuira függőágyában hevert, és egyre a látóhatárt nézte, ahol egy hegység kettős csúcsa emelkedett méltóságteljesen a vadon fölé. Nem is zavartuk meg, amíg mindennel el nem készültünk. Csak akkor beszélünk vele, s ő azonnal beleegyezett, hogy másnap reggel útra kel velünk.

— Pixuira — mondta kedvesen Perova —, ha szívesebben maradsz itthon, hogy szemmel tartsd az eseményeket, mehetünk egyedül is.

— Nem, nem, veletek kell mennem — mondta Pixuira.

Kora reggel indultunk, és követtük az indián elbeszélésében megjelölt utat. Vezetőnk a látóhatárra magasodó kettős csúcs volt. Egész napon át tartó gyaloglás után éppen napnyugtakor érkeztünk a völgy bejáratához. Nem akartunk hinni a szemünknek: lenyűgöző látvány fogadott. A szemünk előtt, némán felnyúlva szinte az égig, fantasztikus alakzatokat utanzó titáni kövek halmaza állott: házak, kastélyok, templomok, hegyek, bizarr formájú állatok. Messziről az egész úgy hatott, mint óriási város — néptelen, kihalt, néma város.

Perova egy kiugró tetejű hatalmas kőformára mutatott, s azt mondta, az alatt eltölthetjük az éjszakát. Lassú léptekkel meg is indultunk feléje. Odaérvén, Pixuira és én letettük a csomagokat, és elheveredtünk rajtuk; Perova ezalatt egy közeli barlangba látogatott el, ivóvizet keresett.

A lehetőség szerint kényelembe tettük magunkat, és vártuk Perova visszatértét. Hamarosan annyira besötétedett, hogy egymást is alig láttuk. Pixuira hirtelen megérintette a vállamat, és a sötétbe mutatott, a barlang nyílása felé, amelyet Perova fel akart kutatni. Két izzó szemet láttam . . . Rémület vett erőt rajtam, testem egyszerre kihűlt és megmerevedett. Pixuira ugyancsak megijedt, eszébe sem jutott újáért és nyílért nyúlni. A két szem nem moccan, csak vadul villogott az éjszakában.

— Ez a jaguár! — suttogta végül Pixuira.

Alig ejtette ki e szavakat, a völgybe lezuhanó sziklák fülsiketítő dőrejét hallottuk, s vele egyidőben egy lövést. A két szem tovatűnt.

— Semmi bajotok? — kiáltotta felénk Perova. Hallottuk, amint a köveken felénk csörtet. Most már biztosak voltunk benne, hogy ő lőtt az előbb, de olyan ijedtek voltunk még mindig, hogy pillanatokig nem tudtunk válaszolni neki.

— Jól vagyunk mindketten, Perova. És te? . . . — szólaltam meg végre reszkető hangon.

— Láttam, hogy a bestia felfelé kúszik a kiugró sziklatetőre, igyekeztem tehát szélárnyékba húzódni, hogy a szagomat ne érezhesse meg. Találtam is helyet két szikla között. Akkor azonban valami egészen különös dolog történt. . . — mondta Perova, és mély lélegzetet vett.

— Ugyan mi? — kérdeztem mohón.

— . . . a kiugró párkány tetejéről roppant szikladarab indult meg csattogva felém. A szikla oldalához lapultam, így aztán mellettem zúgott el, csak a fületem sebesítette meg. Csodával határos, hogy nem zúzott halálra. Akkor dördült el a puskám . . .

— Különös! — mondtam.

38

UTAZÁS A KÖVEK VÖLGYÉBE

Pixuira féelme is feloldódott, s kijelentette, biztos benne, hogy Dúvad a közelben tartózkodik. Perova bólintott. Vízrel kínált bennünket bőrtömlőjéből, amelyet a barlangban talált forrásnál töltött meg, majd rózsével tüzet gyújtott.

— Ha ügyesen tápláljuk a tüzet, legalább attól a vadállattól biztonságban leszünk — mormolta.

— Ebben nem vagyok olyan biztos — rázkódtam meg. — Nem kellene felváltva őrt állanunk?

— De igen — egyezett bele Perova. — Így is teszünk.

Hosszú ideig egyikünk szemére sem jött álom. Nekem szörnyű látomásaim támadtak, s csak egy-egy pillanatra tudtam kicsit elszunnyadni. Perovára és Pixuirára pillantottam : az ő szemük is nyitva volt. Ez volt a leghosz-szabb és leggyötrelmesebb éjszaka, amit életemben átéltem, sokkal rosszabb, mint amit a régi bányában töltöttünk.

Mennyire fellelegeztünk, amint megpillantottuk a hajnal első sugarait! Az új nap jötte felvidámított bennünket, erőnk és bátorságunk is visszatért.

Óvatosan kikandikáltunk búvóhelyünkről, vajon merre lehetnek ellenségeink. Tapasztalatból tudtuk, hogy Dúvad mindenre képes, és most már nemcsak vele, hanem a jaguárral is számolnunk kellett! Valóban sikerült volna Dúvadnak megszéldítenie ezt a rettenetes vadállatot?

A napot azzal töltöttük, hogy igyekeztünk ráakadni Dúvad és a jaguár nyomaira, de nem volt szerencsénk, s így még az éjszaka leszállta előtt visszatértünk fedezékünkbe. Míg ketten aludtunk, a harmadik puskával a kezében őrt állt, s éles tekintettel fűrészte a sötétséget, éberen minden apró neszre. Fogalmunk sem volt, merre lehet Dúvad, ő azonban bármely pillanatban felfedezhette rejtekhelyünket.

Eltelt a második éjszaka is, és éppen jókor virradt.

38

Ezúttal sem zavarta meg semmi pihenésünket; ám amikor kiléptünk fedezékünkéből, és elindultunk lefelé a kinyúló sziklapadon, Perova megragadta a karomat. Lenéztem a földre.

A jaguár nyomait pillantottam meg! Azonnal vissza is húzódtam. Éjjel tehát a bestia kinyomozta és körüljárta rejtekünket — és mi észre sem vettük!

— Menjetek vissza! — rendelkezett gyorsan Perova.

— És te hova indulsz? — kérdeztem.

— Követem a nyomot — jelentette ki Perova.

— Akkor mi is veled megyünk! — kiáltottam fel. — Nem. Maradjatok itt, várjatok meg. Szemmel tarthatjátok, merre tartok, ha majd kikeveredem ezek közül a kőszörnyetegek közül.

Céltalannak látszott, hogy vitába szálljunk Perovával, így hát visszahúzódtunk a fedezékbe, és onnan lestünk kifelé. Lassan, de kitartóan mászott szikláról sziklára. Kis idő múltán már alig tudtuk felismerni apró alakját a roppant sziklák között.

Felkelt a nap, az ég vakító kéken tündökölt. Az órák nagyon lassan teltek, s mi azzal töltöttük az időt, hogy nézegettük az előttünk elterülő fantasztikus tájat.

Más dolgunk sem volt, mint hogy Perovára gondoljunk, s egyre azt latolgattuk, mi lehet vele, nem történt-e valami baja.

— Vele kellett volna tartanunk! — tört ki időnként haragosan Pixuira.

— Igazad van. Szörnyű ez a várakozás — tódítottam én is.

Az egész hosszú délután ott kuporogtunk a földön a forróságban, de Perovának híre-hamva sem volt. Napnyugtakor Pixuira közölte velem, tüzet gyújt, hogy Perova könnyebben meglegje az utat visszafelé. Száraz gallyakat gyűjtöttünk, aztán nagy máglyát raktunk a fedezékül szolgáló szikla tetején. Pixuira meggyújtotta, s a lángra kapott rózse rövidesen vígan pattogott.

143

— Így ni! — örvendeztem én is. — Perova ezt akármilyen messziről is észreveszi.

Ismét leültünk, és gondolatainkba mélyedve, hallgatagon várakoztunk. Bármennyire is nem akartam, folyton az öreg varázsló rettenetes halála jutott az eszembe. Alig hajnalodott, zajt hallottunk; azonnal kézbe kaptuk puskáinkat.

Perova érkezett meg végre. Kimerülten bukott mellénk a földre, és azon nyomban mély álomba merült.

Ébredése után elmesélte nekünk, hogy a kötornyoknál járt. Sok időbe került, amíg odaért, s nagyon óvatosan kellett haladnia, nehogy a jaguár megorrontsa közeledését. Amint megérkezett a torony előtt fekvő kőpadra, borzadva vette észre, hogy a talajt szinte ellepik a csontok. Száz és száz koponya, agancs és borda csillogott a napfényben.

Kétségtelesen ide cipelte a jaguár áldozatait, hogy zavartalanul elfogyaszthassa őket.

Perova gondosan megvizsgálta a tornyot. Az eső és a nap évszázadokon át olyanná véste-faragta, mintha egy régen kihalt és elfelejtett nép építette volna. Nagy magasságban jókora nyílást fedezett fel rajta, amelyen át egy férfi kényelmesen ki-be járhatott. Ezt a nyílást híd kötötte össze a nem messze elterülő hegygel, mégpedig fahíd, amelyet két végén erős növényi rostkötelek tartottak meg a helyén. . . Többé nem volt semmi kétsége: Dúvad kalóztanyája előtt állt!

Pixuira és én izgatott kiáltásokban törtünk ki, és alig tudtuk kivárni az elbeszélés végét. Legnagyobb megrökönyödésünkre azonban Perova elhallgatott, és kijelentette, egyetlen szót sem szól többet.

— Nem — rázta a fejét —, úgysem hinnék nekem, csak az időt vesztegetném a beszéddel.

— Ugyan, Perova, tudhatod, hogy minden szavadat elhisszük. Kérlek, folytasd. . . — fogtam könyörgésre a dolgot. Letörölte a verítéket a homlokáról, elnézett a hegycsúcsok felé, aztán ismét belekezdett:

— Elrejtöttem a sziklák mögé, és bekémleltem. Megpillantottam Dúvadot, aztán észrevettem, hogy a maga különös módján beszél. . .

— Beszél?! De kihez? — kérdeztem kíváncsian.

— A jaguárhoz, Toni. . .

— Nem! Ezt nem hihetem! — kapkodtam levegő után.

— Na tessék! — tört ki Perova dühösen. — Ugye, mondtam nektek, hogy nem fogjátok elhinni! No, mindegy. . .

egyszóval: megpillantottam a bestiát is. Ott hevert nem messze Dúvadtól, aki hadonászva beszélt hozzám, és fölöttébb izgatottan látszott. A jaguár fülét hegyezve figyelt rá, akár egy kutya. Természetesen azt, hogy *mit* beszél, nem értettem. Amikor befejezte mondókáját, éktelen kacagásban tört ki. Borzalmas látvány volt!

Perova szünetet tartott, mi pedig várakozóan meredtünk rá.

— Mit gondolsz, lehet, hogy Dúvad megőrült? . . . — tört ki belőlem.

— Igen, ez lehetséges — bólintott Perova, és elnézett a látóhatár felé.

— Hogyan magyarázod meg ezt a megdöbbentő barátságot egy emberi lény és egy ragadozó vadállat között? — kérdeztem kíváncsian.

— Nehéz erre magyarázatot adni — rázta fejét Perova. — Egyedül úgy tudom elképzelni, hogy Dúvad a jaguárt még kölyökkorában fogta. Az állat szülei talán megdöglöttek, de lehet, hogy maga Dúvad lőtte agyon őket. Aztán úgy döntött, hogy magához veszi a kölyköt, s elvitte a kötornyba, ahol elég hosszú ideig élhettek együtt. A bestia nyilván megérti gazdája egyes paran-ait, és kutya módjára engedelmeskedik neki.

39

144

— Aztán mit tettél? Nem lőtted le Dúvadot? — kérdeztem.

— Megtehettem volna — mondta lassú szóval Pero-va, és közben a bakancsát vizsgálgatta —, de nem vitt rá a lélek. Ismétlem, az a gyanúm, hogy Dúvad nem épelméjű. És még egy . . . hidegvérrel, lesből puffantani le embertársunkat, no, ez egészen más dolog, mint nyílt harcban, önvédelemből ölni meg. . . Fegyvertelen volt, és nem gyanított semmit. Nem tudtam megtenni. A helyemben te is ugyanezt éreztél volna. . .

Attól a naptól fogva Perova igazi hőssé nőtt a szememben. Bármennyire kegyetlenül bánt is el vele Dúvad, nem volt képes meggyilkolni őt védtelen helyzetében. Viselkedése a rég múlt idők nemes lovagi történeteinek hőseire emlékeztetett.

Amikor visszaérkeztünk a faluba, a dolgokat ugyanúgy találtuk, mint elindulásunk előtt. Pixuira népe állandó izgalomban élt, és egyre jobban elégedetlenkedett. Világosan láttuk, hogy Muiraquita edényének elvesztése óta már nem bíznak benne. Két, kutyának sem való napot töltöttünk a faluban, s egyre azon töprengtünk, mitévők legyünk. Végül is Pixuirát rá kellett vennünk, térjen vissza velünk Goiásba. Perova vállalta a rábeszélés feladatát. Mindnyájan vígan megkeressük ott a megélhetésünket, s Pixuira is megszabadul a gondtól, hogy ilyen fiatal ember létére egy nagy indián törzset vezessen.

Éppen függőágunkban hevertünk, és kibámultunk a sivár, ködbe burkolózó tájra, amikor egyszerre csak Pixuira rohant be a konyhába.

— Jertek velem! Gyorsan! — kiáltott ránk.

— Mi történt? — kérdezte Perova.

Pixuira nem válaszolt semmit, hanem megfordult, és elrohant konyhája irányában. Futólépésben követtük, 40

és láttuk, hogy megáll a hatalmas pálmafa alatt, ahol a néhai öreg főnök szokott pihenni az árnyékban. Pixuira szó nélkül a fa törzsére mutatott: mindenféle figura és ákombákom volt bevésve a kérgébe. Mindezt azonban már régebben is láttuk, ezért nem értettük Pixuira különös izgatottságát.

— Nos, Pixuira? Mit kívánsz mondani nekünk? — fordult hozzá Perova. •

Pixuira ismét a törzsre karcolt jelekre mutatott.

— Nem értitek? Minden egészen világos már. Tudtam, hogy az öreg főnök valahogyan megüzeni nekünk a rejtély megoldását! Nézzetek ide! — mondta Pixuira, és felfelé mutatott.

Ismét a törzsre meredtünk. A tetején ott díszelgett Muiraquita edényének rajza.

— És most nézzétek meg ezt itt! — folytatta Pixuira egy másik pontra mutatva kissé alább a törzsön. — Ez pedig a kétszcúsu hegy. Az öreg főnök mindig szívesen elnézegette ezt a hegyet. Olyan az a hegy, mintha két feje lenne. Nos, most már biztos vagyok benne, hogy az öreg főnök az igazi edényt a közelebbi csúcs tetején rejtette el, azon, amelyik fölött az edény rajza látható.

Perova gondosan megvizsgálta a fa törzsét, majd hozzám lépett.

— Mi a véleményed minderről, Toni? — kérdezte.

— Azt hiszem, Pixuirának igaza van — mondtam, és a szívem hevesebben vert erre a nagyszerű új felfedezésre.

147

•>2

A KÉTFEJŰ HEGY

Másnap Pixuira mindent elmondott, ami addig Muiraquita edénye körül történt, s a törzs nagy figyelemmel hallgatta szavait; végül kijelentette, hogy egy csapat harcosnak el kell indulnia, és meg kell néznie, vajon az öreg főnök valóban az egyik hegycsúcson rejtette-e el az edényt. A legerősebb és legbátrabb harcosok azonnal meg is kezdték előkészületeiket az utazásra, magukhoz vették vadász- és harci eszközeiket is. Közöttük volt Batori is, aki időközben teljesen felépült a sebekből, amelyeket az elhunyt öreg varázsló ejtett rajta.

Már kora reggel útra keltünk, egyenesen a Kétfajú Hegy irányában. A csúcokat még mindig köd ülte meg, s ez azt jelentette, hogy forró és száraz napra számíthatunk. A nap a látóhatár fölé emelkedett, és rövidesen kegyetlenül eregette gyilkos sugarait kis csapatunkra, a cserjékre és bokrokra s az élettelen, kiszáradt fűre.

— Ha itt most valamit meggyújtánál, napokig megállás nélkül égne a növényzet — mondta Perova, és végigtekintett az aszályos vidéken.

— Ezt szereti Coeviac — jegyezte meg Pixuira.

— Hát az meg micsoda? — kérdeztem tőle, mert ezt a nevet még soha nem hallottam.

Pixuira elmesélte, hogy a népe között él egy legenda a roppant nagy erejű, hosszú hajú gonosz óriásról, Coe-viacáról. Az a szokása, hogy felgyűjtja a bokrokat, a termést, de gyakran még az indián falvakat is, merő gyűlöletből.

148

Haladtunk tovább, mögöttünk az indiánok lépkedtek. A Kövek Völgye kissé balra volt most tőlünk; reméltük, hogy még az éj leszállta előtt elérjük a hegyet. Amint elérkeztünk alacsonyabb lejtőihez, azonnal rájöttünk, nem lesz könnyű dolog megmászni a csúcsot. Táborot ütöttünk tehát, karókból konyhót rögtönöztünk, s az éjszakát abban töltöttük.

Amikor felébredtem, már-egészen világos volt, Perova pedig elment felderítő körútra. Pixuira és én elindultunk a keresésére, de semerre sem találtuk. Az indiánok tüzet gyújtottak, s mi ebédet főztünk magunknak. Nemsokára visszatért Perova is.

— A hegy túlsó oldalán találtam egy ösvényt, az felvezet egészen a csúcsra, így tehát a mászás nem is lesz annyira nehéz, mint először gondoltuk — magyarázta, miközben reggelijét ette.

— Gondoltam, hogy van ösvény — bölintott Pixuira. — De még így is hihetetlen, hogy a főnök, az a gyenge öregember fel tudott mászni oda . . .

— Nagyon nehéz lehetett az útja. Az ösvény roppant veszélyes — bölintott Perova.

Kis idő múlva megkezdtük a hegymászást. Az indiánok sodrott növényi rostokból erős kötelet készítettek, egy-egy ilyen kötélrövidet a sziklára hurkoltunk, vagy a fatörzsek köré csavartunk, s így húzódtunk fel a meredekebb pontokra.

Végre elértük a csúcsot, s abból a nagy magasságból letekintettünk a Kövek Völgyére.

— Nézzétek! Ott jártunk! — kiáltott fel Perova, és a völgy felé mutatott, összerázkódtam, amint arra a két magányos éjszakára és a körülöttünk ólálkodó jaguárra visszagondoltam.

Eszrevettem, hogy Perova figyelmét valami felkeltette, s megkérdeztem, mit néz olyan merően.

— Tisztán látom innen a kötornyot és a kis hidat — mondta.

41

— Valóban. Én is látom . . . milyen aprónak látszik innen! — kiáltottam.

Az indiánok már hozzáláttak a kutatáshoz. Türelmesen keresték az ember ott jártának nyomait a csúcs növényzete és sziklái között.

A vén falubeli pálma törzsén semmiféle jel nem mutatta meg nekünk, hogy a csúcs melyik részére rejtette el az öreg főnök az edényt.

Minden lépésnél megálltam, és gondosan körültekintettem. A csúcs egyik oldalán más sem volt, mint cserjék, bokrok és fák, valamint kuszán növő durva fű. A másik oldalán megannyi kődarab és szikla hevert, némelyek olyan simák voltak, mint egy asztallap. Nem messze terült el a néhány nappal korábban felfedezett hallgatag, titokzatos völgy. Hirtelen kiáltás hangzott fel, s mindenki Batorihoz rohant. A földön feküdt, és figyelmesen vizsgálta a talajt az egyik szikla mellett; észrevett egy pontot, ahol nem sok idővel előbb áshattak üreget a földbe. Még be sem nőtte azóta az új fű. Senki más nem vette volna ezt észre, de Batorinak volt a legélesebb szeme az egész törzsben. Néhány pillanat alatt eltávolítottuk a földréteget . . . s akkor legnagyobb örömünkre a rejtekhelyen megpillantottuk Muiraquita agyagedénykáját! Micsoda boldogság volt ez számunkra! Az indiánok gyerekek módjára ugráltak, mi egymás hátát csapdostuk, bolondul nevtünk. Most már Pixuira visszateheti az edényt a Fuvolak Házába, s a törzs is megnyugszik. Ideje volt hazaindulnunk. Mivel a leereszkedés a sziklák között még veszélyesebbnek tűnt, mint a felmászás a csúcsra, Perova úgy döntött, meg kell kísérelnünk a cserjés-fás oldalon ereszkedni le. A hőség valósággal fojtogatott bennünket, s minden kicsi szélfuvalatért hálásak voltunk, amely körülölelte a csúcst.

Perova javaslata szerint kezdtük meg hát a leereszkedést; az értékes edénykét Batori vitte magával nagy

150

óvatossággal, de alig tett néhány lépést, fekete füstöt láttunk felszállni a hegy lába felől. Előbb csak egyetlen csíkban emelkedett fel bal kéz felől. Aztán borzadva vettük észre, hogy lángnyelvek nyaldossák körös-körül a hegyet. . .

Perova szempillantás alatt felismerte a veszélyt.

— A szél éppen erre hozza a lángokat! — kiáltott fel. — S a fű száraz, mint a ^sont.

Sebesen körültekintettünk, és láttuk, hogy mind sűrűbb füst gomolyog fel körülöttünk.

— Mi történhetett? — kérdeztem. — Csak nem a mi tegnapi tüzünk szikrái okozták ezt a tűzvészt?

— Coevia! Coevia! — ordítottak a megrémült indiánok a lángokra meredve, amelyek a széltől úzve gyorsan habzsolták fel a száraz füvet, és veszedelmesen közeledtek felénk a hegyoldalon felfelé.

Perova némán állt egy pillanatra. Tudta jól, hogy mindezért nem a mi tüzünk szikrája, de nem is Coevia óriás a felelős. A lángok és a fojtogató füstgomolyok mögött megsejtette Dúvad gonosztevő kezét.

— Nem tudunk keresztültörni a bokrok és a fák között, egyetlen út marad számunkra: a sziklás oldalon ereszkedni le — jelentette ki aztán.

Sebesen letördeltünk néhány újabb lánt, s az indiánok ezen a kötéletén megkezdték a leereszkedést; Batori is közöttük mászott lefelé, gondosan magához szorítva az agyagedényt.

A tűz morajlása a fülünkbe zúgott. A lángok óriási fáklyává változtatták a hegyet, s a tűz a szél szárnyán mohón tört a magasság felé.

Most már egyetlen füst volt a környék, s emiatt a belélegzett levegő elviselhetetlenül fojtogató lett.

— Elevenen megsülünk! — kiáltottam fel. Perova nem válaszolt.

Amint a kövek között lefelé bukdácsolunk, helyzetünk egyre nehezebb lett. A szikladarabok csúszósak

41

voltak, s a mélység a lábunk alatt elnyeléssel fenyegetett valamennyiünket. Egyetlen hibás lépés a halált jelenthette. Amikor megpillantottuk a szakadékot, egy pillanatra ólmos dermedtség bénította meg bennünket, aztán az indiánok rémült jajgatásba kezdtek.

Perova segített nekik leereszkedni a sziklákra, a köteleket a kiugró szirtekhez erősítette, hogy legyen miben megkapaszkodniuk. Aztán eljutottunk a legszörnyűbb pontra. Nagyon sima, erősen lejtő kőlap állta utunkat áthághatatlan akadályként. Ismét Perova ment előre, és egy kötelet úgy igyekezett megerősíteni a sziklán, hogy az emberek megkapaszkodhassanak benne. Ezúttal azonban sikertelenül kísérletezett — a mélység túl nagy volt.

— Akkor kötél nélkül kell megkísérelnünk az átjutást — mondta elszántan.

Az alattunk tátongó szakadék most már igazi kemencévé változott, s a lángok fülsiketítő morajlásával együtt valami olyan zaj is feltört belőle, mintha ezernyi rekedt hang kórusban rikácsolna. . . ez a kanócszáraz fű pattogása, a bambusznádak ropogása és a zöld fatörzsek sercegése volt a lángok ölelésében.

Ismét Perova járt elől jó példával: nekirugaszkodott az ijesztő akadálynak, hatalmas ugrással átlendült a kövön, s a másik oldalon szerencsésen lehuppant. Utána Pixuira ugrott, végül pedig én. Szorosan a mélység peremén értünk talajt, úgyhogy meg sem mertem kísérelni a letekintést.

Ezután a rémült indiánok következtek. Az első félénken lendült neki az ugrásnak, de Pixuira kemény szavára megemberelte magát, és szép ugrással vetődött át az akadályon. A többiek is követték példáját.

Utolsónak maradt Batori, aki gondosan szorította magához az agyagedényt, minden nehézségünk okozóját. Nem láttunk tisztán semmit egy ideig — az örvénylő füst mindent befödött, és könnyeket csalt a szemünkbe

41

—, de meghallottuk Pixuira rémült kiáltását. Perova ösztönösen odalépett melléje. Odanéztem, ahol Batori-nak partot kellett volna érnie, de senkít nem láttam.

Pixuira hátratántorodott, és kétségbeesetten kiáltott fel:

— Az edény darabokra tört! Nekiütődött a sziklafalnak . . .

— Mi történt Batori val?-

— Egy cserjébe kapaszkodik lent a szakadéokban. Nézd, ott!

A peremhez kúsztam, és a füstfüggönyön keresztül megpillantottam az indiánt, aki görcsösen kapaszkodott a bokor ágaihoz. Ha az nincs, menthetetlenül behull a szakadékba. Az agyagedény kicsúszott a kezéből, és összevissza tört a sziklákön.

Kötelet eresztettünk le Batorihoz, és szerencsésen fel is húztuk a mélységből; Muiraquita edénye azonban mindörökre odaveszett.

Nagy keservesen elértük a hegy lábát. Minden oldalról lángok nyúltak felénk mohón, de a nagy szikladarabok némi védelmet biztosítottak ellenük. Halálosan ki voltunk merülve máris, de nem akartunk megpihenni, amíg végleg túl nem jutottunk a veszélyes zónán.

Perova néhány bokron átvezetett bennünket, amelyeket még megkíméltek a lángok.

— Gyorsan! Gyorsan! — kiabálta.

Igyekeztünk lépést tartani vele, és átverekedtük magunkat a tüskés bokrokon, amelyek kegyetlenül összeszurkáltak valamennyiünket.

— Megfordult a szél! — kiáltott fel egyszerre Perova.

Igaza volt. A lángok váratlanul összezárultak előttünk, teljesen elzárva utunkat. Egyetlen szűk hasadék maradt még, amely szabadon állt előttünk, egyetlen szűk ösvény a szabadulás felé, a bal oldalon.

— Itt átjuthatunk! — üvöltötte Pixuira, és a szűk kijáratra mutatott.

153

Teljes sebességgel nekirohantunk a hasadéknak, és át is jutottunk rajta. Akkor ismét megpillantottuk a Kövek Völgyét.

— Biztos helyet kell találnunk! — hördült fel Perova.

Mögöttünk a tűz hegynek fel rohant, és mindent elhamvasztott, ami útjába került. Fekete füstfellegek gomolyogtak a levegőben.

Hatalmas szikla tövében találtunk fedezéket. Körülötte az indiánok nagy területen marokszám tépték fel a fűvet, hogy a tűznek gátat vessenek.

Abban a pillanatban Perova rámutatott valamire velünk szemben. Odanéztem — és megpillantottam a, toronyforma hatalmas sziklát s a széléről kiinduló hidat a magasban. Két alak — egy ember és egy állat — haladt át a hídon, majd eltűnt a toronyban.

— Dúvad! — ordított fel Perova.

A hőség ellenére is összerázkódtam e név hallatán.

— Igen — ismételte meg Perova, tekintetét egyre a kőtoronyra szegezve —, az ott senki más, mint Dúvad, és most már egészen biztos vagyok benne, hogy az ő átkozott keze borította lángba a száraz cserjéket! Közöséges tűz nem harapódzott volna el ekkora gyorsasággal minden irányban. Biztos vagyok benne, hogy égő fáklyákat helyezett a fűbe minden ponton a hegy területén. Élve akart megsütni bennünket.

Egyszerre csak, egy újabb szélroham hatására, a lángok szinte teljes fordulatot vettek fedezékünk előtt, és nekirugaszkodtak a szemközti hegynek. Néhány pillanat alatt elemésztették az útjukban álló bokrokat, majd kezdtek felcsapdosni a fahídra, amelyen az előbb Dúvad áthaladt.

— Ha *most* nem jön ki onnét, többé soha nem is fog! — kiáltott fel Perova.

Valamennyien a kicsi hídra szegeztük a tekintetünket. De Dúvad még mindig nem jött elő a sziklatoronyból. Perova türelmetlen lett, és már éppen indulni

42

akart, hogy megnézzé, mi történik ott, amikor a jaguár jelent meg. Gyönyörű bundája volt. Nem csoda, hogy az indiánok „foltos jaguárnak” nevezték el! Irtózatos és félelmetes ordítást hallatott, majd óvatosan elindult a hídon. Egy pillanatra megtorpant, és habozni látszott, a helyzetet mérlegelte — a híd másik vége már lángokban állt, Alul a szakadék tátongott. Előtte némi biztonság kínálkozott, ha áttör a lángokon. Hatalmas ugrással belevetette magát a láng- és füstörvény kellős közepébe. A félelem szörnyű ordítását hallottuk, aztán minden elcsöndesült, csak a tűz sístergése és pattogása hallatszott.

155

A mindenütt elterjedő sűrű füst ellenére is jól kivehettük, hogy a fahíd már minden pontján tüzet fogott, s égett mint egyetlen óriási fáklya. De jó darabig nyomát sem láttuk Dúvadnak. Végül is bizonyára annyira megrémítették a levegőben toronymagasságig csapó lángok, s annyira elviselhetetlenné vált számára a hőség, hogy el akart menekülni a kemence-hőfokra forrósodott toronyüregből.

Jól láttuk, amint kilép onnan, és megindul a torony és a hegy közti kis hídon.

De már késő volt. A hidat tartó fatörzsek elszenesedtek, és összeroppantak a férfi súlya alatt. Lezuhant a nagy magasságból, és a levegőben görcsösen rángatózva, fejjel lefelé eltűnt a tátongó szakadékban. . .

Mit tehattünk egyebet, visszatértünk a faluba. Mindnyájan boldogok voltunk, hogy a hátunk mögött hagytuk a Kövek Völgyét, noha a visszafelé tartó út is olyan volt, mint egy lidércnyomás. A táj, ameddig a szemünk ellátott, szénfeketén ásított ránk. Megfeketedtek a fák és a bokrok, s a fű helyén a földön csak a hamu feküdt. A levegőt keserű füst töltötte be, itt-ott még égtek apróbb tüzek. Élőlény nem maradt sehol. Az állatok és a madarak vagy idejében elmenekültek, vagy a lángok martalékává lettek.

Szólanul folytattuk utunkat egészen a faluig, s egyetlenegyszer sem néztünk vissza a Kétféjű Hegyre, amely csupaszon és megfeketedve meredt az ég felé.

Pixuirát először nagyon lesújtotta Muiraquita edényének elvesztése. Ám amikor előadta népének az egész történetet, nem hallgatva el Dúvad és a jaguár pusztulását sem, a falu egyetlen hatalmas örömkialtásban tört ki. Senki nem törődött többé az agyagedény-nyel. Az indiánok a maguk gyerekes hitükkel úgy vélték, maga a törzs istene kívánta az edény elpusztulását,

43

mivel az bűnös csábítást jelentett népe számára. Elpusztította az edényt, de elpusztította Dúvadot és a jaguárt is, a törzs két legveszedelmesebb ellenségét. Így aztán az indiánok elégedettek voltak, és többé nem gondoltak táborhelyük elhagyására.

Pixuira is nagyon megkönnyebbült, amikor látta, hogy népe boldog, újra biztonságban érzi magát, és nyugodtan folytatja halászó és uadászó életmódját.

Ami Perovát és engem illet, tennivalónk egészen világos volt ezek után. Éreztük, eljött a pillanat, hogy búcsút vegyünk Pixuirától. összecsomagoltuk holminkat, s a folyóparton, csónakunk mellett állva, istenhoz-zádot mondtunk neki, biztosítva őt, hogy ha bármikor ' szüksége lesz a segítségünkre, sietve keressen fel bennünket. Mindig örömmel várjuk érkezését.

Nem is késlekedtünk tovább. Kissé szomorú, de eltökélt szívvel löktük el csónakunkat a parttól, aztán evezni kezdtünk felfelé a folyón. Az első kanyarulat előtt azonban még visszafordultunk, és még egyszer búcsút intettünk a parton álló apró emberalagnak, barátunknak, a mutuca törzs főnökének.

TARTALOM

ELSŐ RESZ

KERESSÜK A GOLGOTA SZIKLÁKAT...

1. Juvenal bácsi útra kél..... 9
2. Búcsú az öszvérektől..... 17
3. Az elvesztett út..... 25
4. Pixuira 32
5. Utazás Cuiabába..... 37
6. Ismét Dúvad..... 42
7. Hírek Juvenal bácsiról..... 49
8. Az ellenség kezében..... 54
9. Elevenen eltemetve..... 62
10. Vége a Golgota Sziklák!..... 70

MÁSODIK RESZ AZ INDIÁNOK FOGSÁGÁBAN

11. Eltévédünk a vadonban..... 81
 12. Pixuira titka..... 89
 13. A próba..... 95
 14. Harc a jaguárral..... 99
 15. Pixuira problémája..... 105
 16. A szökés..... 109
 17. Goiás állam felé megyünk..... 115
- ### HARMADIK RESZ
- #### FÉLELMETES ELLENFELEK
18. Pixuira rossz híreket hoz..... 121
 19. A foltos jaguár..... 129
 20. A törzs türelmetlen..... 135
 21. Utazás a Kövek Völgyébe..... 140
 22. A Kétféjű Hegy..... 148

DELFIN KÖNYVEK

Eddig

AIMÉE SOMMERFELT

ORSZÁGÚTON, INDIÁBAN

FRIEDRICH GERSTÄCKER AZ INDIÁN BOSSZÚJA

KORNYEI CSUKOVSKISJ

AZ EZÜST CÍMER

CLARK DARLTON

A TITOKZATOS BOLYGÓ

THOMAS MAYNE REID
A FEHÉR TÖRZSFŐNÖK
ERICH KÄSTNER
A REPÜLŐ OSZTÁLY
SZENTIVÁNYI JENŐ
A GÖRÖG GÁLYA TITKA
MOLNÁR FERENC
A PÁL UTCAI FIUK
megjelent
HOSSZÚ TOLL
A SÓS SZIKLÁK VÖLGYE
SZÁSZ IMRE
BASA
FRANCISCO MARINS AZ ARANYBÁNYÁK TITKA
MÁNDY IVÁN ROBIN HOOD
EDUÁRD BÁZ A CSODACSAFAT
HEGEDŰS GÉZA
AZ ERDŐNTÜLI VESZEDELEM
TATAY SÁNDOR KINIZSI PÁL
R. L. STEVENSON
A KINCSES SZIGET

ÉRDEKES REGÉNYEK DELFIN KÖNYVEK

Eddig megjelent
VADÁSZÍRÓK ELBESZÉLÉSEI A NÉMA VÖLGYBEN
OLESZ BERDNIK TITÁNOK ÚTJA
SIMONÉ MARTIN-CHAUFFIER KÁLANDOK A KALÓZHAJÓN
SIR ARTHUR CONAN DOYLE A SÁTÁN KUTYÁJA
ADAM BAHDJ
A FEKETE ESERNYŐ
SZENTIVÁNYI JENŐ
A KÓBALTÁS EMBER
TONE SELISKAR A KÉK SIRÁLY
DÉKÁNY ANDRÁS
S. O. S. TITANIC!
ALEKSZANDR POLESCSUK A PERGAMEN TITKA
VADÁSZÍRÓK ELBESZÉLÉSEI
ÉBRED A DZSUNGEL
LENGYEL BALÁZS A SZEBENI FIÚK
ELEK ISTVÁN
MERÉNYLET A VILÁGŰRBEN
MERRE GAMARRA TAVASZ KAPITÁNY
LOUIS VACZEK
A HUDSON VÁNDORA
R. J. MCGREGOR
A KIS DETEKTÍVEK F. BRET HARTE
ARANYÁSÓK
FEHÉR KLÁRA
A FÖLDRENGÉSEK SZIGETE VASZILU JAN
A JÉGMEZŐK LOVAGJA

ÉRDEKES REGÉNYEK

D E L F I N K Ö N Y V E K

FRANCISCO MARINS

AZ ARANYBÁNYÁK TITKA

Merre vannak a teméntelen aranykincset rejtegető Golgota Sziklák? Hova tűnt el a derék Juvenal bácsi? Barátságos vagy ellenséges indiánokkal találkoznak a vadon mélyébe utazók? Vajon ki-állja-e a kis Pixuira a főnökké avatás nehéz próbáit? Egyik kérdés a másiknak adja át helyét ebben a mindvégig izgalmas, fordulatos regényben. Szerzője, Francisco Marins, a mai Brazília ismert írója, aki Brazília száz-kétszáz évvel ezelőtti „hősi” korszakának állít emléket: az aranyláznak, a belső vadonság veszélyteli felkutatásának, és ami ezzel együtt járt: belső Brazília lassú, szinte akaratlan felfedezésének. Az eredeti háromkötetes ifjúsági regénynek rövidített változatát tartja kezében az olvasó.

0" 409000 1101 0093 " Bookline.hu Lehner Antikvárium
M Ó R A F E R E N C K Ö N Y V K I A D Ó
0409000010093